

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЦЕНТР МІЖНАРОДНОЇ ОСВІТИ
ІНДОЄВРОПЕЙСЬКА ОСВІТНЯ ФУНДАЦІЯ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЮБЛІНСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» (ПОЛЬЩА)
ОПОЛЬСЬКИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ПОЛЬЩА)
УНІВЕРСИТЕТ ВАЛЕНСІЇ (ІСПАНІЯ)
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК ШМАЛЬКАЛЬДЕН (НІМЕЧЧИНА)
КАУНАСЬКИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ЛИТВА)
ГО «АСОЦІАЦІЯ ВИПУСКНИКІВ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ»**

**IV МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-МЕТОДИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ
НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ
В УКРАЇНІ**

2 – 4 травня 2018 р.

**Тернопіль
2018**

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ

Голова: Ясній П.В., ректор ТНТУ ім. І. Пулюя.

Співголова (за згодою): Шаповалова О.О., директор УДЦМО МОН України.

Співголова (за згодою): Рашкевич Ю.М., заступник міністра освіти і науки МОН України.

Заступник голови: Вітенько Т.М., проректор з міжнародного співробітництва ТНТУ.

Науковий секретар: Сіткар О.А.

Члени: Денафас Г., професор Каунаського технологічного університету (Литва); Дроздел П., проректор Державного університету «Люблінська Політехніка» (Польща), професор; Дячук С. Ф., проректор з науково-педагогічної роботи ТНТУ; Кацейко П., ректор Державного університету «Люблінська Політехніка» (Польща), професор; Ковалюк Б. П., декан ФРІ ТНТУ; Муноз А. Р., радник ректора університету з міжнародної мобільності та обміну Валенсії (Іспанія), професор; Прадіп К., президент Індоевропейської освітньої фундації; Тукіндорф М., ректор Опольського політехнічного університету (Польща), професор; Цебулла М., професор Університету прикладних наук, Шмалькальден (Німеччина).

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова: Вітенько Т.М., проректор з міжнародного співробітництва ТНТУ.

Заступник голови: Ковалюк Б.П., директор Центру міжнародної освіти.

Члени: Боднар О.І.; Джиджора Л.А.; Жуковська Р.; Заярна Ю.В.; Катрич А.П.; Крамар І.Ю.; Лазарюк В.В. Мороз Л.Б.; Назаревич Л.Т.; Скоренький Ю.Л.; Радик Д.Л.

Вчений секретар: Сіткар О.А.

Редакційна колегія: П.В. Ясній; Т.М. Вітенько; Б.П. Ковалюк; Ю.Л. Скоренький; О.О. Шаповалова; О.А. Сіткар.

Актуальні питання організації навчання іноземних студентів в Україні :
А 43 IV Міжнародна науково-методична конференція, 2–4 травня 2018 р. – Тернопіль:
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, 2018. – 155 с.

ISBN 978-966-305-089-8

НАПРЯМКИ РОБОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ

1. Нормативно-правове забезпечення та стандарти міжнародної освіти в Україні:

- організація прийому та набору іноземних громадян на навчання ВНЗ;
- правила перебування та реєстрації іноземних громадян на території України;
- особливості визнання документів про освіту іноземних громадян в Україні;
- особливості освітніх систем країн Європи, Азії та Африки.

2. Інтернаціоналізація вищої освіти та її вплив на українську освітню систему: можливості та виклики.

- Зміна глобальних норм і ризиків в системі вищої освіти;
- Зростання вимог щодо конкурентноспроможних освітніх потреб;
- Новітні методи навчання та виховання
- Інтерактивні аудиторії та використання соціальних мереж у навчанні
- Актуальність особистісно орієнтованого навчання

3. Організація навчального процесу для студентів-іноземців, теоретичні та прикладні аспекти:

- особливості освітнього процесу студентів-іноземців;
- роль інформаційних технологій під час викладання фундаментальних і професійно-орієнтованих дисциплін студентам-іноземцям;
- особливості викладання навчальних дисциплін англійською мовою;
- методика викладання української мови як іноземної;
- організаційні та методичні аспекти дистанційного навчання студентів-іноземців.

4. Адаптація іноземних студентів:

- формування загальнолюдських цінностей та міжнаціональної взаємоповаги;
- організаційні та виховні заходи для соціальної адаптації іноземних студентів із різних регіонів світу;
- народні традиції України як засіб мовної адаптації іноземних студентів.

Відповідальність за зміст матеріалів доповідей несуть автори

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
TERNOPIL IVAN PULUJ NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY
UKRAINIAN STATE CENTRE FOR INTERNATIONAL EDUCATION
INDO EUROPEAN EDUCATIONAL FONDATION
LUBLIN UNIVERSITY OF TECHNOLOGY
OPOLE UNIVERSITY OF TECHNOLOGY
UNIVERSITY OF VALENCIA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES SCHMALKALDEN
KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
TERNOPIL IVAN PULUJ NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY ALUMNI ASSOCIATION

IV INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

TEACHING AND LEARNING OF INTERNATIONAL STUDENTS IN UKRAINE. CHALLENGES AND PERSPECTIVES

CONFERENCE BOOK
May 2–4, 2018

Ternopil
2018

PROGRAM COMMITTEE

Chair: Yasniy P.V., rector of TNTU.

Co-chair: Shapovalova O.O., Director of the Ukrainian State Center for International Education of Ministry of Science and Education of Ukraine.

Co-chair: Rashkevych Yu.M., Vice-minister of Ministry of Science and Education of Ukraine.

Vice-chair: Vitenko T.M., Vice-rector for international cooperation, TNTU; Denafas G., Professor of Kaunas University of Technology; Drozdziel P., Vice-rector of Lublin University of Technology; Dyachuk S.F., Vice-rector for scientific and methodological work of TNTU; Kacejko P., Rector of Lublin University of Technology; Kovalyuk B.P., Director of the Center for International Education, TNTU; Muñoz A. R., Professor of University of Valencia; Tukiendorf M., Rector of Opole University of Technology; Pradeep K., President of Indo-European Education Foundation; Cebulla M. Professor of the University of Applied Sciences Schmalkalden

ORGANISING COMMITTEE

Chair: Vitenko T.M., vice-rector for international cooperation, TNTU.

Vice-chair: Kovalyuk B.P., Director of the Center for International Education, TNTU.

Bodnar O.I.; Dzhyzhora L.A.; Zhukovska R.; Zayarna Yu.V.; Katrych A.P.; Kramar I.Yu.; Moroz L.B.; Nazarevych L.T.; Lazaryuk V.V.; Skorenkyy Yu.L.; Radyk D.L.

Scientific Secretary: Oksana Sitkar.

Editorial board: P.Yasnij; T. Viten'ko; B. Kovalyuk; Yu. Skorenkyy; O. Shapovalova; O. Sitkar.

A43 Teaching and learning of international students in Ukraine. Challenges and perspectives:
Forth International Scientific Conference, May, 2–4, 2018 – Ternopil: Ternopil Ivan Puluj
National Technical University, 2018 – 155 c.

ISBN 978-966-305-089-8

CONFERENCE PROGRAM OVERVIEW

1. Regulatory and legal ensuring and international education standards in Ukraine:

- organization of foreign citizens enrolment and admission for education in the higher educational establishments;
- regulations of foreign citizens residence and registration on the territory of Ukraine;
- peculiarities of recognition of foreign citizens documents on education in Ukraine;
- peculiarities of educational systems of Europe, Asia and Africa.

2. Internationalization of Higher Education and Its Impact to the Ukrainian Educational System: Opportunities and Challenges :

- Changing global norms and risks in higher educational system;
- Increasing demands of competitive educational requirements;
- New methods of teaching and training;
- I-Tech class rooms and space for social media;
- Need of student-centered education;

3. Organization of educational process for international students, theoretical and applied aspects:

- peculiarities of international students educational process;
- the role of informational technologies in teaching international students fundamental and professionally-oriented subjects;
- peculiarities of teaching academic subjects in English;
- methods of teaching Ukrainian as foreign language;
- organisational and methodological aspects of international students part-time learning.

4. International students adaptation:

- development of the human values and international mutual respect;
- organizational and educative activities for adaptation of international students from different regions of the world;
- Ukraine national traditions as means of international students language adaptation.

Authors are entirely responsible for the Content of their contributions.

СЕКЦІЯ 1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА СТАНДАРТИ МІЖНАРОДНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

REGULATORY AND LEGAL ENSURING AND INTERNATIONAL EDUCATION STANDARDS IN UKRAINE

Управління Державної міграційної служби України в Тернопільській області

ПРАВИЛА ПЕРЕБУВАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ В УКРАЇНІ. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ ВНЗ ТА ОРГАНАМИ ДМС

Ternopil regional administration of State Migration Service of Ukraine

REGULATIONS FOR INTERNATIONAL STUDENTS' RESIDENCE IN UKRAINE. WAYS FOR ENHANCING THE COORDINATION OF HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS AND STATE CUSTOMS SERVICE OFFICE

1. Державна міграційна служба України (ДМС України) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України.

ДМС України входить до системи органів виконавчої влади та утворюється для реалізації державної політики у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів.

ДМС України відповідно до покладених на неї завдань, зокрема :

- бере участь у межах, визначених законодавством, у вирішенні питань, пов'язаних із навчанням в Україні іноземців та осіб без громадянства;

- здійснює оформлення і видачу іноземцям та особам без громадянства документів для тимчасового перебування або постійного проживання в Україні, а також виїзду за її межі, вилучає ці документи та проставляє в документах, що посвідчують особу іноземців та осіб без громадянства, відмітки про заборону в'їзду в Україну в передбачених законодавством випадках;

- приймає рішення про продовження (скорочення) строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України, про добровільне повернення або примусове повернення іноземців та осіб без

громадянства до країн їх громадянської належності або країн походження, звертається до судів з позовами про примусове видворення іноземців та осіб без громадянства, заборону в'їзду в Україну іноземців та осіб без громадянства, здійснює заходи, пов'язані з примусовим видворенням іноземців та осіб без громадянства з України;

- проводить ідентифікацію іноземців та осіб без громадянства, які втратили документи, що посвідчують особу;

- здійснює відповідно до закону заходи щодо запобігання та протидії нелегальній (незаконній) міграції, іншим порушенням міграційного законодавства;

- здійснює відповідно до закону державний контроль за дотриманням законодавства у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, у випадках, передбачених законодавством, притягає порушників до адміністративної відповідальності;

ДМС України здійснює свої повноваження безпосередньо та через головні управління (управління) міграційної служби в областях, місті Києві, управління, відділи (сектори) міграційної служби в районах, районах у містах, містах обласного значення.

ДМС України здійснює свої повноваження щодо виконання завдань із реалізації державної політики у сфері протидії нелегальній міграції, а також із притягнення до адміністративної відповідальності за порушення законодавства у сфері реєстрації фізичних осіб, видачі документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство.

2. Іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України.

Іноземці та особи без громадянства, які перебувають під юрисдикцією України, незалежно від законності їх перебування, мають право на визнання їх правосуб'єктності та основних прав і свобод людини.

Іноземці та особи без громадянства зобов'язані неухильно додержуватися Конституції та законів України, інших нормативно-правових актів, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей, інтереси суспільства та держави.

Іноземці та особи без громадянства, які прибули в Україну з метою навчання та отримали посвідку на тимчасове проживання, вважаються такими, які на законних підставах перебувають на території України на період навчання.

Підставою для видачі посвідки на тимчасове проживання у даному випадку є заява іноземця або особи без громадянства, дійсний поліс медичного страхування, документ, що підтверджує факт навчання в Україні, та

зобов'язання навчального закладу повідомити центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері міграції, про відрахування з такого закладу.

В'їзд в Україну та виїзд з України здійснюється іноземцями та особами без громадянства, які навчаються у навчальних закладах України за паспортним документом та посвідкою на тимчасове проживання.

Реєстрація іноземців та осіб без громадянства, які в'їжджають в Україну, здійснюється в пунктах пропуску через державний кордон України органами охорони державного кордону.

Строк перебування іноземців та осіб без громадянства на території України продовжується у разі, коли вони прибули: за довгостроковою візою, якщо протягом строку дії візи з поважних причин не оформлено посвідки на тимчасове проживання, за умови подання підтверджувальних документів - на період не більш як один місяць.

3. Для оформлення посвідки на тимчасове проживання до територіального органу ДМС України за місцем проживання іноземним студентом подаються такі документи:

1) паспортний документ іноземця (після пред'явлення повертається), з візою типу Д, якщо інше не передбачено законодавством і міжнародними договорами України, та копії сторінок паспорта з особистими даними і візою;

2) переклад українською мовою сторінки паспортного документа іноземця або документа, що посвідчує особу без громадянства, з особистими даними, засвідчений у встановленому законодавством порядку;

3) квитанції про сплату обов'язкових платежів;

4) клопотання (подання) приймаючої сторони щодо оформлення іноземцеві посвідки на тимчасове проживання, та зобов'язання навчального закладу повідомити територіальний орган ДМС, про відрахування з такого закладу;

5) дійсний поліс медичного страхування,

6) документ, що підтверджує факт навчання в Україні (наказ навчального закладу про зарахування на навчання та наказ навчального закладу про встановлення періодів навчання для іноземних студентів);

7) чотири фотокартки іноземця та особи без громадянства розміром 3,5 x 4,5 сантиметра (на матовому папері).

Посвідка на тимчасове проживання видається на період навчання, який визначається наказом навчального закладу про встановлення періодів навчання для іноземних студентів. Документами, що підтверджують факт навчання іноземця та особи без громадянства в Україні, є накази навчального закладу про їх зарахування на навчання та про встановлення періодів навчання для іноземних студентів. Посвідка на тимчасове проживання іноземним студентам видається на період навчання, який зазначається в документі, що підтверджує факт навчання в Україні.

Строк дії посвідки на тимчасове проживання не може перевищувати строку дії паспортного документа іноземця або особи без громадянства.

Строк дії посвідки на тимчасове проживання може бути продовжено необмежену кількість разів, за наявності підстав, передбачених законом.

Іноземець або особа без громадянства подає документи для продовження строку дії посвідки на тимчасове проживання не пізніше як за 10 календарних днів до закінчення строку її дії.

У разі коли протягом строку дії посвідки на тимчасове проживання у документах, змінилися відомості, такі документи подаються протягом 10 днів з моменту настання таких змін до територіального органу ДМС, який видав посвідку.

Після закінчення строку дії посвідки на тимчасове проживання іноземець та особа без громадянства зобов'язані в семиденний строк зняти з реєстрації місце проживання та виїхати за межі України. При цьому посвідка на тимчасове проживання передається приймаючій стороні – ВНЗ, яка зобов'язана подати її територіальному органу або підрозділові ДМС за місцем проживання іноземця та особи без громадянства протягом десяти днів з моменту зняття з реєстрації.

Нездана посвідка на тимчасове проживання вважається недійсною.

Посвідка видається іноземцеві та особі без громадянства під розписку після пред'явлення паспортного документа іноземця або документа, що посвідчує особу без громадянства, в якому на останній вільній сторінці проставляється відмітка, про отримання посвідки за встановленим МВС зразком, що скріплюється печаткою.

Обмін посвідки здійснюється у разі:

- 1) зміни прізвища, імені та по батькові іноземця та особи без громадянства тощо;
- 2) установлення розбіжностей у записах (невідповідності внесених до посвідки записів записам в інших документах);
- 3) непридатності посвідки до користування (пошкодження з різних причин тощо).

Для обміну посвідки подаються:

- 1) заява, зразок якої встановлюється МВС;
- 2) паспортний документ іноземця або документ, що посвідчує особу без громадянства (після пред'явлення повертається), та його копія;
- 3) посвідка, що підлягає обміну;
- 4) квитанція про сплату обов'язкових платежів;
- 5) документи, що підтверджують обставини, на підставі яких посвідка підлягає обміну (документи, видані компетентними органами іноземних держав, підлягають легалізації в установленому порядку, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України);
- 6) дві фотокартки іноземця та особи без громадянства розміром 3,5 x 4,5 сантиметра (на матовому папері).

У разі пошкодження чи втрати посвідки іноземець та особа без громадянства може звернутися за отриманням нової посвідки в порядку, встановленому для її обміну чи продовження строку її дії, до територіального органу за місцем проживання.

Про втрату посвідки іноземець та особа без громадянства або приймаюча сторона зобов'язані негайно повідомити органів внутрішніх справ за місцем втрати та територіальному органу ДМС за місцем видачі, який інформує про це протягом п'яти днів ДМС та Адміністрацію Держприкордонслужби. Втрачена посвідка визнається недійсною та в разі її вилучення підлягає знищенню.

4. Іноземець та особа без громадянства, що отримали посвідку, повинні зареєструвати місце проживання, а в разі його зміни - перереєструвати в порядку, встановленому Законом України "Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні".

Іноземні студенти, які тимчасово проживають в Україні, зобов'язані протягом тридцяти календарних днів після зняття з реєстрації місця проживання та прибуття до нового місця проживання зареєструвати місце проживання. Реєстрація місця проживання особи здійснюється в день подання особою документів. Реєстрація місця проживання за заявою особи може бути здійснена з одночасним зняттям з реєстрації попереднього місця проживання.

5. Іноземні студенти, винні у порушенні вимог законодавства щодо реєстрації місця проживання, несуть відповідальність згідно із законом.

Недодержання іноземцями та особами без громадянства встановленого порядку пересування і зміни місця проживання, тягнуть за собою накладення штрафу від тридцяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. (ч.1 ст.203 Кодекс України про адміністративні правопорушення). Посвідка на тимчасове проживання скасовується територіальним органом ДМС, який її видав, у разі:

1) отримання від органу внутрішніх справ, іншого органу виконавчої влади, який у межах наданих йому повноважень забезпечує дотримання вимог законодавства про правовий статус іноземців та осіб без громадянства, інформації про те, що посвідку видано на підставі неправдивих відомостей, підроблених чи недійсних документів;

2) отримання вмотивованого клопотання приймаючої сторони про скасування посвідки (у тому числі в разі звільнення іноземця та особи без громадянства із займаної посади) або припинення діяльності приймаючої сторони - юридичної особи;

3) коли іноземця та особу без громадянства засуджено в Україні до позбавлення волі;

4) коли дії іноземця та особи без громадянства загрожують національній безпеці, громадському порядку, здоров'ю, захисту прав і законних інтересів громадян України та інших осіб, що проживають в Україні;

5) коли уповноваженим органом прийнято рішення про примусове

повернення іноземця та особи без громадянства або їх примусове видворення за межі України;

6) інших випадках, передбачених законами.

Копія рішення про скасування посвідки на тимчасове проживання видається територіальним органом ДМС, який прийняв таке рішення, іноземцеві та особі без громадянства під розписку або надсилається рекомендованим листом таким особам і приймаючій стороні не пізніше ніж протягом п'яти днів з дня його прийняття.

У разі прийняття рішення про скасування посвідки вона підлягає вилученню та знищенню. При цьому відмітка про видачу посвідки в паспортному документі іноземця анулюється.

Іноземець та особа без громадянства протягом місяця з дня отримання копії рішення про скасування посвідки на тимчасове проживання має право на його оскарження шляхом звернення до ДМС або суду. Оскарження такого рішення зупиняє його виконання.

6. Наявність прав іноземців та осіб без громадянства прямо пов'язана із законністю їх перебування на території України, в разі порушення певних встановлених державою умов їх перебування останні несуть відповідальність, яка поділяється на загальну та спеціальну.

Загальна відповідальність полягає в тому, що іноземці, які вчинили злочин, адміністративне правопорушення, несуть відповідальність на загальних підставах, як і громадяни України.

До спеціальних видів відповідальності належать:

- відповідальність за порушення порядку перебування в Україні, транзитного проїзду через її територію;
- скорочення строку тимчасового перебування в Україні та заборона в'їзду в Україну;
- примусове повернення та видворення за межі України.

Іноземцю та особі без громадянства, які порушують законодавство України, якщо ці порушення не передбачають адміністративної або кримінальної відповідальності, може бути скорочено визначений їм строк перебування в Україні.

Такий строк може бути також скорочено, якщо в іноземця та особи без громадянства відпали підстави для його подальшого перебування в Україні.

Частиною першою статті 203 КУпАП передбачена адміністративна відповідальність іноземців та осіб без громадянства.

Порушення іноземцями та особами без громадянства правил перебування в Україні, тобто проживання без документів на право проживання в Україні, за недійсними документами або документами, термін дії яких закінчився, або працевлаштування без відповідного дозволу на це, якщо необхідність такого дозволу передбачено законодавством України, або недодержання встановленого порядку пересування і зміни місця проживання, або ухилення від виїзду з України після закінчення відповідного терміну перебування,

неприбуття без поважних причин до визначеного місця навчання або працевлаштування після в'їзду в Україну у визначений строк, а так само порушення правил транзитного проїзду через територію України, крім порушень, передбачених частиною другою цієї статті, тягнуть за собою накладення штрафу від тридцяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

7. Нелегальний мігрант - іноземець або особа без громадянства, які перетнули державний кордон поза пунктами пропуску або в пунктах пропуску, але з уникненням прикордонного контролю і невідкладно не звернулися із заявою про надання статусу біженця чи отримання притулку в Україні, а також іноземець або особа без громадянства, які законно прибули в Україну, але після закінчення визначеного їм терміну перебування втратили підстави для подальшого перебування та ухиляються від виїзду з України.

Під термінами “примусове повернення” та “примусове видворення” слід розуміти систему адміністративно-правових заходів, спрямованих на примушування іноземців та осіб без громадянства покинути територію України всупереч їх волі і бажанню.

Пункт тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, є державною установою, що призначена для тимчасового утримання іноземців та осіб без громадянства у разі, коли вони не виконали в установлений строк без поважних причин рішення про примусове повернення або є обґрунтовані підстави вважати, що вони ухилятимуться від виконання такого рішення та відносно них судом прийнято постанову про їх примусове видворення за межі України, або вони прибули на територію України відповідно до міжнародних договорів про реадмісію, або не мають законних підстав для перебування на території України і підлягають примусовому видворенню за її межі.

Відповідно до Закону іноземці можуть бути:

примусово повернуті в країну походження або третю країну на підставі рішення територіальних органів та підрозділів ДМС,
або

примусово видворенні на підставі винесеної за позовом територіальних органів та підрозділів ДМС постанови суду про примусове видворення.

Рішення про примусове повернення іноземців та осіб без громадянства може супроводжуватися заборонаю щодо подальшого в'їзду в Україну строком на три роки. Строк заборони щодо подальшого в'їзду в Україну обчислюється з дня винесення такого рішення.

Примусове повернення передбачає виїзд іноземця з України за рішенням територіальних органів та підрозділів ДМС, з подальшим повідомленням протягом 24 годин про підстави прийняття такого рішення прокурора з оформленням відповідних документів, доведенням до іноземця зобов'язання про його добровільний виїзд з України у визначений у рішенні строк та здійсненням подальшого контролю за виконанням іноземцем цього

зобов'язання.

З метою контролю за виконанням іноземцем та особою без громадянства рішення про примусове повернення до певної категорії осіб може застосовуватись супровід такого іноземця та особи без громадянства по території України до пункту пропуску через державний кордон.

Примусове повернення не застосовується до іноземців та осіб без громадянства, які не досягли 18-річного віку, до іноземців та осіб без громадянства, на яких поширюється дія Закону України "Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту".

Контроль за правильним і своєчасним виконанням рішення про примусове повернення іноземця здійснюється територіальним органом або територіальним підрозділом ДМС, який його прийняв.

У випадку невиїзду іноземця за межі України уживаються заходи щодо його розшуку та видворення у примусовому порядку.

У разі виявлення та затримання особи, яка перебуває в Україні без документів, що б посвідчували її особу, чи за недійсними документами подається адміністративний позов у якому необхідно просити суд прийняти рішення про примусове видворення, затримання та поміщення в ПТПІ іноземця.

За вище зазначеними адміністративними позовами суд приймає рішення про примусове видворення іноземців та осіб без громадянства з поміщенням до пунктів тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають Україні або без такого.

Розміщення іноземців у ПТПІ здійснюється адміністрацією такого пункту на підставі зазначеного вище рішення згідно з актом, складеним пунктом тимчасового перебування та органом/підрозділом, який доставив іноземців до пункту.

Іноземці перебувають у ПТПІ протягом строку, необхідного для виконання рішення адміністративного суду про примусове видворення, але не більше ніж дванадцять місяців.

У разі відсутності в іноземця документів, що посвідчують особу, територіальні органи ДМС, вживають заходів щодо їх ідентифікації та документування. Надсилають запити до дипломатичних представництв або консульських установ із долученням відповідних анкет та двох кольорових фотокарток на кожну особу.

Якщо в Україні відсутня акредитована в Україні дипломатична установа країни походження іноземця запити до компетентних органів відповідної країни щодо його ідентифікації надсилаються через Департамент консульської служби МЗС.

Контроль за правильним і своєчасним виконанням рішення про примусове повернення або рішення про примусове видворення іноземця покладається на керівників територіальних органів, територіальних підрозділів ДМС.

11. Діяльність злочинних угруповань, які діють у сфері нелегальної

міграції дедалі частіше характеризується пошуком нових схем та механізмів організації незаконного переправлення іноземців в Україну з подальшим переміщенням останніх до країн Західної Європи.

Тому, заслуговує уваги так званий "студентський" канал (проникнення нелегалів під виглядом навчання в українських вищих учбових закладах). "Мігранти-студенти" вдаються до послуг фізичних та юридичних осіб, які оформлюють їм запрошення навчальних закладів України, на підставі яких вони одержують візу для в'їзду в Україну.

У зв'язку з цим виникає необхідність організації та здійснення спільних заходів, спрямованих на недопущення використання цієї процедури для організації каналів незаконної міграції.

Керівництвом навчальних закладів повинні вживатися заходи адміністративно-правового характеру, які будуть запобігати нелегальній міграції та попереджати скоєнню злочинів як іноземцями, так і відносно них.

Особливо слід звернути увагу на обов'язки адміністрації вищих навчальних закладів дотримуватись законодавства України щодо правового статусу іноземців та осіб без громадянства та реального виконання зобов'язань приймаючої сторони. Зокрема, це стосується обов'язку своєчасно (протягом 10 днів, у відповідності до п. 18 наказу Міністерства освіти і науки України від 11.12.2015 № 1272) повідомляти про відрахування студентів з навчання, про відсутність останніх за місцем проживання.

Необхідно посилити контроль керівництва ВНЗ за відповідальними посадовими особами навчальних закладів щодо своєчасного подання іноземними студентами клопотання про оформлення чи продовження строку посвідок на тимчасове проживання, зокрема, не пізніше ніж за 10 днів до закінчення строку дії, забезпечення своєчасного виїзду з України після закінчення навчання або після відрахування, поданням іноземними студентами документів про зміну місця реєстрації, обмін паспортного документа термін дії якого закінчився, повідомлення про втрату, документів у яких змінилися відомості.

Нормативно-правові акти:

- *Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року;*
- *Конвенція про статус біженців,*
- *Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 1984 року;*
- *Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 року;*
- *Конституція України;*
- *Кодекс України про адміністративні правопорушення;*
- *Кодекс адміністративного судочинства України;*
- *Закон України „Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства”;*

- Закон України „Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту”;
- Указ Президента України від 06.04.2011 № 405 „Питання Державної міграційної служби України”;
- Постанова кабінету Міністрів України від 28 березня 2012 року № 251 „Про затвердження Порядку оформлення, виготовлення і видачі посвідки на постійне проживання та посвідки на тимчасове проживання і технічного опису їх бланків та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 26 грудня 2002 р. № 1983”;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2012 року № 150 „Про затвердження Порядку продовження строку перебування та продовження або скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України”;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 04.12.2013 № 884 „Про затвердження Порядку підтвердження достатнього фінансового забезпечення іноземців та осіб без громадянства для в'їзду в Україну, перебування на території України, транзитного проїзду через територію України і виїзду за її межі та визначення розміру такого забезпечення”;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2012 року № 70 „Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 17 липня 2003 року № 1110 (Про затвердження Типового положення про пункт тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні)”;
- Наказ Міністерства внутрішніх справ України, Адміністрації державної прикордонної служби України, Служби безпеки України від № 353/271/150 „Про затвердження Інструкції про примусове повернення і примусове видворення з України іноземців та осіб без громадянства”, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 травня 2012 року за № 806/21119;
- Наказ МВС від 15.07.2013 № 681 „Про затвердження Тимчасового порядку розгляду заяв для оформлення посвідки на постійне проживання та посвідки на тимчасове проживання”, зареєстровано в міністерстві юстиції України 6 серпня 2013 року за № 1335/23867;
- Наказ МВС від 17.12.2013 № 1235 „Про затвердження Інструкції про порядок прийняття Державною міграційною службою України та її територіальними органами рішень про заборону в'їзду в Україну іноземцям та особам без громадянства”, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 11 січня 2014 року за № 25/24802;
- Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 11.12.2015 № 1272 „ Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 01 листопада 2013 року № 1541”;
- Закону України від 22.09.2011 “Про правовий статус іноземців та

осіб без громадянства” (далі – Закону), Постанови КМУ від 20.08.2014 № 360 “Про затвердження Положення про Державну міграційну службу України”.

УДК 378

Богдан Ковалюк

Тернопільський національний технічний університет ім. І.Пулюя, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ НАБОРУ ТА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ В ТЕРНОПІЛЬСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ТЕХНІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ

Bogdan Kovalyuk

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

RECRUITMENT, ENROLLMENT AND TEACHING OF FOREIGN STUDENTS AT TERNOPILIVAN PULUJ NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY

Зважаючи на те, що найпопулярнішими спеціальностями серед студентів-іноземців є медицина, лікувальна справа, стоматологія, фармація, а також менеджмент, економіка, середня освіта (за предметними спеціалізаціями) та право, що разом становить понад 70% від загальної кількості іноземних громадян, котрі вибрали навчання в Україні, організація набору та навчання міжнародних студентів у ЗВО технічного профілю має свою специфіку.

Привабливість здобуття вищої технічної освіти може бути забезпечена не тільки необхідним для цього матеріальним та інтелектуальним ресурсом ЗВО, але і прозорістю системи набору та організації навчального процесу, яка повинна ґрунтуватись на нормативно-правових засадах та мати гармонізовані навчальні програми із закордонними та врахувати запити ринку праці.

В Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя це частково забезпечується участю у Програмі розвитку лідерського потенціалу університетів України, яка проводиться Британською Радою у партнерстві з Інститутом вищої освіти Національної Академії педагогічних наук України та Фондацією лідерства у вищій освіті (Велика Британія), а також за підтримки Міністерства освіти і науки України.

У процесі роботи над проектом «Бренд-імідж університету: стратегія позиціонування ТНТУ на міжнародному ринку освітніх послуг» розроблено та частково реалізовано рекомендації щодо покращення процесу навчання іноземних студентів, зокрема: сертифіковано викладачів фахових дисциплін, що викладають англійською мовою (сертифікати Aptis, IELTS); інтенсифіковано міжнародну академічну мобільність професорсько-викладацького складу з метою запозичення досвіду інтернаціоналізації вищої освіти; створено умови для забезпечення міжнародної академічної мобільності серед іноземних студентів (наявність програм двох дипломів, мобільність в рамках Еразмус+).

На основі визначених конкурентних переваг університету розроблено основні положення концепції його позиціонування на міжнародному ринку освітніх послуг. Проведено структурно-функціональний аналіз діяльності підрозділів, які пов'язані з наданням освітніх послуг іноземним студентам, та визначено управлінські функції і розподіл обов'язків щодо реалізації стратегії позиціонування серед працівників відповідних структур університету.

Основними результатами стало реформування факультету по роботі з іноземними студентами в Центр міжнародної освіти та передача навчального процесу студентів-іноземців на базові факультети. Фактично завершено роботу з реалізації першочергових заходів щодо вдосконалення англomовної версії сайту для просування освітніх можливостей університету на міжнародному ринку освітніх послуг та створено Центр бенчмаркінгу та веб-менеджменту. Крім цього, на підготовчому відділенні для іноземних громадян започатковується навчання англійською мовою, а університет продовжує співпрацювати з Британською Радою в Україні в рамках проекту «Англійська мова для університетів».

В даний час іноземні громадяни мають можливість здобувати освіту за шістьма бакалаврськими (прикладна механіка; будівництво та цивільна інженерія; комп'ютерні науки; комп'ютерна інженерія; електроенергетика, електротехніка та електромеханіка; менеджмент) та чотирма магістерськими (комп'ютерні науки; системний аналіз; менеджмент; публічне управління та адміністрування) освітніми програмами англійською мовою.

Як додаткову опцію, університет надає можливість іноземним громадянам підвищити свою кваліфікацію чи пройти перепідготовку за спеціальністю «комп'ютерна інженерія» на базі Центру інформаційних технологій із залученням інструкторів мережевої академії Cisco паралельно із основним навчанням чи після його завершення. Вивчаючи теорію та практику проектування, налагодження і технічну підтримку локальних та глобальних комп'ютерних мереж за рівнями CCNA або CCNP, вони можуть стати сертифікованими фахівцями чи професіоналами мереж.

В університеті започатковано створення власної системи набору на навчання іноземних громадян із залученням до її роботи успішних та кращих випускників факультету по роботі з іноземними студентами, що повернулись до нас для подальшого навчання в аспірантурі.

Велика кількість ЗВО (майже 250), які здійснюють підготовку іноземних громадян, не стільки збільшує кількість студентів-іноземців, як породжує цілий ряд викликів та загроз, які негативно впливають на імідж України як країни, що прагне бути одним із ключових гравців на міжнародному ринку надання освітніх послуг. Саме тому наш університет прагне готувати фахівців і спеціалістів із числа іноземних громадян з неухильним дотриманням вимог щодо підвищення якості навчання іноземців, які гідно нестимуть звання інженера з українською освітою і будуть агентами доброго впливу у своїх країнах.

УДК 378.147-054.6(540)

Шахзад Наджам

Товариство з обмеженою відповідальністю «Велтек Міжнародний», Тернопіль,
Україна

ОСОБЛИВОСТІ НАБОРУ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ – ГРОМАДЯН ІНДІЇ

Shahzad Najam

«Weltek International» Limited Liability Company, Ternopil, Ukraine

FEATURES OF ADMISSION AND ORGANISATION OF TRAINING OF INTERNATIONAL STUDENTS – INDIAN CITIZENS

Вступ. Визначальними тенденціями розвитку сучасної системи освіти є глобалізація, поглиблення, фундаменталізація та посилення гуманістичної спрямованості. Особливо це проявляється в процесі набору та навчання студентів іноземців, зокрема громадян Індії.

Метою нашої роботи є розгляд особливостей набору та організації навчального процесу для студентів іноземців – громадян Індії у ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України» (далі – Університет).

Основна частина. Важливим елементом діяльності будь якого ЗВО є процес набору та навчання, зокрема студентів-іноземців громадян Індії.

Складним є процес відбору кандидатів на навчання. Суттєве покращення якості відбору абітурієнтів можливе за умови створення та реалізації власної системи набору, яка кожного року вдосконалюється [1, с. 57–59]. Університетом розроблена цілісна процедура набору іноземних громадян-абітурієнтів, починаючи з видачі запрошення на навчання, проходження співбесіди і до часу зарахування у студенти.

Якісна реалізація підготовки фахівців із зарубіжних країн вимагає участі кваліфікованих науково-педагогічних працівників, які володіють англійською мовою [2, с. 9]. Процес навчання не може відбуватися у відриві від соціально культурного середовища нашої країни, а тому питання адаптації та побутових умов, в яких знаходиться іноземний студент – це істотний чинник, який впливає на ефективність навчання. Це, у свою чергу, вивело на перший план

ініціативну активність вищих навчальних закладів, їхню конкурентоспроможність, готовність до діяльності на міжнародному ринку освітніх послуг [3, с. 36–40]. Важливо пам'ятати, що підготовка іноземних студентів, зокрема і громадян Індії має педагогічний, політичний, економічний та гуманітарний аспекти. Протягом двох останніх років, значно зросла кількість студентів з Індії, так зокрема, станом на кінець березня 2017 р. нараховувалося 63 студенти, а у 2018 р. – 236 студенти.

Значний ріст кількості іноземних студентів, зокрема з Індії можна розцінити як своєрідний показник стабільності в Університеті, високого світового рейтингу отриманих іноземцями фахових знань. За підрахунками Міністерства освіти і науки України вітчизняні ЗВО мають великий потенціал і можуть збільшити кількість іноземних студентів [2, с. 6]. Водночас, підняття іміджу вищої освіти на міжнародній арені, також, активно сприяє діяльність Українського державного центру міжнародної освіти, який упродовж останніх років розширює партнерські відносини з різними країнами світу. Проводять зустрічі та наради, представляють вищу освіту України закордоном.

Аналізуючи процес навчання студентів з Індії, звернули увагу на такі особливості, студенти-індуси навчаються здебільшого за спеціальністю 222 «Медицина» (другий магістерський рівень вищої освіти); по-друге, вони наполегливі та працьовиті; по-третє, порівняно зі студентами з інших країн – більш відповідальні. Варто зазначити, що навчання проводиться англійською мовою, проте, не має великої різниці між робочими навчальними планами українців та іноземців.

Висновки Набір та організація навчання студентів-іноземців, зокрема громадян Індії, досить складний, енергоємний та виснажливий процес. На сьогоднішній день, важливо постійно моніторити ситуацію на ринку роботодавців, вловлювати основні посилення керівних органів та партнерів, бути гнучкими до викликів, завжди виконувати норми законів.

Список використаної літератури

1. Ковалюк Б., Лазарюк В. До питання якості освіти іноземних студентів в Україні // Актуальні питання організації навчання іноземних студентів в Україні III Міжнародна науково-методична конференція актуальні питання організації навчання іноземних студентів в Україні, 18-20 травня 2016 р. Тернопіль: ФОП Паляниця, 2016. С.57–59.
2. Булгакова Н.Б., Довгодько Т.І., Диченко Т.В., Чайченко Н.Н. Дидактика довузівської підготовки студентів-іноземців: навчально-методичний посібник – Суми: Сумський державний університет, 2017. 286 с.
3. Гуменюк В.В. Підготовка іноземних студентів в закладах вищої медичної освіти України // Педагогіка: Зб. наук. праць. Вип. 11. С.36–40.

УДК 316.6.

Тетяна Горпініч

ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України», Україна

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ РОБОТИ З ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ В УНІВЕРСИТЕТАХ США

Tetiana Horpinich

I. Horbachevsky Ternopil State Medical University, Ukraine

THE PECULIARITIES OF ORGANIZATIONAL WORK WITH INTERNATIONAL STUDENTS AT UNIVERSITIES IN THE USA

Сучасна система вищої освіти США – одна з найбільш ефективних і динамічних у світі. Американські університети протягом багатьох років очолюють найавторитетніші світові рейтинги. Будучи лідером в цій сфері, США здійснюють значний вплив на розвиток освітніх процесів на всій планеті.

Однією з головних переваг американської системи вищої освіти є її висока адаптивність. Освітня система США за підтримки держави, традиційно швидко реагує на всі виклики сьогодення і майбутнього, активно впроваджуючи в навчальний і науковий процес перспективні інновації. Специфічною особливістю цієї системи освіти є її історична децентралізація – управлінські функції передані урядам штатів, а університети користуються широкою автономією, що постійно підкреслюється адміністрацією США всіх рівнів. Незважаючи на цей факт, діяльність всіх вищих навчальних закладів США служить втіленню єдиної довгострокової стратегії розвитку, яка визначається і підтримується державою. Інтернаціоналізація і глобалізація вищої освіти як актуальні тенденції сучасної освіти, безумовно, є об'єктом цілеспрямованої державної політики, спрямованої на досягнення низки економічних і геополітичних цілей. Розвиток глобальних процесів в освіті на даному історичному етапі супроводжує бурхливе зростання впливу американських вишів як вагомих гравців на арені загальносвітової політики.

Присутність значної кількості міжнародних студентів також слугує

подоланню традиційно високого етноцентризму американців, сприяє їх підготовці до лідерства в глобальному світі. Міжнародні студенти, як правило, більш мотивовані, високо цінують можливість отримання закордонної освіти, що позитивно впливає на загальну атмосферу в університеті і стимулює до навчання американських студентів. Серед міжнародних студентів в США переважають азіатські студенти з найдинамічніших регіонів світу – Китаю, Індії, Тайваню, Кореї та Таїланду, які традиційно успішні не тільки в навчанні, але й в адаптації до американських реалій [2, с. 84]. Загалом, експорт освітніх послуг дозволяє США досягати позитивних результатів: це високі прибутки, наукова першість, формування проамериканських національних еліт, статус лідера в освіті і стимул до подальшого розвитку.

Сьогодні Держдепартамент США фінансує понад 450 освітніх консультаційних центрів мережі «Освіта в США», пряме керівництво якими в більшості країн світу здійснює некомерційна організація «Американські ради з міжнародної освіти» [2, с. 85]. Поряд з цим уряди багатьох штатів розробили місцеві програми для залучення міжнародних студентів.

У 2000 р. під егідою «NAFSA» (Національної асоціації у справах іноземних студентів) була створена Національна Асоціація радників іноземних студентів [2, с. 85]. Кожен університет має штат співробітників, які відповідають за залучення міжнародних студентів; особливо активно в ряди радників наймаються випускники американських університетів – колишні міжнародні студенти. Для отримання диплома радника необхідно закінчити курси підвищення кваліфікації, які проходять схвалення Держдепартаменту США. В американських культурних центрах, розташованих по всьому світу, проводяться регулярні лекції, які висвітлюють різні аспекти американської системи освіти, зустрічі з представниками вищих навчальних закладів та освітні ярмарки [2, с. 86].

Всі перераховані вище зусилля з просування експортних освітніх послуг будуть приносити бажані плоди лише при створенні в американських університетах комфортного для іноземців полікультурного середовища. Органи управління освітою США цілеспрямовано пропагують широке поширення звернення «міжнародні», а не «іноземні студенти», оскільки будь-який нюанс, який супроводжує навчання в американському ВНЗ, повинен слугувати створенню зручного для зарубіжних гостей психологічного клімату [1, с. 124]. Радники продовжують супровід міжнародних студентів і в університетах, де представляють їх інтереси в спілкуванні з адміністрацією і зовнішнім світом, допомагають вирішувати навчальні, побутові та особисті проблеми. Одним з головних завдань «Національної Асоціації радників іноземних студентів» є регулярний обмін досвідом по роботі з іноземцями [2, с. 87].

У США існує спеціалізована радіостанція «Americas Global College Forum. CFM», чиєю цільовою аудиторією є міжнародні студенти [2, с. 87]. У навчальних закладах цілеспрямовано створюється режим підтримки всіх етнічних груп. Особливе значення надається залученню студентів всіх

національностей до громадської діяльності. У програмах багатьох навчальних закладів передбачені курси інтенсивного вивчення англійської мови, уроки мультикультуралізму і крос-культурної комунікації; діаспори відзначають національні свята разом з усім університетом. У практичному керівництві з управління університетом його автор Р. Т. Флаун, який у минулому очолював американський ВНЗ, відзначає і проблеми, пов'язані з етнічними діаспорами. Він радить майбутнім керівникам університетів при виборі громадських лідерів рівномірно розподіляти лідерство між представниками всіх національних діаспор в цілях профілактики неминучого в зворотному випадку студентського невдоволення [3, с. 24].

Незважаючи на те, що вартість навчання в США дуже висока, деякі категорії іноземних студентів мають можливість при особливих умовах отримати безкоштовну освіту. Але загальний відсоток таких студентів мінімальний і не здійснює істотного впливу на процес освітнього експорту. Це певні дуже обмежені категорії біженців, жертв торгівлі людьми, жителі Самоа і Куби. Фінансова допомога міжнародним студентам, яку здійснює Центр підтримки освіти, вкрай обмежена і видається переважно на прагматичних підставах. Шанси на отримання допомоги зростають протягом другого і наступних років навчання у студентів, які мають академічні, спортивні, музичні та громадські досягнення, які принесли користь американському ВНЗ. Американська сторона при розподілі допомоги також надає перевагу магістрам і випускникам магістратури, які вже беруть участь в фундаментальних дослідженнях [2, с. 88].

Чітка державна стратегія розвитку міжнародної освіти США давно принесла країні репутацію головного світового лідера на ринку освітніх послуг. Наявність багатьох переваг, таких, як найсильніша економіка і розвинена освітня інфраструктура, міжнародна мова і всім зрозуміла культура, забезпечують США найбільш вигідними умовами в глобальній освітній конкуренції. Використання цих ресурсів для залучення кращих інтелектів і подальшої геополітичної експансії дозволить США в майбутньому множити ці переваги і нарощувати потенціал своєї країни як наддержави. В цілому активна участь в процесі інтернаціоналізації і глобалізації освіти є одним з важливих чинників підтримки внутрішньої і зовнішньої конкурентоспроможності американських ВНЗ і поширення геополітичного впливу США в світі.

Список використаних джерел

1. Дмитриев Г. Д. Анатомия американского университета / Г. Д. Дмитриев. – Москва: Народное образование, 2005. – 224 с.
2. Иванишкина Ю. В. Процессы интернационализации и глобализации высшего образования в контексте государственных интересов США / Ю. В. Иванишкина // Вестник МГУ им. М. А. Шолохова. История и политология. – 2013. – № 3. – С. 83-97.

3. Flawn P. T. A primer for university presidents. Managing the modern university / P. T. Flawn. – Austin: University of Texas Press, 1990. – p. 18-27.

УДК 338

Наталя Гарасимчук, Мар'яна Пельчер

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАННЯ ДОКУМЕНТІВ ПРО ОСВІТУ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ

Natalya Harasymchuk, Mariana Pelcher

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University, Ukraine

FEATURES OF RECOGNITION OF DOCUMENTS ON EDUCATION OF FOREIGN CITIZENS IN UKRAINE

Останнім часом актуальності набуло питання організації навчання іноземних студентів в Україні, адже щороку ВНЗ України приймають студентів більше, ніж зі 150 країн світу. Це обумовлено тим, що наша держава надає широкий спектр освітніх послуг, а саме: іноземні студенти мають можливість навчатися більш, ніж у 240 ВНЗ, здобувати освіту українською, російською та англійською мовами, а також вільно вибирати спеціальність.

Приваблює іноземних студентів і вартість навчання та проживання, що значно відрізняється від закордонних реалій. Слід наголосити, що українські університети мають хорошу репутацію у світі, яка постійно виходить на новий рівень за рахунок інноваційних наукових та практичних відкриттів як студентів, так і викладачів, адже досить часто українці перемагають у престижних світових програмах, що підтверджує якість нашої освіти.

Метою написання даної роботи є висвітлення усіх особливостей визнання документів про освіту іноземних громадян в Україні (раніше так звана нострифікація).

Насамперед, слід зазначити, що ця процедура здійснюється індивідуально, забезпечує права громадян, які здобували освіту за кордоном та надає можливість продовжувати освіту чи успішно працевлаштуватись на території України.

Перевіркою оригінальності чи організацією експертизи документів про освіту, присвоєними ВНЗ іноземних держав займаються як ВНЗ (вищі навчальні заклади від 5 травня 2015 року) та МОН (міністерство освіти та науки). Вони повинні безпосередньо діяти за принципом «єдиного вікна», тобто це доводить зручність та прозорість діяльності даних органів.

Підготовкою для прийняття МОН рішення щодо визнання документів займається ДП «Інформаційно-іміджевий центр». Подати документи про освіту особисто для здійснення процедури визнання можна за адресою: м. Київ, вул.

В'ячеслава Чорновола, 25, ДП «Інформаційно-іміджевий центр» відповідно до графіку. Дистанційну подачу документів можна здійснити на сайті <http://naric.i> [1]. На даному сайті також розміщена інформація про процедуру подачі, перелік документів, необхідних для визнання та процедурою видачі рішення. Дане рішення підтверджує визнання відповідних документів про освіту, які видані ВНЗ іноземних держав на Україні.

Вищі навчальні заклади проводять процедуру визнання іноземних документів про освіту в тому випадку, коли власник цих документів вступає до цього ж університету.

Для виконання функції, яка покладена на ВНЗ України, він створює Комісію з визнання. Для зарахування на навчання особа повинна надати документ про здобутий відповідний рівень освіти в певній країні та успішно пройти співбесіду. Звідси випливає ще той факт, що іноземець, котрий виявив бажання навчатись в Україні повинен володіти державною мовою на рівні, який є достатнім для засвоєння навчального матеріалу. Відповідно, співбесіда буде проводитись з предмету, який має найбільш вагоме значення для певної спеціальності.

Даний компетентний орган повинен відповідати за коректність прийняття рішень та діяти відповідно до міжнародних та національних норм. Рішення Комісії з визнання є видача свідоцтва про визнання іноземного документа про освіту, яка дає право навчатись або працювати в даному ВНЗ.

Підсумовуючи вище викладене, хочемо сказати, що якість та доступність української освіти сприяє збільшенню чисельності іноземних студентів. Тому з кожним роком держава повинна вдосконалювати та спрощувати систему прийому закордонних громадян. У даній роботі висвітлено усі особливості визнання іноземних документів про освіту та доведено, що дана процедура забезпечує права іноземців продовжити освіту та професійну діяльність в Україні.

Список використаної літератури

1. Як в Україні проходить процедура визнання іноземних дипломів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/articles/944.html>.
2. Визнання іноземних документів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/activity/1307/>.
3. Нострифікація - визнання іноземних документів про освіту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://abiturients.info/uk/poleznoe/nostifikaciya-priznanie-inostrannyh-dokumentov-ob-obrazovanii>.
4. Визнання іноземних дипломів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euroosvita.net/index.php/?category=16&id=1753>.

УДК 37.014

Жанна Баб'як, Анна Пікалова

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ПРОБЛЕМИ ГАЛУЗІ ОСВІТИ В ДЕМОКРАТИЧНІЙ РЕСПУБЛІЦІ КОНГО В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ КРИЗИ

Zhanna Babiak, Anna Pikalova

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

EDUCATIONAL SECTOR PROBLEMS IN THE DEMOCRATIC REPUBLIC OF THE CONGO IN ECONOMIC AND POLITICAL CRISIS CONDITIONS

З часів отримання незалежності від Бельгії у 1960 році центральноеафриканська країна Демократична Республіка Конго (в минулому Заір) постійно стикається з численними проблемами соціально-економічного характеру. Багаторічні військові конфлікти, політична нестабільність та тривала економічна криза призвели до суттєвого погіршення ситуації в галузі освіти в ДРК.

Отримавши в спадок від Бельгії доволі розвинену систему початкової освіти, малорозвинену систему середньої освіти та вищу освіту в зачатковому стані (один університет на всю країну), уряд ДРК намагається покращити ситуацію в цій галузі шляхом впровадження реформ, які не завжди є послідовними та ефективними.

У часи колоніального минулого освіта в Бельгійському Конго була серед пріоритетних секторів, мала обов'язковий характер та була майже безкоштовною. За роки незалежності бюджетні витрати країни на освіту зменшились з 28% в 1960 до 3% в 1980 році та до 0,9% в 2010 році (згідно з щорічними звітами Центрального Банку Конго)¹. Наслідком зменшення фінансування освіти з боку держави стало впровадження системи партнерства між навчальним закладом та батьками учнів, що зобов'язало останніх фінансувати навчання своїх дітей, а бідність населення країни призвела до неможливості багатьох конголезців реалізувати своє право на освіту.

Перші спроби створити власну систему освіти були здійснені урядом молодшої республіки в 1960-1965 роках. Результатом двох реформ у 1961 та 1962 роках стала уніфікація навчальних закладів початкової та середньої освіти та створення понад десяти нових ВНЗ.

В наступне десятиліття урядом країни було проведено багато заходів з реалізації планів щодо створення ефективної та раціональної системи освіти. В 1967 році впроваджено обов'язковий державний іспит на здобуття середньої

¹ Banque Centrale du Congo, Rapport annuel, 2010

освіти. В 1971 році держава посилила свій вплив на освіту націоналізуючи всі вищі навчальні заклади в країні, а в 1974 припинила роботу конфесійних навчальних закладів та замінила уроки релігії в школах на громадське та політичне виховання. В 1974 році приватну освіту в країні було скасовано, що стало останнім етапом монополізації освіти державою.

На жаль, спроби влади революційно змінити систему освіти нашо́вхнулися на соціальний тиск і поставили під сумнів здатність уряду керувати освітніми структурами. В кінці 70-х років та протягом 80-х держава поступово зменшила свій вплив на освіту та відмовилась від минулих ініціатив: управління націоналізованими школами було повернено церквам, приватну освіту знов було дозволено (з 1978 початкову та середню, з 1989 - вищу). Крім того, в закладах початкової та середньої освіти було створено керуючі ради за участю батьків, викладачів та представників місцевої влади, а заклади вищої освіти отримали автономію.

Починаючи з 90-х років минулого століття ДРК переживає тривалу соціоекономічну та політичну кризу. В рейтингу неідеальних держав (Failed States Index)² Демократична Республіка Конго незмінно займає місце в першій десятці. За останні десятиліття країна пережила дві війни та декілька збройних конфліктів. Багато шкіл було зруйновано, шкільне майно знищили або розграбували. До вже існуючих проблем в освіті додалися такі, що пов'язані з воєнним часом: залучення дітей до війни в якості солдат, бродяжництво серед неповнолітніх та сирітство.

Попри прийнятий в 1986 році закон про національну освіту³, в якому держава зобов'язується надати освіту кожній дитині, навіть початкова освіта не є обов'язковою та безкоштовною. Катастрофічне зменшення фінансування освіти з боку держави (до 0,9% бюджету країни в 2010 році) та перекладення зобов'язань по фінансуванню освіти дітей на батьків (система партнерства, впроваджена в 1996 році) свідчать про те, що розвиток системи освіти не посідає місце серед національних пріоритетів держави.

Основними проблемами системи освіти в ДРК, згідно з дослідженням Всесвітнього банку,⁴ є:

у сфері початкової освіти

- недостатня кількість закладів початкової освіти на фоні зростання населення країни;
- недоступність освіти для великої кількості конголезців шкільного віку;
- низький рівень підготовки вчителів;
- недостатня кількість педагогічних матеріалів, посібників, книжок тощо;
- викладання іноземною мовою (французькою);

у сфері середньої освіти

- неконтрольоване зростання кількості та сумнівна якість освіти в

² Fragile States Index 2005-2017

³ Loi cadre n° 86/09/1986 de l'enseignement national en R.D.Congo.

⁴ Banque mondiale, Système éducatif de le R.D.Congo : priorité et alternative, 2003

зкладах середньої освіти;

- соціальна нерівність в доступі до середньої освіти;
- неефективна та застаріла система управління навчальними закладами;
- застарілі навчальні плани;
- брак викладачів з деяких дисциплін;
- низький рівень фінансування освіти з боку держави;
- неефективна та несправедлива система фінансування (партнерство);
- недостатня кількість педагогічних матеріалів, посібників, книжок тощо;
- висока вартість приватної освіти;

у сфері вищої освіти

- соціальна нерівність в доступі до вищої освіти;
- обмежена кількість кваліфікованих викладачів;
- висока вартість приватної освіти;
- відсутність необхідних лабораторій та бібліотек;
- невідповідність освіти вимогам сучасного ринку праці.

Зі свого боку, Міністерство освіти ДРК⁵ виділяє такі проблеми:

- високий відсоток учнів, яким необхідно повторити навчальний курс (15%);
- низький відсоток учнів, які закінчили навчальний цикл без перерв (56% - початкова освіта, 25% - середня освіта);
- обмежений доступ до освіти (особливо до вищої) серед дівчат та молодих жінок і, як наслідок, незначна кількість жінок-викладачів (тільки 27% в початковій школі, та 10% в середній).

З 2014 року в ДРК розпочато процес інтеграції Болонської системи освіти. Метою цієї реформи є зменшення кількості років навчання в вищому навчальному закладі (з 5 до 3 років в першому циклі навчання, з 7 до 2 років в другому циклі) та уникнення необхідності отримувати додаткові дипломи випускниками університетів. Таким чином, систему вищої освіти в ДРК буде узгоджено з міжнародними стандартами освіти. І хоч перші спроби впровадження Болонської системи були зроблені в Католицькому університеті Конго (Кіншаса) ще в 2012-2013 навчальному році, процес інтеграції йде повільно та не завершився досі.

Список використаних джерел

1. Banque Centrale du Congo, Rapport annuel 2010.
2. Banque mondiale, Système éducatif de le R.D.Congo : priorité et alternative, 2003.
3. Fragile States Index 2005-2017 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://fundforpeace.org/fsi/>, вільний - Заголовок з екрану
4. Le système LMD, est-ce une avancée? [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.radiookapi.net/2017/02/01/emissions/>, вільний - Заголовок з екрану
5. Ministère de l'EPSP, Annuaire Statistique de l'Enseignement Primaire, Secondaire

⁵ Ministère de l'EPSP, Annuaire Statistique de l'Enseignement Primaire, Secondaire et Professionnel, Kinshasa

et Professionnel, Kinshasa.

6. Morisho Gulamu Richard, La crise du système éducatif congolais et son incidence sur la croissance économique: facteurs explicatifs et pistes de solution - Kinshasa, 2010. - 60 p.

УДК 378(430)

Наталія Рокіцька

Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Україна

ДОСВІД ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ НІМЕЧЧИНИ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Nataliya Rokitska

Ternopil Volodymyr Hnatiuk national pedagogical university, Ukraine

TEACHES' TRAINING EXPERIENCE OF GERMANY: LESSONS FOR UKRAINE

Ukrainian teachers' training system exists, provides education and develops among the equivalent education systems in other countries and regions (West, East Europe North America Asia, est.). It provides cooperation with them and is influenced by them.

Thus, for the thorough consideration of the teachers' training development (evolution), in our society it's lines and character it is necessary to trace the conditions and trends of teachers' training system beyond the borders of Ukraine [3]. Paraphrasing the well-known expression, one can state: if you know only one teachers' training system, you know none.

One of the agents of Ukraine's integration into EU is education system reform. The evaluation of FROG experience, namely in the field of the teachers' training organisation, is of particular importance.

Ukrainian – German ties in the field of education have long-established traditions. The fight for Ukrainian national school was not confined to language and contents of education only. It was also aimed at searching the new forms of schooling organisation and proper education methods, which would have been used in the new school to provide its development and positive influence on national culture. Among other ones, the pedagogical ideas of Germany where great attention was paid to school affairs and adjustment of schooling to continuing cultural social and economic development of society, became the model for Ukraine.

The works of German educators Rein V., Kershenshtainer G., Levs J. [1]. Considering the question of unique school, which were published in the first decades of the 20-th century played an important role in the fight of Ukraine for national school. By providing new perspectives to the organisation of German schooling, they draw attention of the Ukrainian educators to this problem. Vaskovych I. considered the ideas of teacher

reformer Kershenstainer G. to be of great importance, like a rich source of professional knowledge for the creators of new school system. The influence of the German reformer was particularly significant in two spheres of schooling: in the organisation of Ukrainian education system as well as 7-year working school. The traditions of co-operation between the scientists of two nations are actual and perspective.

Modern teachers' training system is many-sided and well-planned. In FRG, as well as in Ukraine, teachers' training is provided by universities; teachers training institutes; higher teachers' training art, music, sport and technical schools [3, 5]. School administration and inspection staff training is provided by refresher courses system (institutes, centres). Training in the higher education institutions is based on two specialities (in Bavaria – on 3), which are not always related.

The principal feature of German teachers' training system is well-balanced combination of theoretical and practical training. The course of teachers' training in Germany is generally longer and makes 3-7 years. This fact reflects general long-term course of education in the German higher education institution. The average course of studies at the universities is 14 terms, in the institutes – more than 9. In Ukraine the students graduate from the university at the age of 28,5. The mean age of the graduates from higher education institutions is 26,9. Federal Ministry is consistently working at achieving such levels and contents of education and diplomas that would be acknowledged not only over the FRG lands, but also in the West European States [3].

German teachers' training system as well as Ukrainian one has two levels (though not in the object of education but in the academic sphere). After the first academic stage of teachers' training future teachers take the first state examination [3, 5]. Within the first stage the students have weekly school practice as an equal part of education curriculum and syllabuses. In addition, the theoretic stage includes general scientific, special, psychological and teachers' training. The second stage is 1,5-3 year practice, i. e. refresher courses. They are conducted by experienced teacher-mentor.

Combining theory with practice on the final stage of education is of great importance, because, while taking the second final examination future teacher must display not only teaching techniques but critical awareness of his or her professional activity. Academic education in the German higher educational school is more specialised than in the Ukrainian one. But unlike Ukraine it does not award the academic degrees of Bachelor and Master; future teachers at complete secondary school study fewer professional subjects but pay more attention to mastering of education subjects. The choice of education courses is narrower. But the tendency to the education extension as well as differentiation and individual approach to education is observed.

In June 1993 the FRG and Ukrainian Governments signed an agreement on co-operation in the education field. Since that time the Ukrainian Ministry of Education has been elaborating the modernisation of higher schools systems, enabling the university to meet the international standards. To make certain they have chosen the right way, the Ukrainian educators asked western colleagues for their assistance. They should, first of all, learn how the higher education institutions are accredited.

The German Academic Agency of Exchange (DAAD) and its British partner –

Consortium for English Universities international activity are appointed by European Commission as consultants, (advisors).

Annually the Days of the German language teachers organised by the Ukrainian teachers of the German Language Society (UDF) take place. Inter Naciones which publishes teaching aids and materials is well-known in Ukraine. All the above-mentioned agencies have been working in Ukraine since 1993, so the results of their work are significant. Numerous seminars on area studies take place; teaching aids and materials as well as original German literature are presented to the educational establishments and libraries in some regions of Ukraine. The projects on new teaching aids and material elaboration are under consideration.

The fact that Ukraine has got independence requires some changes in education research work. The attempts to establish some state higher education institutions that correspond to the Ukrainian ones are considered expedient. It would be the beginning of the Ukrainian and German teachers co-operation.

On the basis of the national programme «Osvita» and taking into consideration the German model of the two-level teachers' training, for training and refresher courses of Ukrainian teachers it is necessary:

- to develop the network of higher teachers' training educational institutions, to elaborate the new concept of teachers' training and to carry out the teachers' training reform on its basis.

- to appraise the two-level teachers' training system efficiency.

- to update the contents of professional training on the basis of curricula's comparison.

- to develop the system of educational techniques.

- to develop the education techniques meeting the requirements of European Standard, to develop the modern psychological and pedagogical activity in a group course as, a part of the refresher courses for specialists of higher education.

Список використаної літератури

1. Васькович І. Шкільництво в Україні (1905-1920 pp.) / І. Васькович. – К.: Мандрівець, 1996. – 360 с.
2. Козак Н. В. Дидактичні основи професійної підготовки майбутніх учителів у ФРН: дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Н. В. Козак. – Тернопіль, 2000. – 211с.
3. Луговий В. І. Педагогічна освіта в Україні: структура, функціонування, тенденція розвитку / За заг. ред. акд. О. Г. Мороза. – К.: МАУП, 1994. – 196с.
4. Пуховська Л.П. Тенденції розвитку систем підготовки вчителів у Європі /Л. П. Пуховська // Педагогіка і психологія. – 1994. - № 3(4). – С. 144–152.
5. Führ Ch.: Deutsches Bildungswesen seit 1945. Bonn 1996. – 342 S.

СЕКЦІЯ 2. ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА УКРАЇНСЬКУ ОСВІТНЮ СИСТЕМУ: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ.

INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION AND ITS IMPACT TO THE UKRAINIAN EDUCATIONAL SYSTEM: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES

Олена Шаповалова

Директор ДП «Український державний центр міжнародної освіти», Україна

ІНОЗЕМНІ СТУДЕНТИ ТА ПИТАННЯ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ В УКРАЇНІ

Olena Shapovalova

Director of State Enterprise «Ukrainian State Center for International Education», Ukraine

INTERNATIONAL STUDENTS AND ISSUES OF INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE

Україна демонструє позитивну динаміку щодо залучення іноземних студентів.

Їхня кількість на даний час становить 66 310 осіб. При цьому, починаючи з 2011 року число студентів-іноземців збільшилось на понад 13 тисяч осіб.

ТОП-10 країн, громадяни яких приїждять в Україну на навчання, виглядає наступним чином: Індія – 16,4%, Азербайджан – 11,3%, Марокко – 8,8%, Туркменістан – 6,7%, Нігерія – 4,9%, Грузія – 4,2%, Туреччина – 4,1%, Єгипет – 3,8%, Узбекистан – 3,5%, Йорданія – 3,2%, інші країни – 33,1%.

Вперше за кількістю студентів в Україні у лідери вийшла не одна з пострадянських країн, що було типовим у попередні роки, а Індія, держава, яка є на сьогоднішній день одним з найбільш привабливих освітніх ринків.

В цілому, частка студентів з пострадянських країн становить 29,47%. 70,53% студентів представляють інші держави світу.

Україна все активніше працює за новими географічними напрямками. Йдеться про такі країни як Марокко, Єгипет, Ліван, Туреччина, Індія. У 2017-2018 роках делегації українських університетів відвідували ці країни, приймали участь у освітніх виставках. Такі поїздки підтвердили великий інтерес до української освіти.

Навчання іноземних здійснюють 239 навчальних закладів (у 2015/16 роках таких було 185).

Суттєво зросла і кількість запрошень на навчання для іноземців. Станом на сьогоднішній день число зареєстрованих запрошень становить 39905. У 2016 році, для порівняння, було зареєстровано 26692 запрошень, у 2015-му – 19647.

На першому курсі на сьогоднішній день навчається 17563 іноземця, на підготовчих відділеннях – 7787. Загалом, 25350 студентів нещодавно розпочали своє навчання в Україні.

Ключовими принципами формування іміджу України як держави, привабливої для навчання, є якість освіти, прозорість процесу вступу, безпека студентів-іноземців.

У цьому контексті пропонується вжити наступні кроки:

1) Ввести ліцензування ВНЗ, які здійснюють навчання іноземних студентів, та встановити обмеження набору на навчання відповідно до реальних можливостей університетів щодо якісного забезпечення навчального процесу.

2) З метою унеможливлення використання України як транзитної держави для подальшого незаконного в'їзду до країн Західної Європи через отримання запрошення на навчання посилити вимоги щодо забезпечення належного відбору, а саме:

- враховувати рівень знання мов (англійської, української, російської) для підготовчих факультетів;
- загальний рівень ерудованості;
- визначеність іноземця щодо вступу до конкурентного ВНЗ;
- ретельне опрацювання поданих іноземцем документів.

3) Законодавчо регламентувати відповідальність посадових осіб ВНЗ при відборі іноземців до вступу та використанні запрошень.

4) Збільшити відповідальність посередницьких структур за перебування іноземців на території України з моменту вступу, відбору до ВНЗ.

5) Посилити контрольні функції ДП «Український державний центр міжнародної освіти» щодо ВНЗ та фірм-посередників.

Кількісний критерій, при всій його важливості, не може бути ключовим. Основне – це якість навчального процесу і якість отриманих знань.

Йдеться, зокрема, і про надання більшої автономії університетам, але при цьому і підвищення рівня їхньої власної відповідальності.

Недопустимим є зарахування на навчання до вищих навчальних закладів абітурієнтів, рівень попередньої освіти яких не є достатнім для здобуття вищої освіти, або які приймаються на основне навчання без достатнього рівня володіння мовою навчання і через це не здатні засвоювати навчальні програми.

Відповідно, запроваджується ЗНО з мови навчання після першого курсу для студентів-іноземців. Переведення на 2 курс буде можливим лише за умови успішного складання такого іспиту.

Серед першочергових завдань – зменшення впливу фірм-посередників

при вступі та впорядкування їхньої роботи.

ВНЗ необхідно виходити на новий рівень, працювати над власними брендами, відчувати відповідальність за іноземних студентів та якість освіти, використовувати будь-яку можливість для того, щоб розповісти про себе за межами України.

Важливим чинником інтенсифікації процесів інтернаціоналізації вищої освіти в Україні є співпраця з іноземними партнерами та відповідна комунікація.

Український державний центр міжнародної освіти здійснює координуючу функцію в процесі відбору та навчання іноземних студентів. Команда центру намагається доносити до вітчизняних ВНЗ найкращий міжнародний досвід в сфері інтернаціоналізації освіти, сприяти участі українських університетів у міжнародних освітніх виставках, перебуває на постійному зв'язку з дипломатичними представництвами інших країн в Україні, та з українськими посольствами закордоном.

На сайті Українського державного центру міжнародної освіти www.studyinukraine.gov.ua абітурієнти можуть отримати інформацію про навчальні програми, процедуру вступу та інші практичні поради. Окрім цього, абітурієнти можуть подавати онлайн заявки на навчання до будь-якого вищого навчального закладу України.

Важливими є інноваційний та культурологічний фактори, які збільшують інтерес до навчання в Україні.

Так, у Буковинському державному медичному університеті створили електронний журнал відвідувань занять іноземними студентами, і їхні родини мають можливість стежити за процесом навчання своїх близьких у онлайн-режимі.

Створюються культурні центри для іноземних студентів при українських університетах. Зокрема, було відкрито марокканський культурний центр при ХНЕУ імені Семена Кузнеця та у Запорізькому державному медичному університеті.

Окремо варто розповісти про роботу з іноземними студентами у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна. Тут функціонують індійський, арабський, африканський культурні та академічні центри, проводяться численні культурні заходи, зустрічі тощо.

Все це вкрай важливо для успішної соціокультурної інтеграції іноземних студентів в українське середовище, їхньої адаптації, створення відчуття комфорту.

На сьогоднішній день інтернаціоналізація вищої освіти, відкритість національних освітніх систем утвердились як пріоритет для країн Європи, США та найбільш розвинених країн Азії.

Число громадян різних держав, які виїждять для здобуття освіти закордон в цілому у світі наближається до 5 мільйонів і постійно зростає. Серед лідерів за кількістю іноземних студентів, яких було прийнято на навчання –

Великобританія, Німеччина, Франція, Австралія. Але майже кожен п'ятий з них їде вчитись до Сполучених Штатів Америки.

Спільні освітні або науково-дослідницькі програми, навчання іноземних студентів є не лише факторами, що демонструють науковий та освітній потенціал, рівень міжнародних зв'язків, привабливість країни як такої. Це ще й вагома інвестиція у власне майбутнє та конкурентоздатність.

Для нашої держави надзвичайно важливо разом з усім світом відкривати нові можливості для розвитку, для знань, і, водночас, бути місцем таких можливостей для представників багатьох інших країн.

УДК 351

Микола Прадівляний, Наталія Росол

Вінницький національний технічний університет, Україна

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ЯК ЗАСІБ УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Mykola Pradivlyannyi, Nataliia Rosol

Vinnitsia National Technical University, Ukraine

INTERNATIONALIZATION AS A WAY TO IMPROVE THE TRAINING OF TECHNICIANS

Інтернаціоналізація, і, як наслідок, академічна мобільність дедалі вагомніше визначають конкурентоздатність технічних закладів вищої освіти, безпосередньо сприяючи вдосконаленню навчального процесу та покращенню якості технічної освіти в цілому. Економічні чинники як глобального, так і місцевого характеру є однією з основних рушійних сил, що ініціюють інтернаціоналізацію освітньої сфери. Саме ці чинники активно впливають на процес глобальної мобільності студентів і примушують приймаючі країни, в тому числі й університети, адекватно реагувати на академічні обміни з точки зору міжнародної наукової співпраці, яка дозволяє, зокрема, вищим технічним закладам освіти розширювати сферу освітньої діяльності виходячи в такий спосіб за рамки національної системи освіти.

На думку багатьох фахівців саме процес інтернаціоналізації у всіх галузях, зокрема і в освітній, набуває актуальності серед академічної спільноти. В.М. Солощенко, наприклад, вивчаючи причини виникнення та подальшого формування нової концепції розвитку вищої освіти, базуючись на міжнародних дослідженнях, проведених в англomовних суспільствах, робить висновок про розвиток вищої школи у відповідності до глобального мислення. Нам імпонує думка автора про те, що інтернаціональний контекст має бути невід'ємною

складовою будь-якої навчальної дисципліни [1].

Підготовка висококваліфікованих фахівців технічних спеціальностей для інших країн була й залишається однією з найперспективніших видів діяльності національної освіти загалом, а також кожного окремого навчального закладу вищої освіти. За останні роки частка молоді, що прагне отримати вищу технічну освіту в університетах нашої країни, значно збільшується.

Виходячи з розуміння поняття інтернаціоналізації, можна зробити припущення про те, що вищі технічні навчальні заклади повинні масово долучатися до міжнародного освітнього простору. Огляд літературних джерел дозволить стверджувати, що розвинені Європейські країни, а також США є найбільш бажаними з точки зору освітньої інтернаціоналізації для інших країн світу.

Розвиток інтернаціоналізації відбувається під впливом глобалізаційних процесів. Глобальні проблеми, які безпосередньо впливають на подальший розвиток країн, висувують принципово нові умови до підготовки фахівців усіх без винятку галузей. Однією з основних умов адаптації фахівців технічних та економічних спеціальностей до реалій виробництва є високий освітній та професійний рівень майбутнього фахівця.

Аналіз наукових джерел англomовних фахівців демонструє, що процес інтернаціоналізації доцільно розглядати з точки зору академічної стратегії, яка переважно характеризує інтернаціоналізацію навчального процесу, та організаційної стратегії, основною метою якої є розвиток рекламної діяльності та надання послуг консультативного характеру [2]. Деякі фахівці пропонують більш детальний розгляд поняття стратегій. Ф. Маріндж, наприклад, визначає п'ять широких категорій інтернаціоналістичних стратегій, до яких відносить набір іноземних студентів, мобільність студентів і викладачів, міжнародне партнерство, міжнародна співпраця в межах спільних досліджень та інтернаціоналізація навчальних планів [3].

Вищевикладене спричиняє зростання студентської мобільності, що в свою чергу, ініціює удосконалення існуючих та виникнення нових міжнародних програм обміну. Результати опитування іноземних студентів, які навчаються у Вінницькому національному технічному університеті, показали, що основним фактором, який вплинув на їхній вибір університету в Україні, виявилася потреба в отриманні доступу до сучасних знань а також можливості долучитися до міжнародного ринку праці в якості конкурентоспроможних кваліфікованих фахівців.

Це дозволяє стверджувати, що інтернаціоналізація є потужним засобом підвищення якості вищої технічної освіти. Виходячи з власного досвіду, можна зробити висновок про те, що набір іноземних громадян на навчання, а також мобільність викладачів та студентів є основними рушійними силами інтернаціоналізації, оскільки сприяють вдосконаленню навчальних планів, розвитку навичок міжкультурних комунікацій та зміцненню міжнародних зв'язків університету в цілому.

Список використаної літератури

1. Солощенко В.М. Інтернаціоналізація вищої освіти: погляд англомовного суспільства / В.М. Солощенко // Вісник Черкаського університету. Серія педагогічні науки. №12 – 2017. С. 99–103.
2. DE WIT, Hans (2011). Internationalisation of Higher Education in Europe and its Assessment. Trends, Issues and Challenges in Internationalisation of Higher Education. Amsterdam: Hogeschool van Amsterdam, pp. 39-43.
3. Maringe F. (2010) The meanings of Globalization and Internationalization in HE: Findings from a World Survey. Globalization and Internationalization in Higher Education, London, Continuum, pp.17-34.

УДК 378.1

Тетяна Вітенко¹, Paweł Drożdżel², Anna Rudawska²

¹Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна;

²Люблінська політехніка, Польща

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ З ЧИСЛА ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН ДО УЧАСТІ У ПРОГРАМАХ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

Tetiana Vitenko¹, Paweł Drożdżel², Anna Rudawska²

¹Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

²Lublin University of Technology, Poland

TRAINING INTERNATIONAL STUDENTS FOR PARTICIPATING IN THE ACADEMIC MOBILITY PROGRAMS

В сучасній системі освіти наявність міжнародного досвіду у випускників є важливим фактором їх успішного позиціонування на ринку праці. Здатність ВЗО надавати широкі можливості для проходження стажувань або навіть частини навчання за кордоном розглядається абітурієнтом як перевага навчального закладу. Це питання з кожним роком стає все актуальнішим для абітурієнтів і студентів з числа іноземних громадян.

Розвиток академічної мобільності сьогодні є обов'язковою вимогою для вищих закладів освіти. Водночас питання мобільності студентів іноземців потребує специфічного підходу. Останнє передбачає серйозні зміни в роботі ВЗО - від нових організаційних вимог (наприклад, реалізація спільних освітніх програм або вирішення візового питання) до зміни нормативно-методичної бази

зокрема, практики трансферу періодів навчання, пройдених в інших навчальних закладах.

На відміну від українських, іноземні студенти проявляють більший інтерес та меншу активність щодо навчання за програмами академічної мобільності. Ймовірно, це обумовлено мовним бар'єром, візовими та міграційними обмеженнями, невідповідністю навчальних планів і програм, складністю інформаційної, психологічної та побутової адаптації тощо. Серед програм академічної мобільності найбільшу популярність набирають спільні навчальні програми, зокрема програми подвійних і спільних дипломів, сандвіч програми, які дають змогу студентам-іноземцям отримати поряд з українським європейський диплом.

Слід зазначити необхідні умови, які можуть забезпечити успішну реалізацію програм мобільності: мотивація і адаптація студентів до участі в таких програмах; інформування студентів про можливості участі в програмах; поглиблена мовна підготовка студентів, забезпечення знаннями іноземної мови на рівні, необхідному і достатньому для навчання в університеті партнері (це не тільки англійська, а й німецька, французька, польська за якими, наприклад, працюють програми подвійного диплому); комплекс заходів спрямованих на соціально-академічну адаптацію студентів в іншій країні.

Мотивація студентів до участі, яка найчастіше знижена за рахунок недостатньої інформованості про можливості навчання за кордоном і програми, які реалізуються. Для підвищення інформованості, необхідно створення інформаційної мережі, системи моніторингу і зворотного зв'язку в процесі координації програмами академічної мобільності.

Не слід забувати й про труднощі адаптації, які можуть бути викликані не тільки особливостями освітньої системи країни перебування, а й відсутністю знань її основних звичаїв і традицій і нездатністю спілкуватися в повсякденних ситуаціях, страхом опинитися в незнайомому середовищі. Тому виникає потреба спрямованої роботи щодо:

- формування уявлення у студентів про важливість міжкультурного компонента; зниження інтенсивності культурного шоку;
- формування вміння правильної інтерпретації поведінки співрозмовника на основі знань особливостей його культури;
- формування основ впевненої поведінки в мовному середовищі через створення навчальних ситуацій успіху.

Для успішної адаптації і, як наслідок, успішного перебігу процесу навчання іноземного студента за кордоном мають значення географія і клімат регіону, характер студента, а також якість освітньої системи. На перші два чинники впливати навряд чи можливо. Однак здатність студента адаптуватися до системи навчання у ЗВО безпосередньо залежить від здатності самої педагогічної системи гнучко враховувати інтереси і потреби іноземних студентів, які приїжджають на навчання до вищого навчального закладу. В цьому контексті важливо відзначити, що знання і вміння на практиці

враховувати особистісні особливості студентів сприяють скороченню термінів успішної адаптації іноземних студентів, яка безпосередньо впливає на ефективність навчального процесу.

Аналізуючи інформацію викладену вище слід зазначити, що для стимуляції академічної мобільності, доцільним є проведення наступних заходів:

- удосконалення системи забезпечення нормативно-правової підтримки студентів з числа іноземних громадян;
- методична та інформаційна підтримка;
- створення і розвиток спільних освітніх програм;
- проведення ефективної роботи за програмами обміну та міжнародних зв'язків в освітній та дослідницькій сферах;
- постійне удосконалення інформаційної мережі, системи моніторингу і зворотного зв'язку в процесі управління програмами академічної мобільності;
- удосконалення та інтеграція освітніх програм з європейськими програмами.

УДК 351:37

Анна Вербицька

Чернігівський національний технологічний університет, Україна

СТРАТЕГІЇ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ МОДЕЛІ

Anna Verbytska

Chernihiv National University of Technology, Ukraine

THE STRATEGIES OF HIGHER EDUCATION INTERNATIONALIZATION IN THE CONTEXT OF PROVIDING THE COMPETITIVENESS OF THE NATIONAL EDUCATIONAL MODEL

In modern changing world, the idea of internationalization of higher education has been concluded from globalization of education process. The international aspect of higher education is becoming increasingly important. The higher education has an effect on the society through policy-making, funding, and planning. In the second half of this century, education has become more international. Institutions and universities develop their own strategies to internationalize their research and their teaching. There is a close link between internationalization, globalization and qualification of higher education.

It is important to note that internationalization of higher education emphasizes on

active participation in educational programs, research activities, educational reforms, challenges, opportunities and consequences of international and national changes in higher education. It seems that the most important point of view in internationalization of higher education is the participation in the different educational and research programs. Internationalization with this important specification basically prevents from unification and regional favors. Internationalization needs a suitable and operational strategy.

Without a clear set of rationales, the process of internationalization is only a fragmented reaction to the number of new international opportunities available. Jane Knight defined the rationales driving internationalization [1. p. 3-5] (Table).

The International Association of Universities presented in its Survey most important growth areas for internationalization include institutional agreements and networks as number one, outgoing student mobility and international research collaboration. International student recruitment remains a top priority for traditional receiving countries like the United States, United Kingdom, Australia, and Canada; but new initiatives by several European and Asian countries are making them popular destination points. The efforts of Asian countries and several wealthy as they compete for increased market share of international students [2].

Table 1

The rationales driving internationalization

<i>National Level Rationales</i>	social/cultural political academic economic
<i>Human Resources Development</i>	the knowledge economy demographic shifts mobility of the labor force increased trade in services
<i>Strategic Alliances</i>	the international mobility of students and academics collaborative research and education initiatives are
<i>Commercial Trade.</i>	new franchise arrangements foreign or satellite campuses on-line delivery increased recruitment of fee-paying students
<i>Nation Building</i>	importing education programs and institutions for nationbuilding purposes educated, trained, and knowledgeable citizenry and workforce able to do research and generate new knowledge as key components of a country's nation-building agenda
<i>Social and Cultural Development</i>	intercultural understanding national cultural identity
<i>Institutional-Level Rationales</i>	how much the internationalization process is a bottom-up or top-down process
<i>International Profile and</i>	a strong worldwide reputation or "brand" name as an

<i>Reputation</i>	international high-quality institution an attempt to attract the brightest of scholars and students a substantial number of international students high-profile research and training projects
<i>Student and Staff Development</i>	international and intercultural understanding and skills of students and staff
<i>Income Generation</i>	motivation of economic development
<i>Strategic Alliances</i>	bilateral or multilateral educational agreements has increased exponentially in the past decade: academic mobility, bench marking, joint curriculum or program development, seminars and conferences, and joint research initiatives
<i>Research and Knowledge Production</i>	international and interdisciplinary collaboration is key to solving many global problems such as those related to environmental, health, or crime issues

Source: according to [1].

Table 2 summarizes the value-driven strategies of internationalization worldwide. The findings indicate that ‘commercial’ values appear to underpin the internationalization processes and activities in most institutions in Northern countries of the West. Cultural values and imperatives are at the heart of the internationalization agenda in Middle East nations; and a curriculum-value driven process appears to support internationalization priorities and strategies of institutions in the universities of the south.

Table 2

International strategies of internationalization

	“Commercial” international strategies of internationalization	“Cultural” international strategies of internationalization	“Curriculum” international strategies of internationalization
<i>Representative world regions</i>	North America, Canada, Australia, New Zealand, UK and Western Europe	China, Eastern Asia, North Africa	South America
<i>Dominant views about internationalization</i>	- recruiting more international students and staff - developing a visible international presence and identity	- recruiting more international staff	-an academic rationale - developing an appropriate international curriculum
<i>Dominant institutional internationalization strategies</i>	- recruitment processes - commercialization of international collaborative research	- cultural exchange programs - language training opportunities - international collaborative research and partnerships	- internationalization of university curricula - international research collaborative
<i>Dominant</i>	- how to become more	-how to challenge the	- how to stem talent

<i>challenges in internationalization</i>	commercially efficient organizations in depressed economic environments - how to be more competitive in global markets	dominance of western ideology	migration to the west - how to promote more equitable and sustainable partnerships and development programs
---	---	-------------------------------	--

Source: adapted [3].

The international experience in strategic planning of higher education internationalization is useful for the development of the Ukrainian strategy in the aspect of adaptation best practices of competitive models of higher education. It is important not only find the appropriate vector of the development but also consider integrity in internationalization.

References

1. Knight, J. New rationales driving internationalization. International Higher Education. 2015. No34. Pp. 3-5.
2. International Association of Universities. Internationalisation of Higher Education: A Handbook. 2017. No2.
3. Khorsandi, Ali Taskoh. A Critical Policy Analysis of Internationalization in Postsecondary Education : An Ontario Case Study. University of Western Ontario. 2014.

УДК: 378.14:811.161.1

Галина Прісовська

Одеський національний політехнічний університет, Україна

ПРОГРАМА АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ERAZMUS+ ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ (З ДОСВІДУ РОБОТИ)

Galyna Prisovska

Odessa National Polytechnic University, Ukraine

ERAZMUS + ACADEMIC MOBILITY PROGRAM FOR TEACHERS AS A PART OF IMPLEMENTATION OF HIGHER EDUCATION INTERNATIONALIZATION IN UKRAINE (FROM EXPERIENCE)

У сучасних умовах глобалізації або інтернаціоналізації вищої освіти, Україна увійшла до світового освітнього простору як повноправний партнер. Ми розглянемо деякі аспекти одного із європейських освітніх проєктів, що розпочався у 1987 році і який було названо на честь вченого епохи Відродження Еразма Роттердамського, гуманіста і теолога XV століття. Одночасно, назва Erasmus є акронімом, що розшифровується як «Схема дії європейського співтовариства для підвищення мобільності студентів університетів» (англ. Erasmus – European Community Action Scheme for the Mobility of University Students) [1].

За даними Єврокомісії, у період з 1987 року і до кінця поточного року, кількість студентів, що скористались програмою, сягне майже 10 мільйонів. Україна серед кількох країн Східного партнерства – Вірменії, Азербайджану, Білорусі, Грузії, Молдови теж відчула усі переваги академічної мобільності Erasmus +, що пропонує близько 140 магістерських та понад 40 докторських напрямків за різними спеціальностями та галузями.

Одеський національний політехнічний університет у рамках програми інтернаціоналізації освіти також бере участь у цій програмі. Серед університетів Європи, що беруть участь у програмі – Університет Країни Басків. За програмою мобільності у 2017 році гранти на стажування та викладання у цьому університеті отримало двоє викладачів, серед яких і автор цієї статті.

Програма Erasmus + 2017 – є чудовою можливістю долучитися до науково-методичної, практичної та культурологічної традиції викладання іноземних мов в Університеті Країни Басків, познайомитися з організацією навчального процесу на Гуманітарному факультеті, науковою та методичною базою кафедри класичних та баскської мови, освітніми інноваційними технологіями з метою координації спільних проєктів, обміну досвідом та встановлення нових інтеграційних контактів з університетом-партнером та його співробітниками і студентами.

Стажування в Університеті Країни Басків на Гуманітарному факультеті, кампус Алава (м. Віторія-Гастейс) проходило з 16 жовтня по 20 жовтня 2017. Воно мало багатоплановий характер і розподілилось на декілька складових за часом виконання та характером дій апліканта.

Організаційний момент – збір документів, подача заявки на отримання гранту, оформлення візи, страховки. Всі організаційні моменти жорстко задекларовані Програмою Erasmus+ та поділяються на ті дії, що виконуються до програми, під час перебування за кордоном на стажуванні та звіти, що заповнюються після повернення на батьківщину.

Соціальна адаптація – оформлення банківської карти, розробка маршруту, бронювання готелю, квитків, перемовини з приймаючою стороною, переписка з представником Єврокомісії, проживання за кордоном, спілкування з місцевими жителями, відносини зі студентами з Університету Країни Басків та іноземцями, що навчаються у межах даної програми мобільності.

Методична та наукова координація – взаємодія з представником приймаючого вищого навчального закладу, складання плану роботи на період мобільності (5 робочих днів + 2 дні на дорогу) в університеті-партнері, узгоджений зі стороною, що приймає, підвищення компетентності у викладанні дисципліни та педагогіці, знайомство з інноваційними методиками та технічним забезпеченням навчального процесу.

До програми стажування входило знайомство з організацією навчального процесу на Гуманітарному факультеті УКБ та відвідування занять викладачів кафедри, а також занять, які проводили учасники Програми Erasmus+ з інших країн. Було заплановано та проведено низку практичних занять серед студентів-філологів, що вивчають російську мову як другу або третю іноземну, а також презентації «Знайомтеся з Україною» і «Одеса – перлина біля моря» для студентів I курсу.

Для студентів-гуманітаріїв IV курсу за спеціальністю «Переклад» було проведено заняття на тему «Іван Бунін – Нобелівський лауреат» з презентацією в програмі Power Point. Крім цього, заняття з літературного перекладу було присвячено розгляду розповіді І. Буніна «Холодна осінь». Івана Буніна багато пов'язує з Одесою, і це була окрема тема для розмови зі студентами. Баскські слухачі надзвичайно глибоко сприйняли стиль і образотворчі засоби Івана Буніна. Вони показали на занятті прекрасне володіння мовою, особливо проявили себе студенти, які напередодні пройшли в Одесі при ОНПУ Літню мовну школу. Отже, обмін студентами-викладачами у межах програми Erasmus+ між ОНПУ та УКБ працює у двосторонньому форматі, що дає відповідні результати у багатьох освітньо-культурологічних напрямках.

Лінгвістична складова. Мовний бар'єр в університеті відсутній. Мовленнєва компетенція баскських студентів-гуманітаріїв відповідає рівню вибраних ними планів та програм навчання. Що стосується викладачів Гуманітарного факультету кафедри класичних та баскської мов (секції слов'янських мов), то місцеві викладачі, звичайно, досконало володіють мовами викладання.

Під час нашого перебування в УКБ «навчальний простір умовно можна розподілити на три блоки: інформаційний, лінгвістичний та історико-культурологічний» [2], кожен з яких був спрямований на максимально ефективну реалізацію основної мети курсу – мовна практика з носієм мови.

Культурна програма. Програма Erasmus+ сприяє розширенню культурологічної компетенції. Причому, процес цей обоюдопільний: від приймаючої сторони (студентів, викладачів) до викладача, що приїхав на стажування, так і у зворотному порядку. Члени колективу та студенти

Гуманітарного факультету отримали інформацію культурологічного характеру, чому сприяли презентації у програмі Power Point (заочна екскурсія Україною, Одесою, біографія І.Буніна, вивчення його творчості та аналіз оповідання «Холодна осінь»). Крім того, враховуючи одночасне стажування викладачів з різних країн, була нагода поспілкуватись з колегами – викладачами іноземних мов, обмінятись досвідом у подачі фонові та культурологічної інформації.

Фінансова складова має неабияке значення і забезпечує можливість здійснення поїздки та втілення в життя запланованої програми.

Наші контакти тривають, незважаючи на припинення програми Erasmus + між нашими університетами на наступний рік. Запрошення української сторони студентам і викладачам Університету Країни Басків до продуктивної співпраці дозволить їм не лише відвідати Одесу, а й підвищити рівень мовної компетенції, знайти друзів в гостинній Одесі, познайомитися з її багатонаціональною колоритною культурою, розширити свій кругозір. На засіданні кафедри у м. Віторії професор кафедри Нерейя Мадар'яга була нагороджена Почесною грамотою ОНПУ за внесок у розвиток відносин між ОНПУ і УКБ.

За результатами Програми стажування ми очікуємо наступних результатів:

1. Можливість зміцнити зв'язки між обома установами.
2. Обмін науковим, дослідницьким, методичним і практичним досвідом у викладанні російської мови як іноземної.
3. Втілення досвіду Університету Країни Басків у системі організації навчального процесу для іноземних студентів в ОНПУ.

Список використаної літератури

1. What's in a name? History of the Erasmus Programme. Європа (портал). Прочитовано 2013-10-25.(англ.) http://ec.europa.eu/education/tools/llp_en
2. Прісовська Г.Є., Ковальова В.М., Чумакова О.А. Реалізація програми академічної мобільності як перспективного напрямку міжнародного співробітництва в освітній сфері / Г.Є. Прісовська, В.М. Ковальова, О.А. Чумакова/ IX Міжнародна науково-практична конференція «Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології ХХІ століття» 8 - 9 вересня 2016 р. (ОНПУ, м. Одеса): Видавництво "Сімон". – С. 284 – 295.

УДК 378.1

Валерій Лазарюк

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

УКРАЇНСЬКИЙ ЕРАЗМУС

Valeriy Lazaryuk

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

UKRAINIAN ERASMUS

Якщо у 2012 році кожен п'ятий студент в Україні вказував, що не може отримати візу до ЄС для здійснення академічної мобільності, то у 2018 році така мрія стала реальністю, і станом на березень 2018 року вже понад 500 тисяч українців (здебільшого молодь) скористались безвізовим в'їздом до ЄС. Спростився, і механізм отримання національних освітніх віз для студентів.

Відповідно до Львовенського комюніке конференції європейських міністрів вищої освіти (2009) було визначено, що у 2020 році близько 20% випускників університетів у межах Європейського простору вищої освіти повинні мати період навчання або *практики* (професійних студій) за кордоном. Стратегією розвитку мобільності в Європейському просторі вищої освіти на період до 2020 року, що було прийняте на конференції міністрів Європейського простору вищої освіти у м. Бухаресті, Румунія у 2012 році, було визначено період навчання за кордоном той, який відповідатиме не менше 15 кредитам ECTS або трьом місяцям навчання. Проте, навіть враховуючи міністерські статистичні відомості, що приблизно 18-20 тисяч студентів щороку виїжджає за кордон на навчання (Триндюк В.А., 2017), доля випускників українських вишів з міжнародним досвідом може становити 4-12%. Проте, наприклад за окремими аграрними спеціальностями, такий відсоток може бути значно вищий. Такий аналіз вказує на необхідність збільшення обсягів академічної мобільності в українських університетах до трьох разів. Статистика кількості мобільностей та обсягу фінансування програми Еразмус+ у різних країнах ЄС свідчить про наявні можливості збільшення мобільностей для українських студентів у Німеччині, Франції, Італії, Португалії та Бельгії.

Зазначимо, що цільовим індикатором мобільності у згаданій "Стратегії розвитку мобільності в Європейському просторі вищої освіти на період до 2020 року" було залишено тільки вихідну академічну мобільність університету. Це є одним із важливих показників міжнародної привабливості університету за європейськими мірками. Крім отримання важливого міжнародного досвіду та нових знань, це надає, як конкурентну перевагу, можливість студенту отримати грант на своє навчання. Наприклад, студенти які не змоглиз першого разу отримати фінансування на організацію свого навчання у навчальному закладі за кордоном (для оплати проживання та харчування) можуть отримати таке фінансування за програмою академічної мобільності.

Проте демографічні процеси зменшення народжуваності та значна міграція молоді у регіони з вищим комфортом проживання та працевлаштування підвищила конкуренцію національних систем освіти у боротьбі за абітурієнта. З метою підвищення привабливості Міністерствами вищої освіти у Польщі, Німеччині, Канаді, Китаї час від часу проводяться безпрецедентні власні програми розвитку академічної мобільності.

Для прикладу розглянемо програму "Польський Еразмус для України", що у 2014-2015 роках надала 550 річних стипендій українським студентам. В результаті значно зросла кількість контактів між університетами обох країн. Для прикладу, Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя направив 14 студентів на навчання у 8 університетів Польщі. Відбулось створення постійнодіючих контактних міжуніверситетських проектних груп, в т.ч. за програмою Еразмус+. В ході реалізації програми мобільності було отримано інформацію про навчальні плани та програми за конкретними спеціальностями, адаптовано інструменти перезарахування навчальних досягнень студентів, створено договірну базу щодо реалізації програм академічної мобільності, вивчено проблеми соціальної адаптації студентів. В результаті було створено і апробовано механізм академічної мобільності між університетами України та Польщі.

Наведений приклад підвищення конкурентноспроможності та привабливості національних систем освіти вказує на необхідність створення власної національної системи грантів "Український Еразмус" для навчання в Україні іноземних громадян з інших країн. Це може дозволити на одиничних випадках академічної мобільності отримати механізми організації агітації, набору та прийому високовмотивованих та порядних іноземних студентів з конкретної країни чи регіону. Крім державної системи грантів на навчання в Україні, можуть бути і спеціальні стипендії від окремих Міністерств, відомств, асоціацій університетів, фондів за зразком стипендіальних програм імені Стефана Банаха у Польщі або DAAD у Німеччині. Світові університети пропонують також і власні стипендіальні програми. Цілком прийнятною практикою у європейських університетах стало правило розмішувати поряд із вартістю навчання, і повідомлення про можливі гранти та фонди, що можуть частково чи повністю покривати витрати студентів на навчання на суворих конкурсних засадах.

Відома назва європейської програми академічної мобільності ERASMUS є ще й акронімом, що розшифровується як "European Community Action Scheme for the Mobility of University Students", або "Схема дії європейського співтовариства для підвищення мобільності студентів університетів". Звичайно, "Дорогу здолає той, хто йтиме".

UDC 378:005.332.4:339.138

Людмила Кругленко, Ольга Поляковська

Криворізький національний університет, Кривий Ріг, Україна

ЗРОЗСТАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ У УМОВАХ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО РИНКУ

Lyudmyla Kruhlenko, Olha Poliakovska

State Institution of Higher Education "Kryvyi Rih National University", Kryvyi Rih

INCREASING THE COMPETITIVENESS OF UKRAINIAN UNIVERSITIES IN CONDITIONS OF MODERN EDUCATIONAL MARKET

Nowadays we can observe the dynamic growth of foreign students coming to Ukraine to obtain good and rather cheap education. The system of higher education in Ukraine is changing, it has entered into the world of educational space with high requirements to ensure a high-quality education of students. Today, one of the top-priority tasks is the training of specialists who meet the requirements of the labor market not only of their country, but also of other countries of the world. The university becomes the face of the country, and the field of higher education is transformed on an important basis of international competitiveness. Universities are actively involved in the process of internationalization. The European Community promotes inter-university cooperation as a means of improving the quality of higher education.

At the present stage, conditions for mass influx of foreign students from all over the world to Europe are created. Ukraine in this point is one of those states where the ratio of the cost and quality of education is the leading criterion in choosing the place of study. Therefore, attracting foreign students for training is the key to the stability of successful functioning of Ukrainian universities.

The formation of a unified educational space, the change in its quantitative and qualitative characteristics, conditioned by the processes of globalization, require a revision of approaches to the management of competitiveness of Ukrainian higher educational institutions. The level of their competitiveness depends not only on potential opportunities and solving problems of optimal use of the resource provision, but also on the market situation of educational products, which in Ukraine is characterized by significant differentiation, intensification of the struggle for consumers due to objective reasons associated with the deterioration of the demographic situation.

At the present stage of globalization, the internationalization of the educational services market is strengthening, the process of migration of students for the purpose of obtaining education in universities of other countries is intensifying. According to

UNESCO, the number of students studying abroad over the past 40 years has increased by more than 10 times and by the end of the 20th century exceeded 1.5 mln people. At the same time, a significant part of them study in Europe and North America, where the educational services market is wide and diverse. However, the proportion of foreign students compared to the total number of students in these countries is small (about 2% in Europe and 3% in the US), although in some universities in Britain, Germany and France, the number of foreign students exceeds 10%, and in some US universities it reaches 30% of the total number of students.

Special attention should be paid to the fact that the educational service is a specific product, the consumption of which affects another important product for society - the workforce and its quality. In a market economy, it requires constant improvement, mobility, timely reorientation in accordance with the demands of the labor market, which leads to the need to change the quantitative and qualitative characteristics in the professional training system.

Today, the educational market of our country determines the basic standards and parameters that are related to the quality of education, the change in demand for the selected profile of training specialists, to clarify the scope and practical orientation of their knowledge, skills and abilities.

Ministry of Education and Science of Ukraine has already determined the most important points we should pay attention to in teaching foreign students. Transparency, quality and safety should become the key principles for universities, in particular for foreign students. This was emphasized by the Minister of Education and Science of Ukraine Lilia Grinevich during her speech at the First Ukrainian Forum on International Education. She noted that the number of foreign students studying in Ukraine is growing dynamically, but “the principle is not the number of citizens of other states with a Ukrainian diploma, but how they then recommend themselves as specialists.” She reminded that it is inadmissible to enroll for university entrants who do not have a sufficient level of prior education to enter universities, which gives them the right and opportunity to receive higher education. It was also added that entrants cannot be admitted without sufficient command of the language of training, because of this they are unable to master the curriculum.

The competitiveness of modern universities depends to a large extent on the level of their market orientation, the determination, based on the results of comprehensive marketing research, of the strategic guidelines for their development, the development of an effective marketing strategy and the application of efforts to continually improve their daily activities in order to maximize the needs of target groups of consumers. It is important to understand the modern competitive environment and trends in the development of higher education. Studies show that the main factors for the success of world-class universities today are: the concentration of talent (internationalization) is powerful and diversified by sources of funding; highly effective management.

УДК 327.7, 37.01, 37.06

Ірина Крамар, Галина Крамар, Наталія Мариненко

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Ukraine

"ЯКІСНА ОСВІТА" ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Iryna Kramar, Halyna Kramar, Natalia Marynenko

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Україна

"QUALITY EDUCATION" AS A TOOL TO ENSURE SOCIETY SUSTAINABLE DEVELOPMENT

The United Nations (UN) is a leading international organization currently in the world and so its policies, agenda, visions etc. are the basis for other international/ state/ local organizations in creating their own programs in different areas of life. Today the Sustainable Development Goals (SDGs) are widely discussed at the meetings of all levels worldwide. One of the SDG is Goal 4 – “Quality Education” (“Ensure inclusive and quality education for all and promote lifelong learning”). “Quality Education” is seen as the foundation to improve people’s lives and sustainable development.

Some facts and figures that explain in brief why SDG 4 is of great importance nowadays [1]:

enrolment in primary education in developing countries has reached 91 per cent but 57 million children remain out of school;

more than half of children that have not enrolled in school live in sub-Saharan Africa. And this region has a very young population so it will have to provide basic education to 444 million children between the ages of 3 and 15 in 2030, which is 2.6 times the numbers enrolled today;

an estimated 50 per cent of out-of-school children of primary school age live in conflict-affected areas;

103 million youth worldwide lack basic literacy skills, and more than 60 per cent of them are women.

So we clearly understand the importance of “Quality Education” goal establishment and necessity of its implementation. Sustainable Development Goal 4 has seven targets which are expected outcomes and three targets which are means of achieving these targets [2<https://en.unesco.org/node/265600>]:

- Universal primary and secondary education.
- Early childhood development and universal pre-primary education.
- Equal access to technical/vocational and higher education.
- Relevant skills for decent work.
- Gender equality and inclusion.
- Universal youth literacy.

- Education for sustainable development and global citizenship.

Three means of implementation the SDG 4 targets are as following:

Effective learning environments (build and upgrade education facilities that are child, disability and gender sensitive and provide safe, non-violent, inclusive and effective learning environments for all).

Scholarships (by 2020, substantially expand globally the number of scholarships available to developing countries, in particular least developed countries, small island developing States and African countries, for enrolment in higher education, including vocational training and information and communications technology, technical, engineering and scientific programs, in developed countries and other developing countries).

Teachers and educators (by 2030, substantially increase the supply of qualified teachers, including through international cooperation for teacher training in developing countries, especially least developed countries and small island developing States) [2].

UN emphasises, that “Education is the key that will allow many other Sustainable Development Goals (SDGs) to be achieved. When people are able to get quality education they can break from the cycle of poverty. Education therefore helps to reduce inequalities and to reach gender equality. It also empowers people everywhere to live more healthy and sustainable lives. Education is also crucial to fostering tolerance between people and contributes to more peaceful societies” [3].

References

1. UN “Sustainable development goals: 17 goals to transform the world”. Available at: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/education/>
2. Sustainable Development Goal 4 and its targets. Available at: <https://en.unesco.org/node/265600>.
3. “Why it Matters Goal 4 “Quality Education”. Available at: https://www.un.org/sustainabledevelopment/wp-content/uploads/2017/02/ENGLISH_Why_it_Matters_Goal_4_QualityEducation.pdf

СЕКЦІЯ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ- ІНОЗЕМЦІВ, ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ

ORGANIZATION OF EDUCATIONAL PROCESS FOR INTERNATIONAL STUDENTS, THEORETICAL AND APPLIED ASPECTS

УДК 377.5:378:61-054.6-057.87

Михайло Корда, Петро Сельський

ДВНЗ “Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України”, Тернопіль, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ТЕРНОПІЛЬСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО

Mychaylo Korda, Petro Selskyy

State higher education establishment “I. Horbachevsky Ternopil State Medical University of Ministry of Public Health of Ukraine”, Ukraine

ORGANIZATION OF EDUCATIONAL PROCESS OF INTERNATIONAL STUDENTS IN THE I. HORBACHEVSKY TERNOPIL STATE MEDICAL UNIVERSITY

Підготовка фахівців із числа іноземних громадян з високим рівнем практичної та професійної компетентності є одним із важливих чинників подальшого розвитку навчального закладу в напрямку інтеграції у міжнародний освітній простір. При цьому важливим є застосування комплексного підходу до організації освітнього процесу з відповідним програмним і технічним забезпеченням, який, зокрема, дає можливість максимально мінімізувати вплив суб’єктивних чинників, домогтися об’єктивності проведення оцінювання знань і вмінь.

Створення об’єктивної та незалежної системи оцінювання знань студентів в університеті є важливим і тому, що “послідовне використання оприлюднених критеріїв, правил і процедур” є одним із семи Європейських стандартів і рекомендацій щодо внутрішнього забезпечення якості у вищих

навчальних закладах, розроблених Європейською асоціацією із забезпечення якості вищої освіти. Згідно з цими стандартами та рекомендаціями “очікується, що процедури оцінювання студентів матимуть чіткі і оприлюднені критерії виставлення оцінок; не покладатимуться на судження лише одного екзаменатора” [1]. З метою забезпечення можливості ефективного управління навчальним процесом шляхом зворотного зв'язку необхідне використання об'єктивної системи оцінювання якості підготовки іноземних студентів [2, 3].

Число іноземних громадян, які навчаються в Тернопільському державному медичному університеті імені І.Я. Горбачевського, зростає з року в рік, особливо – за останні п'ять років. Протягом 2017-2018 навчального року на факультеті іноземних студентів навчалося 1703 студенти з 59 країн (з них англійською мовою за основними спеціальностями – 99 %). За останні роки спостерігається суттєве зростання чисельності студентів за всіма основними спеціальностями. Цього року на навчання за спеціальністю “Медицина” вступила 391 особа, “Стоматологія” – 72 особи, “Фармація, промислова фармація” – 10 осіб. До навчально-наукового інституту медсестринства вступило 4 особи (бакалаври) на стаціонарну форму навчання та 130 (бакалавр – 101, магістр – 29) – на дистанційну. На підготовче відділення поступило 43 особи.

Найбільший контингент студентів (49%) до нас надходить з африканських країн, американських – 14%, європейських – 17%, країн Азії – 20%. В університеті навчається більше 800 студентів з Африки, з них 316 – з Нігерії. Багато навчається студентів з Польщі (267 осіб) та зі США (215 особа). На четвертій позиції за чисельністю цього року вперше – студенти з Індії (236 осіб).

Організацію додипломної підготовки іноземних громадян здійснює факультет іноземних студентів, до якого належать підготовче відділення для іноземців та осіб без громадянства, навчально-науковий інститут медсестринства та 5 кафедр: внутрішньої медицини № 2, педіатрії № 2, хірургії № 2, акушерства і гінекології № 2 та клінічної імунології, алергології та загального догляду за хворими. На підготовчому відділенні відбувається підготовка іноземних громадян для поступлення у вищі навчальні заклади за медико-біологічним напрямом. Додипломна підготовка іноземців здійснюється за такими базовими акредитованими спеціальностями (спеціаліст, магістр): Лікувальна справа (6-річна програма), Стоматологія (5-річна програма) та Фармація (5-річна програма). Підготовка іноземних студентів у навчально-науковому інституті медсестринства (спеціальність – Сестринська справа) відбувається за освітніми ступенями Бакалавр (2-річна та 4-річна програми) та Магістр (2-річна програма).

Рівень практичної компетентності іноземних студентів дозволила покращити низка впроваджених новітніх технологій навчання [2, 3], які продовжують удосконалюватись: практично-орієнтоване навчання, вивчення дисциплін на старших курсах за методикою єдиного дня із використанням

інформаційної системи розміщення необхідних навчальних матеріалів на web-порталі, засвоєння практичних навичок за лініями і рівнями з обліком у спеціальному документі – матрикулі, об'єктивний структурований клінічний іспит (ОСКІ) та комплексний семестровий тестовий іспит. Особливе значення для підвищення якості підготовки іноземних студентів має створена система незалежного оцінювання знань за методикою комплексного семестрового тестового іспиту. Використано інформаційні моделі бази тестових завдань та тесту, які на відміну від подібних систем [4, 5, 6] дозволяють ефективно здійснювати вимірювання із значної кількості теоретичних, фундаментальних медичних та клінічних дисциплін [3]. При цьому використовується комплексний багаторівневий захист інформації на всіх етапах із використанням спеціального програмного забезпечення для захисту інформації (АС “Тести”). Тестування на комплексному семестровому тестовому іспиті відбувається за стандартизованою схемою для студентів-іноземців усіх курсів, спеціальностей та мов навчання. Про об'єктивність семестрового тестування свідчать результати зимової сесії 2018-19 навчального року. Так, якісна успішність іноземних студентів-медиків першого курсу за результатами семестрового тестування складала $(46,7 \pm 4,8)\%$. У процесі навчання виявляється тенденція до покращення успішності іноземних студентів. Якісна успішність студентів-медиків третього курсу була вищою ($P > 0,05$) від аналогічного показника першокурсників і складала $(55,0 \pm 7,1)\%$. На четвертому курсі якісна успішність вже була на рівні $(77,2 \pm 1,5)\%$, що суттєво вище у порівнянні з відповідним показником на першому курсі ($P < 0,05$).

Висновки. Комплексне застосування новітніх інформаційних та педагогічних технологій дозволяє суттєво підвищити рівень підготовки фахівців із числа іноземних громадян.

Покращення успішності іноземних студентів у процесі навчання свідчить, на нашу думку, про ефективність навчальних методик та технологій, а також про появу з часом об'єктивної мотивації до здобуття ґрунтовних знань та вмінь.

Наявність незалежної об'єктивної системи оцінювання якості підготовки на всіх етапах забезпечує можливість ефективного управління навчальним процесом.

Список використаної літератури

1. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. – К. : Ленвіт, 2006. – 35 с.
2. Ковальчук Л. Я. Впровадження новітніх методик і систем навчального процесу в Тернопільському державному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського / Л. Я. Ковальчук // Медична освіта. – 2009. – № 2. – С. 10–14.
3. Марценюк В.П. Інформаційна система управління якістю підготовки фахівців у вищій медичній освіті / В.П. Марценюк, П. Р. Сельський. – Тернопіль : ТДМУ. – 2015. – 312 с.

4. Булах І. Є. Створюємо якісний тест : навч. посіб. / І. Є. Булах, М. Р. Мруга. – К. : Майстер-клас, 2006. – 160 с.
5. Epstein R.M. Assessment in Medical Education / R.M. Epstein // The New England Journal of Medicine. – 2007. – № 1 . – P. 356 – 387.
6. Досвід Віденського медичного університету в реформуванні системи освіти. Перспективи співпраці / За ред. Л.Я. Ковальчука. – Тернопіль: ТДМУ, 2006. – 290 с.

UDK 378.147

Маріанна Сорокіна

Приазовський державний технічний університет, Україна

РОЛЬ ВИКОРИСТАННЯ ВПРАВ НА МОБІЛЬНИХ ПРИСТРОЯХ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Marianna Sorokina

Priazovskyi State Technical University.

THE ROLE OF EXERCISES ON MOBILE DEVICES IN LEARNING RUSSIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

Abstract. Today the use of mobile applications in learning Russian as a foreign language is extremely important, the aim of the article is to show the urgent need for creation a database of training exercises in the form of mobile applications for the initial stage of learning Russian as a foreign language. As an example we present two lexical and grammatical themes: the use of the prepositional case in the meaning of location and the use of various meaning of the instrumental case.

Keywords: mobile applications; learning Russian as a foreign language at the initial stage; interconnected and successive sets of exercises; lexical and grammatical themes.

Mobile devices can be used as a learning tool. Mobile training - allows you to acquire and practice language skills. Mobile applications are special programs for small portable devices, such as handheld computers, smartphones or cell phones. Meanwhile, the language application is a convenient and tireless way to train your language skills with a mobile device. The use of advanced technologies in the learning process is inevitable and appropriate. In the language classes, not only existing applications can be used, but also author's ones created by the teachers themselves. For this, there are special platforms, for example, Mobile Study, Mobil21, PeLe, etc.

Teachers need to start working out their own home base of mobile applications

focused on working out fundamentally difficult moments when learning a language by foreign students. To create mobile programs by analogy with foreign developers is not advisable. Languages differ in their structure. A mobile teaching methodology is required that the specific features of the Russian language are taken into account and with the help of which it is possible to work out difficulties in mastering the language by foreign students.

Now let's talk about one specific form of mobile applications - about mobile exercises.

These exercises in a mobile format differ from exercises on paper carriers: the possibility of scoring, which is especially important in the study of the language at home, outside the language environment;

- mandatory self-checking, which removes most of the load from the instructor and allows the students to control the degree of mastering the material themselves; ?? the ability to quickly return to the original rule if it is not mastered, or to a dictionary;

- the ability to enter many illustrations and animations that facilitate understanding and memorization.

So, the pros are: visibility, brightness, correspondence to the modern cognitive type of information perception, audio accompaniment, auto-check. Minuses. Today, there are no speech recognition programs in Russian, especially when this speech is produced by foreigners who make mistakes at the initial stage very often. Therefore, at present, the task of teachers is to make groups of exercises for each lexical and grammatical difficulty with the possibility of automatic verification. Such groups of exercises will help students to master in their usual format large sections of vocabulary, grammar rules and exceptions. And check the verbal activity - speaking and writing - while leaving the teachers in the audience.

As an example, we give two groups of exercises:

- for training the use of the prepositional case in one meaning - places;
- to train different instrumental values.

The prepositional case in the meaning of the place is studied at the first steps of mastering the Russian language, immediately after the nominative case, since it has the same endings for the male, female and neuter gender. However, when we start to consider it from the point of view of a foreigner, problems arise. The meaning of case - about the answer to the "where?" question for example.

The prepositional case in the meaning of the place is studied, as a rule, at the first steps at the distinction between prepositions on and in (at school, at the post office);

- the ending -e is not simply added. To the masculine nouns, add the ending -e (store - in the store); and for feminine and neuter nouns, the endings -a, -ya, -o, -e are first removed, the end -e is substituted for them (the room is in the room, the window is on the window). To us, Russian and Ukrainian speakers, this seems inconsequential, but for the Chinese, for example, this is a serious problem requiring training;

- nouns ending in the nominative case in -ia, in the prepositional have inflection -i (Russia - in Russia);

- nouns that form the prepositional case on -y (at the airport, in the closet, in the corner, in the forest, in the garden, on the floor);

- nouns of the feminine gender ending in -b, in the prepositional case they have the ending -u (the notebook in the notebook, the area on the square, but the dictionary in the dictionary);

- plural forms of nouns (cities in cities);

- end of adjectives in masculine, middle and feminine gender. depending on the kind of nouns (in a new house, in a new building, in a new school);

- the end of adjectives in the plural (on large areas, in new buildings).

In parallel, there is a lexical work. Students remember groups of nouns having the ending -y (at the airport, in the garden, in the forest, in the corner, in the closet, on the floor), a group of feminine nouns (book, bed, life, love, square, church, blood etc.). After passing the theme of "characterization of a man", this model is supplemented by a large group of nouns, formed from adjectives (honesty, modesty, greed, justice, etc.).

Another example is the introduction of the basic values of the instrumental case:

- Formal, that is, connected with the form of the meaning of compatibility: Who, what with whom, with what. Forms of masculine, middle, feminine gender are being worked out;

- Value of the instrument: write pen, draw with felt pen, paint.

- The use of verbs requiring an instrumental: To do what? To admire whom? Than?

The possibilities for training are limitless. It is necessary to remember a huge number of adjectives characterizing a person: clever, kind, greedy, modest, cheerful, shy, and silent and others.

Such a sequence, the continuity of the introduction of material on all grammatical and lexical topics should be developed as soon as possible. Created in a single system of mobile exercises will help foreigners in a fun and interesting study of the Russian language.

Reference

1. Traxler J. Learning in a mobile Age [text] // International Journal of Mobile and Blended Learning. - Wolverhampton, 2009. Retrieving January 13, 2015.
2. Golitsyna I. N. Mobile learning in modern education [Text] / I. N. Golitsyna, N. L. Polovnikova // School technologies [Electronic resource]. - M.: Research Institute of School Technology, 2011.
3. Titova S.V Evolution of teaching aids in teaching foreign languages: from computer to smartphone [Text] / S.V. Titova, A.P. Avramenko // Vest. Moscow. University.

UDK 378.147

Марина Вотякова

Приазовський державний технічний університет, Україна

МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ МАТЕМАТИКИ, ДОСЯГНЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ В УНІВЕРСИТЕТІ

Marina Votyakova

Priazovskyi State Technical University, Ukraine

METHODS OF ORGANIZING THE TRAINING PROCESS ON MATHEMATICS, ACHIEVING THE ACADEMIC ADAPTATION OF FOREIGN STUDENTS AT THE UNIVERSITY.

Abstract. The paper addresses the issue of foreign student's adaptation at university when studying math. We identified the difficulties, which are related to foreign students when they study math, specifically in a group with other students, native speakers. The experience of lectures in the form of presentations, initiated at Tomsk polytechnic university, was described. The results of interviewing, conducted by the authors and de-picked in the paper, showed that the learning presentations sufficiently hold on the quality of "digestion" of the material and in general the rate of academic performance of foreign students. Practically proven that lectures equipped with learning multimedia presentation diminish many difficulties connected with adaptation of foreign students in new university settings.

Keywords: higher education, students studying in a foreign language, personal sites, lecture, learning presentations.

The modern world is very mobile. For various reasons, people are increasingly moving from one country to another. For example, in connection with the exchange of experience in different fields, many countries send their citizens to study in other countries. This leads to the fact that universities become multinational, students from different countries study there. Some students, who come to study, speak the Russian language fluently, while other students study in Russian causes difficulties. For the adaptation of foreign students to study at a Ukrainian University in PSTU, there is a preparatory department. Training will be introduced for one year, during which foreign students are prepared for further studies at the university. A great and fruitful

work is being done here.

One year of training does not allow overcoming the language barrier to the very end and fully adapt to the training in the university. Students study in small groups - 10 people each, and in these groups for all, Russian is not native. When foreign students enter the first year of study, they begin to study together with students for whom the Russian language is native. So, with the total number of the group, 25 students of non-native language students usually do not have more than 2-4 people in the group. Therefore, the pace of teaching discipline, as a rule, is aimed at students studying in their native language.

It turns out that a student studying in a non-native language begins to lag behind in the study of discipline. Thus, when organizing the educational process, it is necessary to plan the classroom time so that it is possible for the teacher to pay more attention to students studying in a non-native language. At Ukrainian universities, traditional types of educational activity are lectures and practical exercises.

The most important component of the educational process in a higher educational institution has been for many years a lecture. Today, in parallel and in addition to the traditional lecture, educational presentations, training videos, interactive tutorials, online courses that allow you to teach information for study are created. Lectures on mathematics contain theoretical material and practical questions. It is especially important at the lectures on mathematics in the technical university to link theoretical materials and practical aspects. The theoretical material presented at the lecture should be adapted for practical application. A foreign student studies the theory from textbooks or online courses. He translates all the text into his native language and only then, he comprehends it. In Russian there are words-bundles of sentences, yet as "however," "notice," "show," which do not carry significant information. However, a foreign student cannot separate them from the main text; it is difficult for them to understand these words in the general text. For these reasons, teaching presentations were used to better understand and remember the theoretical material. Slides contain clear definitions and theorems, without complex grammatical constructions. It is easier for a student to perceive brief information. At the same time, the lecturer has the opportunity to lecture at a slow pace, constantly monitoring his speech, not to be distracted by the recording at the board. All new terms are highlighted in color and font. This contributes to the concentration of the student in the studied object. The lecturer speaks the text, emphasizing how words are written in the form of mathematical symbols. At this point, there is a more intense perception and assimilation of mathematical terminology.

In the first semester, all students study mathematics, which consists of two parts. The first part is "Linear algebra and analytic geometry", the second part is "Differential calculus of a function of one and several variables". These parts are studied consistently. We conducted traditional lectures without the use of multimedia equipment and lectures using educational presentations. To assess their effectiveness in the training of students enrolled in non-native language, a questionnaire was conducted. The survey was conducted for foreign students (16 people) who entered

the Technical University for technical specialties. The students were asked to note the difficulties they encountered in lectures of two kinds.

Questionnaire.

questions	traditional lecture	lecture with presentation
There were no difficulties .	0%	0%
The complexity of introducing a summary because of the rapid pace of speech.	85%	50%
Perception of speech during teacher's monologue.	75%	52%
Lack of conversational practice, which leads to difficulties in communicating with the teacher.	69%	50%
Perception and understanding of mathematical terminology in Russian.	72%	46%
Reading of educational literature in Russian.	85%	85%
Organizational form of conducting lectures.	56%	33%
Lack of knowledge that is necessary for further study of mathematics.	45%	44%
Insufficiently analyzed examples to illustrate the theoretical material.	66%	42%

According to the results of the questionnaire, problems were identified:

- Only a small number of foreign students speak Russian fluently. They can understand simple phrases spoken at a slow pace; ask questions, read any Russian text with an interpreter. They translate the text into their native language, and then they comprehend it.

- The forms and methods of constructing the educational process vary from country to country. In each country, the learning process will be introduced in accordance with its traditions and practices. In many Asian countries, attending college is not necessary. Homemade tasks are not limited in time.

- The difference in the studied topics of school programs in different countries leads to a discrepancy of knowledge, skills and habits.

It can be concluded that students perceive the traditional lecture much worse than using training presentations.

In the process of presenting the lecture material without slides, the student learns most of the information by ear. If a person does not understand the language well, at some point he/she simply ceases to understand the meaning of what has been said, the perception of information ceases. Thus, the availability of educational presentations makes it possible to build a teacher-student relationship in a language that is accessible to foreign students. At the same time, such interaction increases the quality

of mastering the lecture material by students

Reference

1. Glazyrina E.D., Efremova O.N, Nguyen T. Organization of educational work with foreign listeners of the preparatory department // Modern problems of science and education. - 2014. - No. 3
2. Efremova O.N., Glazyrina E.D., Podberezina E.I. Specificity of teaching mathematics to foreign students of the preparatory department // Modern problems of science and education. - 2014. - №2.

УДК 372.862, 531

Надія Гашин, Ігор Баран, Галина Семенишин

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТУ «АЛГОРИТМІЗАЦІЯ І ПРОГРАМУВАННЯ» ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Nadiia Gashchyn, Ihor Baran, Halyna Semenyshyn

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

FEATURES OF TEACHING THE SUBJECT "ALGORITHMIZATION AND PROGRAMMING" FOR FOREIGN STUDENTS

Вивчення дисципліни «Алгоритмізація і програмування» має велике значення для підготовки майбутніх висококваліфікованих ІТ-фахівців для України і для багатьох зарубіжних країн (Конго, Єгипет, Зімбабве, Гана, Нігерія, Ліберія тощо). Даний предмет взаємопов'язаний з вивченням таких дисциплін як вища математика, дискретна математика, технологія створення програмних продуктів. Завдання даної дисципліни — передати майбутнім спеціалістам у ІТ галузі систему знань та навичок щодо принципів побудови сучасних і перспективних комп'ютерних систем, формалізації та алгоритмізації обчислювальних процесів, основ прикладних систем програмування, передачі та обробки інформації в умовах нових інформаційних технологій.

Кафедрою інформатики та математичного моделювання забезпечується викладання курсу «Алгоритмізація і програмування» англійською мовою для студентів-іноземців. Перші проведені заняття показали різний ступінь їх базової довузівської освіти. Рівень знань з ІТ технологій студентів-іноземців є нижчим порівняно з українськими. Не всі студенти іноземці володіють практичними навичками користування ПК і його ресурсами. У зв'язку з цим

важливе значення має індивідуальна робота з кожним студентом, надання їм консультацій при самостійному опрацювання навчального матеріалу.

Після опанування даного курсу студент повинен знати еволюцію інформаційних систем, архітектуру та принцип функціонування ПК, формалізацію та алгоритмізацію обч. процесів, математичну обробку та аналіз даних у комп'ютерному середовищі, основи програмування на базі мови структурного програмування С (C++) та вміти аналізувати отримані результати, здійснити узагальнення, зробити практичні висновки а також вміння використовувати довідкову літературу. При розв'язуванні задач варто домогтися логічного формулювання ідеї розв'язку задачі самими студентами і самостійного застосування алгоритму для завдань базового рівня складності.

Врахування всіх викладених проблем та використання індивідуального підходу до кожного студента гарантовано забезпечить достатній рівень знань студентів-іноземців з даної дисципліни. Добре знання та ефективне використання персонального комп'ютера є вимогою часу й ознакою конкурентоспроможних знань нашої освіти.

УДК 378.147.001.76

Віктор Булгар, Євген Колесніченко, Інна Кльопова

Одеський національний політехнічний університет, Україна

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В СИСТЕМІ МОВНОЇ ТА ПРЕДМЕТНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ

Viktor Bulgar, Yevgen Kolesnichenko, Inna Klepova

Odessa National Polytechnic University, Ukraine

FORMATION OF THE INFORMATIONAL AND EDUCATIONAL ENVIRONMENT IN THE SYSTEM OF LANGUAGE AND SUBJECT TRAINING OF FOREIGN CITIZENS IN THE INITIAL STAGE OF TEACHING

Інформатизація і загальна комп'ютеризація усіх громадських процесів, у тому числі і освітніх, висуває необхідність створення і впровадження в навчальний процес елементів інформаційно-освітнього середовища(ІОС) з подальшим його розширенням до всеосяжної системи організації навчально-виховного процесу в учбовому закладі. Питання створення і впровадження ІОС в навчальний процес підготовки іноземних громадян розробляються в Інституті підготовки іноземних громадян (ІПІГ) Одеського національного політехнічного

університету.

Організаційно-педагогічні і дидактичні умови для початку створення інформаційно-освітнього середовища формувалися багаторічною методичною і науково-методичною роботою викладачів на підготовчому факультеті. Тут вже багато років займаються комплексом науково-методичних питань, пов'язаних з удосконаленням процесу навчання іноземних студентів на підготовчому етапі. Вирішення питань удосконалення і оптимізації змісту навчання було пов'язане з рішенням на теоретичному і практичному рівні ряду найважливіших завдань, до яких відносяться педагогічна конкретизація цілей навчання, коригування змісту навчання на основі комунікативно-діяльнісного підходу, лінгвоорієнтований опис структури навчального процесу, виявлення найбільш ефективних форм і методів навчання [1].

При цьому одним з найважливіших шляхів підвищення ефективності навчального процесу є координація навчання російській мові і загальноосвітнім дисциплінам [2]. Удосконалення міжпредметної координації вимагає конкретизації комунікативних потреб перш за все в навчально-професійній сфері, а також виявлення переліку мовних умінь, формування яких повинно здійснюватися і коригуватися як на заняттях з мови, так і на заняттях з вивчаємих природничих дисциплін.

З точки зору формування ІОС, що використовується в мовній та предметній підготовці іноземних фахівців, на наш погляд, дуже важливими представляються дослідження освітнього процесу з урахуванням розвитку компетентнісного і комунікативного підходів. Відповідно до цього мета навчання природничим дисциплінам на кафедрі природознавчих наук ІІІГ переорієнтується в напрямку формування у студентів підготовчого факультету основних компетенцій необхідних для успішного продовження навчання на основному етапі. До цих компетенцій в першу чергу відносяться навчально-пізнавальна, комунікативно-предметна, когнітивна, інформаційна [3].

Зупинимось на можливостях, засобах і шляхах створення електронних дидактичних засобів, що застосовуються при навчанні іноземних студентів природничо-науковим дисциплінам на підготовчому етапі.

Базою для цієї діяльності служать створені за багато років колективом кафедри природознавчих наук навчально-методичні комплекси з усіх основних предметів, що викладаються на кафедрі [4]. В якості основних напрямків використання комп'ютерних технологій в навчальному процесі можна виділити наступні:

- подача в електронному вигляді стислої структурованої наочної інформації, в першу чергу у вигляді опорних схем, таблиць, виділених основних понять і інформаційних блоків;
- представлення візуальної інформації, ілюстративного та наочного матеріалу;
- використання в режимі тренажера при виконанні різного роду завдань і вправ для самостійної роботи студентів;
- контроль і самоконтроль рівня знань, умінь і навичок студентів.

На першому етапі можуть бути використані електронні версії підручників та навчальних посібників з предметів, що містять електронні збірники задач і запитань. Їх структурна і методична актуальність для подібного застосування обґрунтована тривалою і ефективною практикою їх використання в навчальному процесі.

В якості повторювального і довідкового матеріалу можуть служити наявні електронні версії посібників «Повторимо математику», навчальних робочих зошитів з фізики, хімії, біології, інформатики. В них в стислій формі представлений фактичний навчальний матеріал, контрольні завдання і питання, спрямовані на самоперевірку і закріплення. Це дозволяє студенту вести самостійну навчальну інтерактивну діяльність, як в комп'ютерному класі, так і використовуючи електронні носії на будь-якому комунікативному пристрої (домашньому комп'ютері, планшеті, смартфоні та інші). Такі форми роботи мають переваги перед паперовими версіями цих видань, так як роблять навчальний процес більш активним, сучасним і цікавим для студентів.

Вельми універсальне застосування комп'ютерної техніки пов'язано з ілюструванням, аудіалізацією і візуалізацією пропонованого матеріалу. Для цієї мети за допомогою Інтернет-ресурсів та наявних демонстраційних комп'ютерних навчальних програм, а також на основі наявних матеріалів, що містяться в підручниках і навчальних посібниках, підбираються і систематизуються ілюстративні матеріали з різних навчальних дисциплін. До них відносяться структурні схеми різних розділів математики, фізики, хімії, зображення графіків функцій та їх перетворень, візуалізації демонстраційних дослідів з фізики і хімії, анатомічні та біологічні демонстраційні таблиці, діаграми і таблиці по економіці і економічній географії. Використання цих засобів і матеріалів при проведенні окремих занять в комп'ютерному класі може істотно активізувати сприйняття студентів, підвищити їх мотивацію, сприяти різноманітності педагогічного впливу. Дуже перспективне використання комп'ютерних засобів у процесі відпрацювання умінь і навичок, контролю і самоконтролю знань. З цією метою кафедрою вже переводяться в електронний формат контрольні завдання і завдання для самостійної роботи з математики, фізики, хімії, біології, інформатики. В даний час ведеться активна робота з переводу контрольних і навчальних завдань в тестовий формат, найбільш оптимальний при використанні комп'ютерних засобів, а також відповідний сучасним тенденціям розвитку засобів педагогічних вимірювань і принципам компетентнісного підходу. Відповідно до принципів лінгвоорієнтованого навчання іноземних студентів природничим дисциплінам особлива увага при цьому приділяється завданням предметно-мовного характеру

Перед реалізацією проекту по створенню і наповненню навчального сайту з усіх дисциплін, закріплених за кафедрою, виникає необхідність структурування та форматування навчального матеріалу відповідно як до технічних вимог, так і андрологічних вимог до сприйняття і засвоєння інформації студентами.

Найбільш ефективним є формат розбиття навчальної інформації на невеликі компактні блоки, що включають короткий структурований предметний зміст, добірки контрольних питань і завдань до наведеного матеріалу із зразками розв'язків, тестові завдання, що дозволяють контролювати ступінь засвоєння матеріалу.

Таким чином, актуальні в світі модернізації вищої освіти сучасні методики із застосуванням комп'ютерних засобів використовуються, розробляються і впроваджуються в навчальний процес з іноземними студентами в ІПІГ ОНПУ.

Список використаних джерел

1. Зінченко Т.О., Зеркалова О.А., Колесніченко Є.З. Про шляхи реалізації цілей навчання природничим дисциплінам іноземних студентів підготовчого факультету // Загальноосвітні дисципліни та мова спеціальності в професійній підготовці національних кадрів на початковому етапі навчання в вузі: Матеріали міжнародної конференції. – Москва: РУДН, 2000. – С. 98-99.
2. Колесніченко Є.З., Кльопова І.В., Панкратов К.М. Реалізація принципів міжпредметної координації при формуванні предметно-мовної компетенції іноземних студентів в процесі вивчення природничих дисциплін на підготовчому етапі // Інноваційний потенціал світової науки – XXI сторіччя. Збірник статей Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Запоріжжя, 2013., Т.1. – С.65-67.
3. Колесніченко Є.З., Кльопова І.В. Реалізація принципів компетентнісного підходу и елементів ІОС при навчанні іноземних студентів на нерідній мові//«Актуальні проблеми філології і професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі». Збірник міжнародної наукової конференції. - Одеса, ПедУН: 2017. С. 110-112.
4. Булгар В.В., Колесніченко Є.З., Кльопова І.В. Методичні основи формування змісту та структури підручників з природознавчих дисциплін для підготовчого етапу навчання іноземних студентів // Міжнародна науково-методична конференція „Навчання іноземних студентів в вищій школі: традиції і перспективи”, м. Харків, НТУ „ХПІ” 23-24 травня 2013.- С.148-151.

УДК 37.016:908:378.046-021.67-057.875-054.6

Лариса Васецька, Лариса Кужельова

Запорізький державний медичний університет, Україна

ІЗ ДОСВІДУ СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА З КРАЇНОЗНАВСТВА ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДОВУЗІВСЬКОГО ЕТАПУ НАВЧАННЯ

Larysa Vasetska, Larysa Kuzhelova
Zaporizhzhya State Medical University, Ukraine

FROM THE EXPERIENCE OF ESTABLISHING A TRAINING GUIDELINES FOR COUNTRY STUDIES FOR FOREIGN STUDENTS AT THE PRE-UNIVERSITY STAGE OF STUDING

На сучасному етапі розвитку методики викладання української мови як іноземної увагу більшості дослідників привертають питання комунікації представників різних культур. Під час міжкультурного спілкування не тільки здійснюється інформаційний обмін, а й проявляється національна ментальність тієї чи іншої етнічної групи. Тому є природним, що у іноземців виникає потреба у володінні не тільки навичками професійної чи побутової комунікації, а й вміннями міжкультурного спілкування, соціокультурної комунікації. Формування у іноземних студентів соціокультурної компетенції на довузівському етапі відбувається під час вивчення такої навчальної дисципліни, як «Країнознавство».

Актуальною проблемою сучасної методики викладання іноземної мови на довузівському етапі навчання у нефілологічному ВНЗ є створення навчальної літератури з соціокультурної тематики. Ця навчально-методична література повинна формувати мовну особистість, толерантну людину у міжкультурному спілкуванні, рівноправного учасника діалогу культур. Саме вирішенню цієї проблеми присвячений навчальний посібник «Знайомство з Україною» [1], створений авторським колективом Центру підготовки іноземних громадян Запорізького державного медичного університету.

Автори посібника реалізували когнітивно-комунікативний підхід до вирішення поставлених завдань: формування соціокультурної компетенції у іноземців довузівського етапу навчання у системі соціально-комунікативної діяльності. У посібнику пропонується методична система, яка враховує лінгвістичні та соціально-культурні комунікативні потреби іноземців. Така методична система вибудовується за принципом активізації мотиваційної діяльності студентів, розширення їхніх країнознавчих та культурологічних знань.

Посібник з країнознавства має бути чітко структурованим і забезпечувати роботу з дисципліни у повному обсязі навчальних годин. Так, наприклад, вищеназваний посібник має дві структурні частини, які охоплюють 39 годин аудиторної та самостійної позааудиторної роботи іноземців, що передбачено робочою програмою і навчальним планом Центру підготовки іноземних громадян ЗДМУ з названого предмету.

Перша частина посібника - це тексти та робота з ними: лексико-граматичні вправи, мовленнєві завдання та комунікативні ситуації. Також до першої частини входять завдання для самостійної роботи в аудиторний час, поурочний словник та ілюстрації до текстів. Друга частина включає в себе навчальні матеріали для індивідуальної та самостійної роботи іноземців у позааудиторний час. Ця частина містить граматичні вправи, комунікативні та ситуативні мовленнєві завдання, тексти в інноваційному форматі подання: навчальні матеріали з мультимедійною презентацією.

Отже, традиційний паперовий варіант посібника має свій аналог електронний варіант, що дає змогу вибудовувати процес навчання з залученням аудіо коментарів, відео, анімації тощо. Електронний супровід до посібника дозволяє підвищувати якість освоєння іноземними студентами навчального матеріалу й полегшує його сприйняття під час самостійної роботи з ним.

Комунікативна мета посібника передбачає формування та розвиток навичок і вмінь в основних видах мовленнєвої діяльності: в аудіюванні, читанні, говорінні, письмі. Навчальна мета: формування та розвиток мовних та мовленнєвих навичок вживання спеціальної лексики та лексико-граматичних конструкцій з теми, що вивчається на рівні фрази, мікротексту, формування вмінь використовувати мовні та мовленнєві засоби для реалізації певних стратегій і тактик комунікативної поведінки у соціально-культурній сфері спілкування.

Освітня та пізнавальна мета посібника – це ознайомлення іноземних студентів з основними етапами історії українського народу, із сучасною незалежною українською державою, соціально-політичною системою України, з народонаселенням країни та обласними центрами, з розвитком науки та культури в Україні, з кращими українськими звичаями та традиціями, духовними скарбами і видатними постатями, із загальнолюдськими моральними нормами. Саме тематичне наповнення посібника, а також використання таких інноваційних форм організації навчання як мультимедійне подання матеріалу, завдання для інтерактивної роботи підвищують мотивацію іноземців до опанування української мови та розширення практики спілкування в українському соціумі.

Освітня й пізнавальна мета у цій методичній системі реалізується лише за умови досягнення іноземними громадянами певного рівня володіння українською мовою.

Навчальний посібник «Знайомство з Україною» може використовуватися як базова навчальна книга з дисципліни «Країнознавство» для аудиторних занять, так і для самостійної позааудиторної роботи іноземців. Цей посібник є однією з можливих методичних моделей реалізації принципу індивідуальності та диференційного підходу до навчання: викладач може запропонувати під час практичного заняття виконати іноземному студенту індивідуальну роботу відповідно до програми з навчальної дисципліни та навчального плану на базі мультимедіа-презентаційного матеріалу, який пропонується в електронному

супроводі до посібника.

Таким чином, нові навчальні книги, які забезпечують вивчення дисципліни «Країнознавство» повинні, на нашу думку, відповідати вимогам сучасності: по-перше, в них необхідно закласти інноваційні методи і форми роботи з навчальним матеріалом, по-друге, вони мають презентувати методичні моделі реалізації принципів індивідуалізації навчання, диференціації матеріалу за чинником складності та, насамкінець, наочності в інноваційних технічних форматах подання.

Список використаної літератури

1. Васецька Л.І., Давидова І.В., Гроссу Н.В., Коношенко Є.В. Знайомство з Україною : навчальний посібник для слухачів Центру підготовки іноземних громадян / Л.І.Васецька [та інш.]. – Запоріжжя, 2018. – 184 с.

УДК 378.147:81'42:81'276:61

Лідія Гайдук, Дмитро Дочинець, Ірина Давидова
Запорізький державний медичний університет, Україна

ДО ПИТАННЯ ВИКЛАДАННЯ НАУКОВОГО СТИЛЮ МОВЛЕННЯ

Lidiya Hayduk, Dmitro Dochinets, Irina Davidova
Zaporizhzhya State Medical University, Ukraine

ON THE ISSUE OF TEACHING THE SCIENTIFIC STYLE OF SPEECH

Досвід 45-річної роботи Запорізького державного медичного університету у системі довузівської підготовки іноземних громадян показує, що у навчальному процесі існує безліч проблем, пов'язаних з недостатнім рівнем знань майбутніх студентів у обсязі середньої школи, з пізнім і нерівномірним заїздом іноземців на навчання, з низькою мотивацією до навчальної діяльності, що потребує нових підходів до організації навчального процесу, створення нових навчальних планів, нових навчальних матеріалів, висуває на перший план не тільки відбір та мінімізацію мовленнєвого матеріалу, а також перегляд

матеріалу з математики, біології, фізики та хімії.

У цьому навчальному році у нашому університеті розпочалась підготовка іноземних громадян до вступу у вищі навчальні заклади України українською мовою. Ми зіткнулися з низкою проблем з вивчення української мови, зокрема аспекту «науковий стиль мовлення». По-перше, іноземні громадяни знаходяться у російськомовному середовищі, по-друге, немає підручника з вивчення мови спеціальності медико-біологічного напрямку. Тому, готуючись до викладання предметів українською мовою, викладачі Центру підготовки іноземних громадян провели велику роботу з підготовки матеріалів для навчального процесу, у тому числі матеріалів з мови спеціальності. Наша практика свідчить, що чим більше часу відводиться на вивчення мови майбутньої спеціальності, тим успішніше іноземний студент оволодіває загальнотеоретичними дисциплінами на довузівському етапі.

Вважаємо, що актуальним на даному етапі є створення посібників з української фахової мови, узагальнення досвіду роботи з іноземними студентами на довузівському етапі, видання довідників, рекомендацій з викладання фахової мови. Звичайно, кожен вищий навчальний заклад прагне створити підручник з урахуванням навчально-методичних потреб. Можливо, варто створювати уніфіковані підручники професійного спрямування нового покоління, розробляти підручники й посібники зі спеціальних дисциплін українською мовою.

У Центрі підготовки іноземних громадян нашого університету є спроба створення посібника «Навчальні завдання з мови спеціальності», який послідовно продовжує початково-предметний курс та скоординований з першими темами загальнотеоретичних предметів, що значно полегшує сприймання загальнотеоретичних дисциплін.

Викладений матеріал у посібнику подається за ситуативно-тематичним принципом, пропонуються лексико-граматичні конструкції, які вживаються для визначення предмету, для характеристики складу речовини, характеристики процесу, перебігу реакції тощо.

Знайомство з мовою спеціальності іноземні студенти розпочинають на п'ятому тижні (початково-предметний курс), а на дев'ятому тижні приступають до вивчення матеріалів посібника «Навчальні завдання з мови спеціальності». Звичайно, за вісім тижнів студенти ще не мають необхідного лексичного та граматичного мінімуму з української мови. Усі ці чинники спонукають нас шукати нові форми і методи навчання іноземних учнів для оптимізації навчального процесу на довузівському етапі, що особливо важливо у зв'язку з приєднанням України до Європейського освітнього простору.

Валерія Ковальова, Олена Чумакова

Одеський національний політехнічний університет, Одеса, Україна

СУЧАСНИЙ УЧБОВИЙ МОВНИЙ КОМПЛЕКС ЯКОСНОВА ІНТЕНСИФІКАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Valeria Koval'ova, Olena Chumakova

Odessa national politechnical university, Odessa, Ukraine

MODERN LEARNING LANGUAGE COMPLEX AS THE BASIC OF EDUCATIONAL PROCESS INTENSIFICATION

Сучасні умови розвитку початкового навчання іноземних громадян в Україні вимагають перегляду традиційних моделей як організації учбового процесу, так і його фактичного змісту [1].

Початковий етап навчання є найважливішим періодом у навчанні нерідної мови, бо саме у цей період формуються базові знання фонетичної та граматичної систем. Незважаючи на великі навантаження, значні масиви інформації, які необхідно засвоїти, саме початковий етап вивчення мови характеризується найбільшим інтересом і максимальною активністю студентів. Реальні потреби життя в новому мовному середовищі представляють мотиваційну складову компетенцій, що формуються в процесі навчання у іноземних учнів. Ми вважаємо, що створення нового мовного комплексу, який відповідатиме сучасним завданням і можливостям учбового процесу, дозволить його значно інтенсифікувати, зробити доступнішим для слухачів і як результат - прискорити темпи формування мовленнєвих і мовних навичок, а отже, створити передумови для подальшого успішного навчання іноземних студентів в вузах України.

Однією з причин, яка обумовлює необхідність процесу інтенсифікації, є існуюча практика прийому іноземних студентів, яка припускає наявність груп неодночасного початку навчання, а також наявність груп, що формуються впродовж декількох тижнів. Ця ситуація вимагає, в першому випадку, скорочення учбового матеріалу для деяких груп і прискорення темпів навчання для них, а в другому, навпаки, уповільнення подання учбового матеріалу в очікуванні остаточної комплектації учбової групи. У обох випадках виникає необхідність виключення ряду учбових тем, що призводить до втрати якості навчання [2].

Учбовий мовний комплекс, що розробляється на кафедрі лінгводидактики Інституту підготовки іноземних громадян ОНПУ, дозволить представити навчальний матеріал у стислому виді, акцентуючи увагу студентів на ключових моментах водно-фонетичного і лексико-граматичного курсу. Ключовим при створенні комплексу постає принцип не послідовного, а паралельного подання матеріалу, що дозволить повноцінно наповнити учбовий простір, приведе до усвідомленого і ефективного оволодіння фонетичною та граматичною

системами. А в результаті - до формування у студентів ключових компетенцій. Причому як об'єм подібного роду компетенцій, так і рівень їх сформованості мають бути співвідношуваними в групах, незалежно від термінів початку учбового процесу.

Найбільш важливими принципами організації матеріалу в новому учбовому мовному комплексі є принципи комплексності, збалансованості і відкритості. Під комплексністю розуміється реалізація комунікативних принципів навчання мові і взаємозв'язане навчання усім видам мовленнєвої діяльності. Принцип збалансованості вимагає відповідності рівня інформаційної насиченості кожного конкретного уроку рівню можливостей сприйняття слухачів, що дозволить зняти неминучі труднощі, які виникають при оволодінні новою мовною системою в стислі терміни.

Створення учбового комплексу передбачає розробку взаємодоповнюючих компонентів-сателітів (книга для студента, робочий зошит, словник, аудіо-додатки та таке ін.). Кількість сателітів до базового підручника не обмежується, вона залежить від потреб слухачів. У цьому проявляється принцип відкритості. На цей період комплекс вже включає підручник для студента, робочий зошит, граматичний зошит, матеріали для викладача.

Сучасний етап розвитку інформаційних технологій дозволяє впроваджувати інноваційні інтерактивні методи навчання. У нашому комплексі вони будуть представлені електронним ілюстрованим словником, аудіо-додатками, лексичним тренажером, граматичним тренажером, різними типами тестів. Можливість роботи як з надрукованим підручником, так і з його електронними додатками (наприклад, у комп'ютері або в мобільному телефоні) розширює сфери доступу до учбових матеріалів. Подібного роду взаємодія надрукованих та електронних дидактичних засобів дозволить інтенсифікувати процес навчання.

Комплекс, що створюється, відображає сучасний стан підходів до навчання іноземної мови. Передбачається, що поступово він стане частиною єдиного інформаційного освітнього середовища для мовної підготовки іноземних слухачів. Його використання буде сприяти підвищенню мотивації учнів і оптимізації навчального процесу в цілому.

Список використаної літератури

- 1.Нагайцева Н. И. Учебник "Начало" как реализация замысла создания учебника РКИ непрерывного цикла обучения [Электронный ресурс] / Н.И. Нагайцева. – Режим доступа: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/20666>
- 2.Ковальова В.М., Чумакова О.А. Гнучка модель навчання як форма реалізації компетентнісного підходу/ В.М.Ковальова, О.А.Чумакова / Мова, історія, культура у лінгвокомунікативному просторі: збірник наукових праць / [упор. Л. В. Біденко]. – Суми: Сумський державний університет, 2017. – Вип. 4. – С. 205-212.

УДК 378.147:811.161.2'243

Ганна Швець

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

МОДЕЛЬОВАНІ ТЕКСТИ В НАВЧАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Hanna Shvets

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

MODELED TEXTS IN TEACHING UKRAINIAN AS THE FOREIGN LANGUAGE

Текстоцентричний принцип – один із основних у методиці навчання мови, як рідної, так і іноземної. Ознайомлення з новим мовним і мовленнєвим матеріалом, тренування в його засвоєнні, розвиток відповідних умінь та навичок, контроль рівня сформованості комунікативної компетентності – усе це відбувається на матеріалі навчального тексту, який є основним стимулом, матеріалом, засобом і продуктом навчальної комунікації.

У методиці викладання іноземних мов прийнято поділ навчальних текстів на автентичні та неавтентичні, тобто спеціально створені з урахуванням рівня володіння мовою (в інших термінах – модельовані, сконструйовані, текстоїди). Оскільки оволодіння мовою на початковому етапі відбувається переважно на основі модельованих текстів, проблема їх створення й використання є актуальною, зокрема і в галузі викладання української мови як іноземної.

Аналіз підручників та посібників з української мови як іноземної для студентів підготовчих відділень та власний досвід роботи з цим контингентом дають підстави виокремити такі тематичні групи модельованих текстів: 1) на побутові й навчальні теми («Мій день», «У магазині», «Наш університет», «У бібліотеці» тощо); 2) країнознавчого спрямування («Софійський собор», «Міста України» тощо); 3) художні навчальні тексти; 4) наукові тексти, на матеріалі яких студенти вивчають мову майбутньої спеціальності в межах дисциплін «Науковий стиль мовлення» чи «Коментоване читання наукових текстів».

Модельовані тексти на побутові й навчальні теми складають основу підручника для початкового етапу вивчення іноземної мови. Зазвичай це «фреймоподібні» тексти (термін Л. Тьорьчик [1]), які базуються на групі лексичних представників певної стереотипної ситуації. Методисти неодноразово відзначали протиріччя між логічною структурою таких текстів, яка відповідає способам організації і збереження знань у когнітивній базі людини, з одного боку, і їх штучністю та неприродністю, з іншого боку. Для

вирішення цієї дилеми необхідно обов'язково враховувати принцип цікавості й природності навчальних матеріалів. Його можна реалізувати шляхом створення текстів 1) на базі «відхилення від фрейму», що викликає ефект здивування і сприяє кращому запам'ятовуванню (наприклад, про студентку, у якої джинси лежать на столі, підручники – на холодильнику, а косметика стоїть у холодильнику), 2) наснажених емоційністю, 3) у вигляді текстів-моделей типових мовленнєвих жанрів (лист, оголошення, записка, інтерв'ю тощо), 4) персоналізованих текстів, звернених до особистого досвіду студентів (детальніше див.: [3]).

Важливо, щоб модельовані тексти були комунікативно репрезентативними, тобто імітували різні форми природної комунікації (так, для краєзнавчих текстів це може бути діалог про відвідання музею, рекламний проспект, сторінка з календаря, текст екскурсії, розмова в чаті тощо) та демонстрували типові етикетні формули (розпитування, запрошення, прохання, вираження захоплення, подиву, сумніву, недовіри, згоди тощо).

При створенні навчальних наукових текстів для інокомунікантів необхідно звернути увагу на принцип мовленнєвої насиченості: у текстах для іноземців свідомо використано лексичні та логічні повтори. Це викликано необхідністю забезпечити демонстраційну функцію навчального тексту, який слугує ілюстрацією вживання певних лексико-граматичних конструкцій, і сприяти запам'ятовуванню семантико-синтаксичних ознак вивчених структур з метою їх точного й автоматичного використання. Крім того, важливим для текстів з наукового стилю мовлення є координація з лексичним і граматичним матеріалом практичного курсу української мови.

Зasadничим при моделюванні текстів для інокомунікантів початкового рівня володіння мовою, зрозуміло, виступає принцип доступності – основу навчальних текстів повинні складати відомі студентам лексичні одиниці та засвоєний граматичний матеріал. Відповідно на пропедевтичному етапі художні тексти можуть бути запропоновані лише у вигляді сильної адаптації (за рівнями адаптації, визначеними А. Васильєвою): у такому випадку при збереженні ідейної та сюжетної цілісності твору допускається якісна зміна його мовленнєвої структури (максимальне спрощення, аж до переказу).

Таким чином, модельовані навчальні тексти будуть ефективними за умови дотримання методичних принципів доступності, поступового наростання труднощів, природності й цікавості навчальних матеріалів, комунікативної репрезентативності, міжпредметної координації, мовленнєвої насиченості.

Список використаної літератури

1. Тёрёчик Л. Б. Текст как средство обучения русскому языку как иностранному: фреймовый подход (начальный этап обучения): автореф. дис. на соиск. науч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «теория и методика обучения и воспитания» / Тёрёчик Людмила Беловна. – М., 2012. – 28 с.
2. Швець Г. Д. Моделювання навчального тексту: термінологічний та

методичний аспекти / Г. Д. Швець // Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Випуск 58. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. – С. 170-178.

3. Швець Г. Д. Способи досягнення природності й комунікативної репрезентативності модельованих навчальних текстів / Г. Д. Швець // Проблеми і перспективи мовної підготовки іноземних студентів: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 жовтня 2017 р.). – Харків: ХНАДУ, 2017. – С. 221-224.

УДК 811.161.2'243

Мирослава Шевченко

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

ФОРМУВАННЯ АУДИТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СИСТЕМІ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Myroslava Shevchenko

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

FORMING LISTENING COMPETENCE STUDENTS IN THE SYSTEM OF UKRAINIAN LANGUAGE LEARNING

Готовність до сприйняття українського мовлення на слух у різних життєвих ситуаціях визначається ступенем сформованості в іноземних студентів аудитивної компетентності (АК). АК – це складна інтегративна характеристика слухача, яка свідчить про його здатність проводити аудитивну діяльність українською мовою, а саме «слухати автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту в умовах прямого й опосередкованого спілкування» [1, 280].

Формування АК залежить від напрацювання аудитивних навичок і розвитку аудитивних умінь в іноземних студентів, які «полегшують» процес сприйняття та розуміння мовлення, що лунає, та сприяють засвоєнню отриманої інформації залежно від лінгвістичного та практичного досвіду слухачів.

У системі навчання української мови як іноземної (УМІ) аудіювання виконує низку функцій, які варто брати до уваги уже на початковому етапі. З першого дня перебування в україномовному середовищі студенти-іноземці чують рекламні заклики, попередження та оголошення у міському транспорті, звернення на вулиці чи в адміністративних установах, запитання у закладах громадського харчування, на які повинні адекватно реагувати, реалізуючи комунікативну функцію. Крім того, як засіб навчання, аудіювання стимулює

мовленнєву діяльність студентів, забезпечує процес керування навчальним процесом, знайомить із новим матеріалом, є основою формування компетенцій в інших видах мовленнєвої діяльності, сприяє самоконтролю й установленню зворотного зв'язку між викладачем і студентом, студентом та іншими студентами.

Оскільки аудіювання – це складний багаторівневий процес, то формування АК повинно відбуватися з урахуванням лінгвістичних (фонетичних, лексичних, граматичних), екстралінгвістичних та соціокультурних труднощів, що виникають під час змістового сприйняття звукових повідомлень. Для цього у навчальних умовах роботи з аудіотекстами використовують підготовчо-мотиваційні завдання, спрямовані на розвиток умінь орієнтуватися у ситуації спілкування; тренувальні завдання, спрямовані на розвиток механізмів слухового сприйняття: імітативні, комбіновані, трансформаційні тощо; інформативні завдання, що передбачають відповіді на запитання, висловлення згоди чи незгоди тощо; коригувальні та контрольні завдання, що розвивають уміння компресії, інтерпретації й оцінки почутого.

Важливо враховувати, що під час аудіювання у слухачів можуть виникати труднощі, з одного боку, пов'язані з їхніми психофізіологічними особливостями, а іншого, – з умовами слухання: якістю звучання, індивідуальними особливостями диктора чи мовця, темпом, інтонацією мовлення тощо. Щоб формування АК відбувалося успішно і легко водночас, варто залучати навчальні, а в подальшому й автентичні, аудіоматеріали, які стосуються побутової, соціально-культурної, професійної тематики і сприяють накопиченню фонових знань в іноземних слухачів.

Список використаної літератури

1. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика. – К. : «Левіт», 2013. – 590 с.

УДК 811.161.2:388.147

Ірина Захарків

Технічний коледж ТНТУ імені Івана Пулюя, Україна

ПІСНЯ ЯК МЕТОД ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Iryna Zakharkiv

Technical College of Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

SONG AS A METHOD OF LEARNING UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

Nowadays on the conditions of European integration and a large flow of foreign students studying at domestic higher educational institutions, there is a need

for a constant search of new means and methods of teaching Ukrainian as a foreign language.

Using songs is one of the methods, which facilitate the activation of the educational process for a foreign student in learning Ukrainian as foreign language. After all, as we are aware of the perception of information on hearing, that is, listening skills make it possible to establish and maintain interpersonal relationships, master and learn better the educational material, understand Ukrainian culture and traditions. That is why Ukrainian songs occupy a special place among the means through which the Ukrainian language learning process is carried out.

The idea of using songs while teaching the Ukrainian language as a foreign language is not new in itself. Many authors in their textbooks, especially those that are intended for intensive courses, at the end of each lesson place a certain song as an additional entertaining and cognitive material of ethnographic nature. However, their educational potential is in fact many times deeper, more significant and diverse. In the process of learning Ukrainian language as foreign language, the student with gaining knowledge, skills and abilities, learn the information of the country study and cultural and aesthetic nature, engaging in the spiritual culture of the Ukrainian people. In this regard, the role of music is invaluable. Music, as noted by V. Levy, is "the strongest psychological stimulus capable of penetrating into the hidden depths of consciousness; for all its abstraction, it always contains that sensual immediacy" [1, p. 37].

The use of songs creates a favorable atmosphere and improves mutual understanding between the teacher and the students. On the basis of songs, you can find examples for almost every educational topic, because they reflect the history, culture, life, traditions, emotions and soul of the people. The melody of songs allows students to understand better the correct sound formation and articulation.

Most of those who study a foreign language speak an accent and pronounce wrongly some sounds because they hear them wrong. They perceive only the sounds of native speech, it is difficult for them to hear the phonetic features of other languages. The task of the teacher of the Ukrainian language is to collect and choose correctly the educational song material.

For didactic purpose, you can sacrifice the artistic and aesthetic value of the song, placing the content and grammatical expediency on the first place. It does not necessarily have to be a contemporary work performed by a popular singer or band. When selecting song material, we are guided by the following principles: methodological value for the formation and improvement of speech skills and abilities; influence on emotional sphere taking into account age and national features of foreign communicant. The next step is to select the forms, methods and techniques of learning impact. Formation of speech skills will be more effective if students take up the position of active listeners, that is, while listening to songs they will perform certain tasks of phonetic, lexical and grammatical character [2 ст. 133-134].

Thus, the use of songs during the teaching of the Ukrainian language as a foreign language, contributes to the formation of listening skills, makes the learning

process uninterrupted, makes it possible to understand better the culture, customs and traditions, enrich the vocabulary of students, apprehend more intensively and qualitatively the pronunciation.

References

1. Levi V. Pytannia psikhobiolohii muzyky // Radianska muzyka. 1966. № 8. 3. TimMurphey "MUSIC&SONG", OxfordUniversityPress, 1 ber. 1992, 151 stor.
2. O. Fedorova Formuvannia audytyvnykh umin v inozemnykh slukhachiv pidhotovchoho viddilennia na materialy ukrainskoi pisennoi tvorchosti // Hirshka shkola ukrainskykh Karpat № 12-13 (2015)[Elektronnyi resurs] - Rezhym dostupu: file:///C:/Users/User/Downloads/gsuk_2015_12-13_50.pdf

УДК 004.04, 811.161.2

Леся Назаревич, Олег Назаревич

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНТЕРНЕТ- ТЕХНОЛОГІЙ

Lesia Nazarevych, Oleg Nazarevych

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University, Ukraine

INNOVATIVE APPROACHES TO STUDY OF UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE USING INTERNET TECHNOLOGY

Вивчити українську мову іноземним студентам — складне, проте вкрай важливе завдання, оскільки їм необхідно спілкуватися з людьми, розуміти їх і бути зрозумілими для них. З огляду на це, викладачі-мовники, йдучи в ногу з часом, створюють максимально сприятливі умови для студентів: розробляють друковані та електронні навчальні матеріали, підсилюючи їх аудіозаписами, мультимедійними презентаціями, різнотипними таблицями, ілюстраціями та ін. Стрімкий розвиток інформаційних технологій дав можливість застосовувати подкасти, соціальні мережі, вікторини («Kahoot») у навчальному процесі. Все це розвиває навички говоріння іноземних громадян: від виокремлення розмовних зворотів до організації дискусій.

Маємо на меті висвітлити підходи щодо вивчення української мови як іноземної; проаналізувати особливості використання аудіоподкастів для вивчення української мови як іноземної; розглянути переваги використання інформаційної технології аудіоподкастів, їх способу зберігання та подачі студентам-іноземцям; висвітлити сильні сторони вікторини «Kahoot» під час

засвоєння нового матеріалу.

Є чимало навчальних матеріалів з української мови як іноземної. Ми беремо за основу підручник Л. Назаревич, Н. Гавдиди «Українська мова для іноземців. Практикум (Рівні В1-В2)», який охоплює 17 розмовних тем («Я і моя сім'я», «Житло», «Ресторан», «Покупки», «Банк», «Лікарня», «Перукарня», «Готель», «Вокзал», «Пошта», «Наукові відкриття», «Традиції України» тощо), розширений українсько-англійський словник, запитання до текстів, таблиці для вивчення граматики української мови та вправи на закріплення теоретичних знань і комунікативних навичок. До кожної теми підібрано засоби стилістичного увиразнення мовлення: епітети, синоніми, антоніми, фразеологізми. У текстах виділено всі дієслова кольором, щоби охочий вивчити мову міг змінювати форму та часи дієслів. У книзі подано тексти «Іван Пулюй — винахідник Х-променів», «Євген Патон — видатний український вчений», «Микола Сядристий — майстер мініатюри», «Сергій Бубка — чемпіон України», що дають можливість іноземцям збагнути велич і досягнення української культури. Навчальний матеріал увиразнюють ілюстрації та піктограми. Доповнюють підручник безкоштовні подкасти, розташовані на сервісі Sound Cloud за адресою: <https://soundcloud.com/tags/learn%20ukraine>. Їх легко знайти за ключовими словами. Читання і слухання — це один із найважливіших етапів вивчення мови, а повторення почутого — можливість удосконалити свою вимову.

Розглянемо деякі аспекти впровадження аудіоподкастів. Щоби покращити свої комунікативні навички, студентів потрібно ввімкнути аудіозапис і прослухати його хоча би три рази: перший етап — це слухання, яке допомагає відчувати мелодику мови; другий етап — слухання в повільному темпі й читання тексту в підручнику, ознайомлення з новими словами (завдання студента — відтворювати не лише лексичні одиниці, а й інтонацію); останній етап — слухання та читання у швидкому темпі, розуміння почутого і прочитаного, відповіді на запитання, переказ.

Переваги застосування такої технології: доступність аудіоподкастів на всіх пристроях за умови під'єднання пристрою до інтернету; швидке опанування конкретної інформаційної технології студентами-іноземцями і викладачами; можливість скачувати аудіоподкасти для автономного прослуховування без доступу до інтернету; можливість створення власних аудіоподкастів іноземцями для перевірки навичок аудіювання та обміну досвідом один з одним. Таблиці з граматичними завданнями, малюнки, словничок, розміщені на сторінці «Українська для іноземців» на «Фейсбукі» <https://www.facebook.com/ukrainian.for.foreigners/> допомагають студенту поза межами аудиторії скористатися навчальними матеріалами завдяки мобільному пристрою (m-learning). Наприклад:

Хто?	Що роблю? Що робиш? Що зробили? Що зробив? Що робить? Що робив?	}+ Кому?	+ Що?
		Д.в. – давальний відмінок	Зн.в. – знахідний відмінок
я	вручаю	мама́	квіти
ти	робиш	друго́ві	сюрприз
ми	зробили	подрузі́	подарунок
він	купив	дівчи́ні	цукерки
друг	подарував	(сестра).....?.....	книжку
дівчина	дарує	хлопце́ві	блокнот
брат	телефонував	(декан)....?.....	-
син	готуватиме	(родина).....?...	вечерю
мама	співає	(дитина)?.....	пісню
бабуся	читала	внук.....	казку
вчителька	розповідала	(учень)?....	історію
дідусь	малював	(дочка)?....	картину
тітка	давала їсти	(племінник)?....	кашу

Завдяки впровадженню вікторини «Kahoot» викладач має змогу оперативно з'ясувати, як засвоїли студенти новий матеріал. Перевагою є те, що для такого опитування не потрібен спеціалізований комп'ютерний клас, достатньо лише смартфонів (вони є в кожного студента). Високошвидкісне 3G і 4G мобільне покриття дає можливість під'єднатися до сервера kahoot.it. Щоби розпочати вікторину, викладач завантажує попередньо розроблені запитання, а студент для того, щоби приєднатися до вікторини, лише вводить унікальний номер, що згенерував сервер. Вікторина відбувається в інтерактивній, ігровій формі. Під час оцінювання враховується не лише правильна відповідь, а й час, за який студенти відповідають.

З вищесказаного випливає: використання інформаційної технології аудіоподкастів є доповненням до наявних підручників та іншого навчального матеріалу. Такий підхід суттєво скорочує час на аудіювання в аудиторії та дає змогу студентам-іноземцям вчитися самостійно та мобільно. Подкаст поповнює словниковий запас слухачів, розширює їхні лінгвокультурологічні уявлення, дає їм змогу не просто сприймати мову носіїв, а й відтворювати інтонаційний малюнок іноземної мови, розрізняючи різні акценти. Вікторина «Kahoot» додатково стимулює студентів до відповідей, створює здорову конкуренцію та дух змагання, а «Facebook-сторінка» за межами навчального закладу дає змогу завантажити потрібну додаткову інформацію.

УДК 387.147:004.032.6:37.016:811.161.2]057.875-054.6

Галина Манаєва, Ірина Новікова

Запорізький державний медичний університет, Україна

РОЛЬ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ

Galina Manaeva, Irina Novikova

Zaporizhzhia State Medical University, Ukraine

THE ROLE OF MULTIMEDIA TECHNOLOGIES AT TEACHING UKRAINIAN LANGUAGE TO FOREIGN STUDENTS

Сучасний процес мовної підготовки студентів на довузівському етапі навчання вимагає впровадження новітніх інноваційних технологій до числа яких ми відносимо й мультимедійні засоби.

Інформаційні технології - це вимога сьогодення, оскільки вони стрімко увірвалися в усі сфери нашого життя. Як показує досвід, запровадження цих технологій у навчальному процесі підвищує мотивацію навчання і рівень мовної підготовки студентів.

У нашому Центрі підготовки іноземних громадян активно створюються презентації для супроводу нового навчального матеріалу, для виконання лексико-граматичного завдання, для контролю засвоєння вивченого матеріалу, для надання необхідної теоретичної інформації під час самостійної роботи студентів. Ці презентації дають можливість подати значний об'єм інформації та наочно викласти матеріал. Так, лекційні презентації ми використовуємо для навчання аудіюванню лекцій за фахом. Мультимедійне забезпечення лекційного курсу допомагає збільшити активне мислення і комунікативні здібності студентів, підвищити інформативність лекцій під час пояснювання нового матеріалу. Презентацію ми використовуємо також при подачі матеріалів з країнознавства. Тут мультимедійні засоби дозволяють поєднувати друкований текст, графічне зображення, статичні фотографії та аудіозапис. Все це надає можливість ефективніше та швидше оволодіти новим матеріалом, набутти мовленнєвих навичок та вмінь.

Нами використовується комп'ютерне тестування, яке допомагає викладачеві швидко перевірити знання студентів із мовної теми, відмітити правильні та хибні відповіді, а студенти мають можливість миттєво їх скорегувати.

З метою підвищення якості навчання на основі використання комп'ютерної техніки, викладачі Центру мовної підготовки представили на сайті університету методичні розробки для самостійної роботи іноземних студентів.

Отже, використання мультимедійних засобів активізує пізнавальні здібності студентів, підвищує рівень якості їхніх мовних знань, мовленнєвих умінь і навичок. Такі заняття сприяють глибшому засвоєнню й розумінню нового матеріалу, збагачують зміст освітнього процесу та підвищують мотивацію вивчення української мови.

УДК 37.016:81'42:81'276:61-057.875-054.6

Галина Манаєва, Ірина Новікова

Запорізький державний медичний університет, Україна

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ ПОТРЕБ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ПРИ НАВЧАННІ МОВИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Galina Manaeva, Irina Novikova

Zaporizhzhia State Medical University, Ukraine

THE FORMATION OF COMMUNICATIONAL NEEDS AMONG FOREIGN STUDENTS DURING STUDYING THE LANGUAGE OF SPECIALITY

Одним з основних завдань навчання іноземних студентів на початковому етапі є оволодіння українською мовою для отримання майбутньої спеціальності.

Мовне навчання за обраною спеціальністю починається в Центрі підготовки іноземних громадян вже на 5-8 тижні. Саме в цей період на ряду з українською мовою вводиться до навчального процесу математика, хімія, фізика, біологія. У подальшому мовна підготовка професійного спрямування проводиться на заняттях з фахової мови. Успішне оволодіння матеріалом цих дисциплін можливе лише за умови координованого навчання іноземців української мови та загальноосвітніх предметів. А воно вимагає від викладачів чіткого уявлення про характер реальних комунікативних потреб іноземних студентів у всіх видах мовленнєвої діяльності: говорінні, аудіюванні, читанні і письмі.

Мовленнєві вміння, які необхідні для реалізації комунікативних потреб іноземних учнів на заняттях з української мови з урахуванням спеціальності на початковому етапі:

- уміння конструювати речення;
- уміння здійснювати трансформації;
- уміння виділяти головну інформацію з матеріалу, що повідомляється;
- уміння складати план навчального тексту;
- уміння передавати зміст прослуханого або прочитаного тексту;
- уміння складати власне висловлювання.

Порядок перерахованих умінь зумовлений послідовністю виникнення комунікативних потреб іноземних студентів.

Уміння конструювати речення пов'язано з реалізацією комунікативних потреб в письмі і в говорінні. Основні труднощі при формуванні цих умінь полягають в оволодінні граматичним матеріалом, у знанні законів побудови

українського речення, сполучуваності лексичних одиниць.

При формуванні цих умінь використовуються підстановочні вправи і завдання:

- назвіть іменник, який можна вжити після даного дієслова;
- складіть словосполучення: іменник + іменник; дієслово + іменник; прикметник + іменник; дієслово + прислівник;
- закінчите речення за зразком;
- складіть просте речення з даних слів;
- складіть складне речення з простих, змінивши, де потрібно, форму слів.

Формування вміння здійснювати трансформації необхідно при записі аудіювання матеріалу. При формуванні цього вміння важливу роль також відіграє володіння граматичним матеріалом, так як трансформація передбачає перестановку, заміщення або вилучення якихось слів або слівосполучень, що тягне за собою зміни. Тут ми використовуємо трансформаційні вправи по згортанню та розгортанню інформації, з'єднанню двох або декількох простих речень в одне складне і навпаки, а також вправи з трансформації речень за допомогою синонімічних лексико-граматичних конструкцій за зразком.

Реалізація комунікативних потреб іноземних студентів у записі тільки головної прочитаної або аудитивної інформації передбачає вміння виділяти її. Для формування цього вміння нами пропонуються завдання на виділення головної інформації спочатку з друкованого тексту, потім з аудитивного тексту на рівні абзацу та всього тексту.

Основою для формування вміння складати план навчального тексту є навички виділяти головну інформацію, конструювати і трансформувати речення. Для цього пропонуються вправи:

- поставити питання до кожного абзацу тексту;
- розділити текст на смислові частини, поставити до них запитання;
- озаглавити смислові частини тексту.

Для формування комунікативних потреб повідомлення інформації прослуханого або прочитаного тексту пропонуються завдання на виділення і запис опорних слів, основної інформації смислових частин, різні види творчих диктантів.

Уміння складати власне письмове висловлювання є більш складним і передбачає достатньо високий рівень володіння мовними і мовленнєвими вміннями, перерахованими вище, так як. Для формування даного вміння використовуються наступні завдання:

- з цих слів і словосполучень скласти письмову характеристику чого-небудь;
- намалювати схему тексту, виписати з тексту цифри і переказати текст, використовуючи схему і цифрові дані;
- скласти висловлювання по опорним словами;
- записати коротко, що дізналися про

Сформованість названих умінь свідчить про певний рівень володіння

письмовою та усною мовою, достатній для реалізації комунікативних потреб іноземних студентів при вивченні фахової мови на початковому етапі навчання української мови.

УДК 378.016-054.6(477)

Віталій Кульчицький, Михайло Сопіга, Андрій Машталір

ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського МОЗ України», Україна

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ

Vitaly Kulchytskyj, Mykhailo Sopiha, Andriy Mashtalir

State Institution of Higher Education «Ivan Horbachevsky Ternopil State Medical University of the Ministry of Health of Ukraine», Ukraine

ACTUAL PROBLEMS OF TEACHING HUMANITARIAN DISCIPLINES TO FOREIGN STUDENTS

Сучасна вища освіта висуває нові вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців, конкурентоздатність яких визначають не тільки глибокі професійні знання і вміння їх гнучкого застосування, але й готовність вирішення професійних задач в умовах інтегрування в Європейський освітній простір.

Україна володіє значним освітнім потенціалом і є активним учасником міжнародного ринку освітніх послуг. Відповідно до національних програм розвитку освіти (Національна стратегія розвитку освіти України на 2012 – 2021 роки, державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»)) важливим напрямком інтеграції національної системи освіти в міжнародний освітній простір є навчання іноземців у вищих навчальних закладах (ВНЗ) України й вдосконалення системи підготовки та перепідготовки фахівців для зарубіжних країн з метою зміцнення та розвитку міжнародних зв'язків [1].

Оволодіння майбутніми фахівцями ґрунтовними знаннями, необхідними вміннями й навичками виступає однією з найважливіших проблем у сучасній освіті. Розв'язання цієї проблеми неможливе без удосконалення технологій навчання, а, отже, й методів навчання.

Традиційні методи навчання у вищому навчальному закладі більше зорієнтовані на пізнавальний, інтелектуальний компонент діяльності, вони формують у майбутніх фахівців переважно формальні знання, що не завжди можуть перейти у поведінковий компонент. Ми ставимо за мету збагачення знань студентів іноземців, формування вмінь оптимально застосовувати отримані знання у взаємодії з оточуючими людьми, вмінь ефективного спілкування.

Так, зокрема, на нашу думку, у викладанні гуманітарних дисциплін іноземним студентам необхідно сміливіше запозичувати як передовий вітчизняний досвід, так і досвід інших країн. При цьому треба враховувати, що значний обсяг навчального матеріалу студентам доводиться опрацьовувати самостійно. У зв'язку з цим особливо актуальним стає перехід до активних методів навчання, високий ступінь гнучкості й адаптивності яких дозволяє ефективно використовувати їх у різних ситуаціях навчального процесу у ВНЗ. Безперечно, такий процес має обов'язково базуватися на обґрунтованому поєднанні різних методів і прийомів. При відносному пріоритеті активних методів на заняттях з гуманітарних дисциплін мають посісти належне місце і лекції, і семінарські заняття, і самостійна робота над книгою, і вивчення передового досвіду, і, звичайно, індивідуальна практична робота студентів іноземців. Тільки органічна єдність усіх методів навчання забезпечує навчальному процесові необхідну універсальність і продуктивність, робить його справді проблемним за змістом та ефективним за формою [2, с. 3-9; 3].

Нові методики викладання гуманітарних дисциплін у ВНЗ обов'язково мають спиратися на активні методи і форми навчання, які найбільше задовольняють потребу студентів іноземців у самонавчанні та самовдосконаленні. Такі методи і форми поширюються на досить велику групу прийомів і способів проведення теоретичних і практичних занять з гуманітарних дисциплін. Це і проблемно-пошукові завдання до кожної семінарської теми, які спрямовують студентів на поглиблене вивчення дисципліни, і наукові реферати, що націлюють студентський пошук на самостійне вивчення окремих питань, і розробка відповідно до теми курсу (з урахуванням профілю факультету) типів семінарських занять, методів і прийомів активізації роботи студентів на них. Але серед власне активних методів, які доцільно використати у нових методиках викладання гуманітарних дисциплін для іноземних студентів у ВНЗ, треба особливо виокремити такі, як аналіз конкретних ситуацій, розв'язування проблемних завдань, ділові ігри, індивідуальні практикуми, «круглі столи» тощо.

При використанні цих методів бажаним є обговорення зі студентами питань, що стосуються типу, форм і методів проведення практичного заняття з гуманітарної дисципліни, розподіл між ними різних ролей (пропонента, опонента, рецензента, експерта тощо). Це не тільки підвищує відповідальність іноземних студентів за проведення заняття, але й сприяє набуттю ними знань і навичок самостійної роботи та вирішення організаційних проблем. Усе це розвиває у іноземних студентів творчий підхід до вивчення, висвітлення і засвоєння питань відповідної теми семінару [4, с. 11-17].

Водночас необхідно відзначити певну інертність частини студентів у використанні активних форм і методів організації самостійної роботи. Досвід викладання гуманітарних дисциплін свідчить, що деякі студенти вважають заняття з впровадженням активних форм і методів навчання важчими, ніж заняття, що проводяться за традиційними методами. Адже активізація роботи

студентів на практичних заняттях з гуманітарних дисциплін потребує набагато більшого витрачання зусиль і при підготовці, і під час проведення самих занять. Саме тому з інтересом сприймають нові, активні форми і методи навчання більш підготовлені студенти і, навпаки, скептично ставляться до них ті, що не люблять витрачати зусилля для поглибленого вивчення предмету [5]. Це ставить перед викладачами додаткові завдання з подальшої активізації роботи іноземних студентів на практичних заняттях.

Важливою передумовою для засвоєння знань з гуманітарних дисциплін студентами іноземцями є пробудження у них інтересу до змісту навчального матеріалу, позитивного ставлення до навчання. Треба, щоб студенти не тільки були зацікавлені тією інтелектуальною роботою, яку треба виконати з метою реалізації того чи іншого завдання пізнавального характеру, але й прагнути при цьому набуті певних умінь та навичок. Для цього викладачу необхідно підібрати і систематизувати відповідний матеріал, організувати роботу над ним так, щоб не знижувалася інтелектуальна діяльність студента. При такому ставленні до роботи викладач, поступово ускладнюючи завдання, виховує у студентів іноземців упевненість у собі.

У зв'язку з цим на сучасному етапі пошуку нових форм навчання індивідуалізація навчання здійснюється у рамках всебічного стимулювання здібностей кожного, хто навчається, з урахуванням його інтересів, мотивів, різниці в інтелектуальній, емоційно-вольовій, дієво-практичній сферах [6, с. 3]. Ці пошуки спрямовані на вироблення такої моделі навчального процесу, яка б забезпечувала кожній особистості досягнення основних цілей навчання, підводячи до єдиного, чітко заданого рівня оволодіння знаннями та навичками.

Відтак, сучасна освіта має стати демократичною, гуманізованою, спрямованою на вирішення проблем формування особистості, а у нашому випадку формування особистості студента іноземця. Демократизація, індивідуалізація та гуманізація освіти повинні дати молоді більший ступінь свободи, дозволять зробити усвідомлений вибір на шляху до самореалізації у складному світі, що постійно змінюється. При цьому не слід забувати, що вдосконалення гуманітарної освіти відбувається в ринкових умовах розвитку економіки, що вимагає істотних змін державної освітньої політики на тому чи іншому етапі її реалізації, постійного її корегування тощо.

Список використаної літератури

1. Бакало О. М. Педагогічні умови адаптації іноземних студентів до навчання у вищих технічних навчальних закладах: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 «теорія і методика професійної освіти» / Ольга Михайлівна Бакало. – К.: Національний авіаційний університет, 2017. – 22 с.
2. Коцур В. Наукова, освітня, просвітницька місія університету / В. Коцур // Рідна школа. – 2012. – № 11. – С. 3-9.
3. Практикум з педагогіки: Навчальний посібник / За заг. ред. О. А. Дубасенюк та А. В. Іванченка. – К.: ІСДО, 1990 – 431 с.

4. Андрущенко В. П. Основні тенденції розвитку вищої освіти України на рубежі століть (спроба прогностичного аналізу) / В. П. Андрущенко // Вища освіта України. – 2001. – № 1. – С. 11-17.

5. Падалка О. С. Педагогічні технології / О. С. Падалка, А. М. Нісімчук, І. О. Смолюк, О. Т. Шпак. – К.: Просвіта, 2000. – 368 с.

6. Литвин В. Українська культура й освіта в контексті суспільних трансформацій / В. Литвин // Урядовий кур'єр. – 2002. – 24 вересня. – С. 3

УДК 378+008

Галина Щигельська

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

**РОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ЕКСКУРСІЙ У ВИВЧЕННІ
ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ»
ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ
(НА ПРИКЛАДІ ЕТНО-ГАЛЕРЕЇ «СПАДОК» У ТЕРНОПОЛІ)**

Halyna Shchyhelska

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

**THE ROLE OF EDUCATIONAL EXCURSIONS IN STUDYING
THE ACADEMIC DISCIPLINE «HISTORY AND CULTURE OF
UKRAINE» BY INTERNATIONAL STUDENTS
(ON THE EXAMPLE OF THE ETHNO GALLERY «HERITAGE»
IN TERNOPIL)**

Вагомим завданням дисциплін гуманітарного циклу у вищих навчальних закладах України, які забезпечують навчання іноземних студентів, є сприяння соціально-культурній адаптації. У Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя до таких дисциплін належить «Історія та культура України», яку іноземні студенти вивчають на першому курсі. Метою даного предмета є ознайомлення студентів не лише з фактами історії та культури України, а здебільшого адаптувати їх до нового незвичного для них середовища (релігійних, етичних і етнічних особливостей, відмінних від тих, в яких вони росли і виховувалися). Відтак, задля ефективної реалізації мети викладачу, крім традиційних форм проведення аудиторних занять, необхідно використовувати у процесі навчання наочні методи. Зокрема, доцільним у роботі з іноземними студентами стане використання методу навальної екскурсії як різновиду методу демонстрації. Під навчальною екскурсією розуміємо форму організації педагогічного процесу, спрямовану на вивчення студентами

поза межами навчального закладу і під керівництвом викладача явищ, культурних пам'яток, процесів через безпосереднє їх сприймання.

Серед соціальних інституцій, за посередництва яких можна досить успішно вирішувати культурні та освітні завдання, варто виокремити музеї. Простір музею створює оптимальні умови для інтеграції, зв'язку, можливостей долучитися до культури через минуле. У цьому контексті музей є одним із засобів адаптації іноземців до нового культурного середовища. Таким своєрідним сховищем української культури, досвіду та історії на теренах Тернопілля став наймолодший музейний заклад області – етно-галерея «Спадок» родини Демкур. Саме ця культурна установа вже другий рік поспіль на практиці апробована нами для проведення навчальних екскурсій у процесі вивчення курсу «Історія та культура України» іноземними студентами.

У етно-галереї «Спадок» експонуються майже 5000 рідкісних старовинних українських артефактів, серед яких автентичні зразки ужиткових речей, національні костюми, багата колекція вишитих сорочок, рушників, килимів, писанок з різних етнографічних регіонів України, унікальні жіночі прикраси, колекція керамічних тарілок та ляльок-мотанок, картини про побут селян, ткацький верстат у робочому стані зі зразками витканого полотна, народні музичні інструменти, козацькі ікони XVIII-XIX ст., реставровані відомим художником В. Недяком, рідкісні документи воїнів УПА, ексклюзивні матеріали часів Першої світової війни, нагороди, зброя та багато іншого.

Експонати етногалереї – нагода не просто побачити те, що було і є частиною культурного простору українців, а й зануритися в нього. Студенти отримують можливість відкрити віко автентичної різьбленої скрині, в якій українська родина в XIX – на початку XX ст. зберігала найцінніші скарби, та познайомитися з духовними та матеріальними цінностями українського народу, його традиціями, звичаями й обрядами. На увагу заслуговує те, що відвідувачі можуть не лише побачити, а й одягти український національний костюм та влаштувати фотосесію.

Варто зазначити, що іноземні студенти виявляють зацікавленість до історичних та культурних пам'яток України. Заняття з ними проходять жваво із значною кількістю запитань. Вони одразу ж намагаються порівнювати нюанси культурного розвитку українців і власних країн та племен. Відзначають спільні риси в культурному надбанні України та їх рідних країн, а також звертають увагу на відмінності, які демонструють самотутність кожної з культур. Такий метод роботи активізує увагу студентів, спонукає їх до мисленнєвої діяльності, зіставлення та аналізу, підвищуючи рівень уваги та запам'ятовування, полегшує розуміння історично-культурного матеріалу.

Отже, екскурсії цінні тим, що на відміну від занять в аудиторії студенти можуть сприймати предмети старовини безпосередньо різними органами чуттів. Вони бачать об'єкти, спостерігають взаємозв'язок експонатів і епох. Це дає можливість сформувати уявлення про історію як єдине ціле, в якому всі елементи перебувають у тісному взаємозв'язку, утворюючи чіткий

хронологічний ланцюг. Екскурсії в етно-галереї «Спадок» допомагають іноземним студентам відчувати колорит української культури, глибше зрозуміти національні традиції, й таким чином сприяють адаптації до нового соціально-культурного середовища.

Список використаної літератури

1. Караманов О. В. Караманов О. В. Музей – школа – університет: особливості педагогічної взаємодії в сучасному "суспільстві знань" / Караманов О. В. Караманов О. В. // Освіта та педагогічна наука. - 2013. - № 4. - С. 44-50. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/OsDon_2013_4_7.
2. Пилипишин О.І., Бондаренко С.В., «Європейська культура»: особливості викладання курсу іноземним студентам-медикам [Текст] / О. І. Пилипишин, С. В. Бондаренко // Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Педагогіка. Соціальна робота / гол. ред. І.В. Козубовська. – Ужгород : Говерла, 2017. – Вип. 1 (40). – С. 210–212.

УДК 347.77

Руслан Склярів

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ» ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Ruslan Skliarov

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

FEATURES OF TEACHING OF DISCIPLINE ARE "INTELLECTUAL PROPERTY" FOR FOREIGN STUDENTS

На сьогоднішній день тисячі іноземних громадян отримують вищу освіту в Україні. Викладання дисципліни «Інтелектуальна власність» дозволяє підвищити рівень освіченості іноземців у даній сфері.

Студентам необхідно усвідомити, що в світі діють різноманітні міжнародні та національні конвенції і угоди, національні закони, норми та правила на які їм, як майбутнім фахівцям, необхідно зважати в своїй практичній діяльності.

В результаті вивчення дисципліни «Інтелектуальна власність» студенти повинні вміти розрізняти основні об'єкти інтелектуальної власності, знати особливості їх правового захисту та вміти застосовувати їх на практиці.

При викладанні дисципліни «Інтелектуальна власність» використовуються різноманітні методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний);
- репродуктивний;
- проблемного викладу;
- частково-пошуковий (евристичний);
- дослідницький метод.

Пояснювально-ілюстративний метод (інформаційно-рецептивний). При цьому методі навчання іноземні студенти одержують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури, а також сайту дистанційного навчання, де розміщено лекційний курс. Вони сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки й залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення.

Репродуктивний метод. При цьому методі навчання організовується діяльність студентів за кількаразовим відтворенням засвоєваних знань. Для цього використовуються практичні роботи та програмований контроль (студентам пропонується здати тести на основі вивченого раніше теоретичного матеріалу), різні форми самоконтролю. Застосовується у взаємозв'язку з інформаційно-рецептивним методом. Разом вони сприяють формуванню знань, навичок і вмінь в студентів, формують основні розумові операції (аналіз, синтез, узагальнення, перенос, класифікація).

Метод проблемного викладу. При викладі матеріалу ставиться проблема, викладач формулює пізнавальне завдання на основі різних джерел і засобів (актуальним при цьому є використання мережі Internet). На практичних заняттях показується спосіб вирішення поставленого завдання. Студенти стають свідками й активними співучасниками наукового пошуку.

Частково-пошуковий, або евристичний, метод. Він полягає в організації активного пошуку вирішення висунутих у навчанні (на практичних заняттях) пізнавальних завдань. Пошук рішення відбувається під керівництвом викладача, він повинен направляти студента в правильному напрямку роботи.

Дослідницький метод. При цьому методі навчання студенти самостійно вивчають літературу. При оформленні учбової заявки на винахід, корисну модель чи програмний продукт робота студента передбачає елементи самостійного дослідницького процесу (постановку завдання, обґрунтування, пошук відповідних джерел необхідної інформації, процес рішення завдання). У даному методі найбільш повно проявляються ініціатива, самостійність, творчий пошук у дослідницькій діяльності.

При викладанні дисципліни «Інтелектуальна власність» багато уваги приділяється самостійній роботі студентів, яка передбачає написання рефератів при підготовці до семінарських занять. Іноземні студенти розповідають про чинне законодавство в їхній країні та особливості правової охорони тих чи інших об'єктів інтелектуальної власності.

Студенти інженерних спеціальностей здійснюють патентний пошук та проводять оформлення заявки на винахід або корисну модель (об'єкт, на який оформляється заявка, переважно пов'язаний з темою майбутньої магістерської роботи). Студенти комп'ютерних спеціальностей отримують теоретичні знання

та практичні навички в оформленні заявки на програмний продукт.

Важливим моментом є ознайомлення студентів з питаннями, які пов'язані з комерціалізацією об'єктів інтелектуальної власності. На практичних заняттях вони повинні скласти ліцензійну угоду на передачу майнових прав власності на створюваний ними об'єкт. Такі практичні навички можуть бути корисними для них перед початком їх трудової діяльності.

Багато уваги приділяється питанням створення об'єктів авторського права і суміжних прав та їх правового захисту як в Україні, так і світі в цілому. Студенти повинні ознайомитися та вказати на особливості їх національного законодавства в цих питаннях.

Також є цікавими для іноземних студентів питання охорони та захисту національних продуктів та брендів. Особливості охорони народних ремесел та захисту інтелектуальної власності під час проведення мистецьких та культурних фестивалів.

Для кращого засвоєння матеріалу іноземним студентам пропонується зареєструватися та пройти дистанційні курси, розроблені Академією ВОІВ (http://www.wipo.int/academy/en/courses/distance_learning). Викладання курсів проводиться різними мовами, зокрема, англійською, французькою, іспанською, китайською, арабською та російською. Базовий курс «General Course on Intellectual Property» є безкоштовним, після його проходження та успішної здачі тестів студенти можуть отримати відповідний сертифікат.

УДК 378.1

Юрій Скоренький

Тернопільський національний технічний університет ім. І.Пулужа, Україна

ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ ВІДКРИТОЇ ОСВІТИ В КУРСІ ФІЗИКИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ

Yuriy Skorenky

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

IMPLEMENTATION OF THE OPEN EDUCATION PRINCIPLES IN PHYSICS COURSE FOR INTERNATIONAL STUDENTS

В глобалізованому світі недалекого майбутнього забезпечення достатнього рівня освіченості всіх осіб, незалежно від їх географічного розташування, національності чи майнового стану, буде необхідною передумовою не лише економічного зростання, але й економічної, культурної, політичної та екологічної стабільності. В новій освітній парадигмі центральну роль відіграє відкрита освіта [1,2], серед принципів якої — доступність освітніх ресурсів, гнучкість, модульність, використання сучасних інформаційних

технологій та засобів навчання. Значну роль в просуванні відкритого навчання відіграли масові відкриті дистанційні курси, використання яких обговорювалося раніше [3,4]. Вже сьогодні мультимедійний супровід навчання на сучасному етапі включає лекційні презентації, навчальні фільми та анімації, інтерактивні елементи дистанційних курсів, які поширюються на умовах ліцензії *Creative Commons* стали елементами методичного забезпечення навчання фізики в ТНТУ [5]. На цих прикладах викладач, крім іншого, також формує в студента основи академічної доброчесності, на дотримання якої освітня спільнота нарешті починає звертати увагу. Ці новації спонукають студента працювати в курсі більш активно, самостійно знаходячи релевантну інформацію у вільних освітніх ресурсах, а також її аналізуючи в рамках наукового підходу, який пропагується в базових університетських курсах. На нашу думку, комп'ютери в аудиторіях не “додають вартості” освітньому процесу, якщо їх використання не є інструментом спланованої та доцільної освітньої діяльності. Водночас, в умовах утрудненого доступу до традиційних форм навчальної літератури [6] існує багато доступних програмних засобів [7,8], які роблять доступним, зручним та ефективним навчання з використанням мобільних платформ, які працюють на смартфонах та планшетах студентів. Разом з тим, дослідження [8] показують низьку задоволеність тих, хто навчається при вищому рівні успішності навчання з використанням мобільних засобів для опанування допоміжним навчальним матеріалом. Отже, елементи навчальної програми, які доцільно виносити на самостійне опрацювання, потрібно супроводжувати вказівками на мобільні ресурси такого роду та відповідними методичними рекомендаціями. Насамперед, варто впровадження в дистанційний курс засобів візуалізації, які дозволяють студентові, самостійно експериментуючи з явищем чи приладом та розвинути наукову інтуїцію, а також симуляторів технічних установок та електричних схем [9].

Підсумовуючи, варто також відзначити, що впровадження підходів, які є компонентами відкритої освіти, виставляє, з одного боку, підвищені вимоги до організованості, вмотивованості, відповідальності студента, з іншого — вимагає значних ненормованих затрат часу викладача, та гармонізації зусиль профільних та базових кафедр для підвищення ефективності освітнього процесу.

Reference

1. What is open education? [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://opensource.com/resources/what-open-education>.
2. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : монографія / В. Ю. Биков. – К. : Атіка, 2008. – 684 с.
3. Skorenkyu Y. Open online resources: an ukrainian perspective / Yuriy Skorenkyu // Матеріали III міжнародної науково-методичної конференції „Актуальні питання організації навчання іноземних студентів в Україні“, 18-20 травня 2016 року — Т., 2016 — С. 193-194. Режим доступу: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/123456789/17002>

4. Скоренький Ю. Л. Вдосконалення засобів дистанційного навчання у контексті нових відкритих онлайн-курсів // Матеріали науково-технічної конференції „Інформаційні моделі, системи та технології“, 15-16 травня 2014 року – Т.: ТНТУ, 2014 – С. 57. – (Новітні фізико-технічні та освітні технології).
5. Скоренький Ю.Л. Нові підходи до методичного забезпечення університетського курсу фізики // Матеріали XX наукової конференції ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. – Тернопіль ТНТУ, 2017 – С. 193.
6. Chae B., Donaldson R. College textbook affordability student survey findings [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.cccoe.org/webinar/feb-21-college-textbook-affordability-student-survey-findings/>
7. Savoie B. Augmented reality apps that teachers can use today [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.openeducationeuropa.eu/en/article/5-augmented-reality-apps-teachers-can-use-today>
8. Kam Cheong Li et al. Effects of mobile apps for nursing students: learning motivation, social interaction and study performance // Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning, 2018 DOI: 10.1080/02680513.2018.1454832.
9. The TEAL Simulation Framework at MIT. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://web.mit.edu/viz/soft/visualizations/tealsim/index.html>

УДК 373.5

Юрій Нікіфоров

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

НАСТУПНІСТЬ ТА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПРИ ВИКЛАДАННІ ФІЗИКИ І ТЕОРЕТИЧНОЇ МЕХАНІКИ СТУДЕНТАМ-ІНОЗЕМЦЯМ

Yuriy Nikiforov

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

CONTINUITY AND INTERCONNECTION OF PHYSICS AND THEORETICAL MECHANICS TEACHING FOR FOREIGN-STUDENTS

Різний вихідний рівень підготовки студентів-іноземців із різних країн відчувається на початковому етапі навчання при засвоєнні ними курсу фізики, а в наступному на розумінні ними теорії та вміння розв'язувати задачі загально-інженерних дисциплін, наприклад, з теоретичної механіки. Тому для успішного просування в їх навчанні необхідно, враховуючи скорочення годин, що даються на обидва курси, підсилювати не тільки індивідуальну роботу із студентами, але вводити корекцію в тематику задач та проведення занять всіх видів.

В цьому плані представляє інтерес використання резонансного методу, що на протязі багатьох років застосовувався кафедрою фізики при навчанні студентів-заочників. Суть методу полягає у використанні матеріалу лабораторних робіт при відборі задач, що розв'язуються на практичних заняттях, а також наведення їх в якості прикладів чи частин лекційних демонстрацій. Принцип застосування даного методу при навчанні іноземних студентів зводиться до узгодження із відповідною кафедрою та розробки типів задач та вправ, які розв'язуються у фізиці по спрощеній формі, і його поглиблення, що служить базовим для теоретичної механіки. Наприклад, задача про падіння тіла, кинутого під кутом (кінематична задача у фізиці і динамічна з точки зору теоретичної механіки). Або акцентування уваги в лабораторному практикумі з фізики на певних означеннях та поняттях, необхідних в подальшому при вивченні теоретичної механіки. Так, іноземні студенти обов'язково на практиці вивчають фізичний маятник та основні поняття, що з ним пов'язані (момент інерції, період, частота коливання, довжина фізичного маятника) та обчислюють їх. В іншій роботі (машина Атвуда), визначають прискорення, виходячи із законів Ньютона, та порівнюють експериментальні результати із даними згідно формул кінематики, що допомагає подальшому вивченню теоретичної механіки. Досвід показує, що такий підхід до викладання сприяє просуванню студентів, частина яких мала невисокий початковий рівень, до більш глибокого розуміння сутності інженерних задач, з одного боку, а з другого – в подальшому розуміння ними ролі фізики та теоретичної механіки як універсальної бази інженерних наук. Останнє перевірялось шляхом опитування випускників та студентів, які вже пройшли курси фізики та теоретичної механіки.

УДК 373.5

Оксана Сіткар

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З КУРСУ «ФІЗИКА» НА ПІДГОТОВЧОМУ ВІДДІЛЕННІ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН

Oksana Sitkar

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

ORGANIZATION OF PHYSICS PRACTICAL TRAINING FOR INTERNATIONAL ATTENDEES AT THE PREPATORY DEPARTMENT

Багаторічна практика викладання курсу «Фізика» на підготовчому відділенні показує невідповідність національної навчальної програми з середньої школи даного курсу з відповідними програмами різних країн Африки та Азії. Велика кількість слухачів, навчаючись у школах своєї країни, не вивчали фізики як окремої дисципліни, а лише отримали базові знання з природознавства, оскільки навчались в гуманітарних класах чи школах.

Одним із завдань курсу «Фізика» на підготовчому відділенні для іноземних громадян є формування в слухачів алгоритмічних прийомів розв'язування фізичних задач та евристичні способи пошуку розв'язку проблем.

Кожне практичне заняття доцільно розпочинати із повтору теоретичного матеріалу, при чому увагу потрібно акцентувати на означеннях і законах та на їх математичні записи. Для цього варто використовувати метод «мозкового штурму». Реалізовується цей метод за допомогою діалогу, що водночас, сприяє підвищенню рівня спілкування нерідною для студентів мовою.

Після завершення першої частини заняття необхідно розв'язати типову задачу з даної теми. При цьому важливо дотримуватись «грамотного» запису розв'язку задач. Найкраще реалізувати розв'язок фізичної задачі за допомогою алгоритмічних прийомів, оскільки вони жорстко детермінують наші дії і гарантують у разі їх точного виконання досягнення успіху в рішенні завдань.

Наступна частина заняття – розв'язування задач студентами. Варто враховувати творчий підхід кожного студента до розв'язання задач, давати можливість кожному приймати участь в обговоренні фізичної проблеми, що вирішуються.

В результаті проведення практичного заняття студенти не тільки навчаються розв'язувати задачі, а й проходять підготовку до складання іспитів українською мовою. Разом з цим, такі заняття спонукають іноземних громадян - слухачів до критичного мислення, застосовувати набуті знання в практичній діяльності для адекватного відображення природних явищ засобами фізики.

УДК 81.24 : 621.3

Олександр Вакуленко

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ДЕЯКІ ТЕРМІНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРИ АДАПТАЦІЇ ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКЦІЙ З ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Oleksandr Vakulenko

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University, Ukraine

SOME TERMINOLOGICAL ASPECTS IN ADAPTATION OF LECTURES TRANSLATION FROM TECHNICAL DISCIPLINES

У ході підготування перекладу на іноземну мову (англійську) лекційного матеріалу з технічної дисципліни перекладачу—спеціалісту доволі часто доводиться добирати слова, які б найбільш точно відповідали смислового значенню українського аналогу через наявність омонімічних пасток. Слід зауважити при цьому, що українська смислова технічна термінологія (часто русифікована) в багатьох випадках при прямому перекладі може бути практично незрозумілою іноземному студенту - молодій людині з досить малим життєвим багажем науково—практичних знань.

Так, при розкритті теми щодо конструктивного виконання нейтралі у лініях електропередачі з дисципліни «Техніка високих напруг» [1] для ліній номіналом 110 кВ і вище передбачене її *глухе заземлення*. Прямий переклад дає нісенітницю типу: *deaf grounding neutral* чи інші смислові заміники, пов'язані з недочуванням (*unvoiced, noteless, atonic*). Смисловий пошук перекладу на основі технічного застосування даного вузла дає вираз: *solidly grounded neutral* як такий, що вказує на тип з'єднання нейтралі із землею (міцно, твердо (без проміжних елементів)).

Іншим прикладом смислового уточнення одних і тих же понять є словосполучення, яке визначає один із типів розрядних проміжків для дослідження високовольтних імпульсів - «куля—куля». Прямий переклад дає підбірку слів: *bullet, balloon, ball*. Зрозумілим же для студентів є вираз: *electrode system of type «sparking balls»*.

Ще однією перепоною для вдалого і швидкого перекладу є часте застосування складних слів в українській технічній мові. Наприклад, для тієї ж нейтралі в лініях електропередачі меншого номіналу (10–35 кВ) застосовується *дугозагасний реактор*. Прямий переклад (*arc-reactor*) опускає основне функціональне призначення такого елемента - створення умов для гасіння дугових струмів короткого замикання. Спрощення виразу із складним словом у перекладі дає зрозумілий смисловий вираз: *arc extinguishing reactor*.

Звичні для нас назви полімерних матеріалів, які використовуються в якості ізоляційних конструкцій кабельно—провідникової продукції, трансформаторів, конденсаторів, необхідно в багатьох випадках перед перекладом приводити до первинних хімічних назв. Наприклад, фторопласт слід подати згідно його хімічної назви - *політетрафторетилен*, що в перекладі дасть *polytetrafluoroethylene*.

Доволі часто доводиться давати додаткові роз'яснення технічних чи математичних термінів. Наприклад, вислів типу: *гума на основі силіконового каучуку* в перекладі дасть тавтологію типу: *rubber based on silicone rubber*. Тоді ж як перше слово означає вулканізований стан останнього. Або інший приклад: при перетворенні рівнянь Максвелла, які описують потенціали проводів ліній електропередачі, застосовуються вирази з *алгебраїчними доповненнями*

визначника матриці потенціальних коефіцієнтів. Прямий переклад дає тотожне словосполучення: *algebraic supplement (addition)*, проте точний математичний вислів матиме вигляд: *cofactors (adjuncts) of determinant elements*.

При побудові речень в українській мові часто використовуються складно-підрядні речення та ще й в родовому відмінку. Переклад таких висловів доволі затруднений, т.я. доводиться спрощувати речення, а також групувати і переставляти місцями слова для уникнення частого повторювання прийменника «of».

- Студенти-іноземці групи ІЕЕ-42 під час лекційно-практичних занять з курсу «Техніка високих напруг»

Література

1. Вакуленко О. О. High-voltage technique (Техніка високих напруг) [електронний ресурс] // Інституційний репозитарій ATutor (код дисципліни ID: 2845) : офіційний сайт Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя. – Тернопіль, 2015.

УДК 378.147:811.161.1

Олена Іванова

Одеський національний політехнічний університет, Одеса, Україна

**ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ НА ПЛАТФОРМІ ONLINE TEST PAD ПРИ
ОЦІНЮВАННІ ЗНАНЬ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ
ІНЖЕНЕРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ НА ПОЧАТКОВОМУ
ЕТАПІ НАВЧАННЯ**

Elena Ivanova

Odessa National Polytechnic University, Odessa, Ukraine

**USE OF INFORMATION AND COMMUNICATION
TECHNOLOGIES ON THE ONLINE TEST PAD PLATFORM
WHEN ASSESSING THE KNOWLEDGE OF FOREIGN
STUDENTS OF ENGINEERING SPECIALTIES AT THE INITIAL
STAGE OF TRAINING**

Збільшення ролі інформаційно-комунікативних технологій (далі: ІКТ) у багатьох видах людської діяльності, цілком природно викликає зміни в системі освіти і направлено на переорієнтацію навчально-виховного процесу. Метою сучасної освіти є оновлення змісту форм, методів і засобів навчання шляхом широкого впровадження у навчально-виховний процес сучасних ІКТ і електронного контенту. А пріоритетом розвитку системи освіти іноземних громадян на території України є активне використання сучасних ІКТ, які забезпечують досконалість навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти і підготовку іноземних студентів до життя в інформаційному просторі.

Використання ІКТ на заняттях з іноземними студентами інженерних спеціальностей на початковому етапі дає можливість самостійно здобувати знання, уміння і навички професійної підготовки, створює умови для самореалізації, сприяє підвищенню їх пізнавальної активності, розвитку критичного мислення, формуванню у студентів-іноземців вже на початковому етапі навчання навичок організації самостійної роботи, розвитку аналітичних здібностей і лідерських якостей, підвищенню відповідальності за результати своєї праці, а також вдосконаленню процесу навчання і підвищенню власного рівня знань. У сучасній високо конкурентній і глобальній економіці, навчання не обмежується класами і аудиторіями. ІКТ – орієнтоване навчання, забезпечує мотивацію навчання в середині аудиторії, так і за її межами. Поза аудиторна робота формує у студентів уміння осмислювати, визначати і формулювати свої інформаційні потреби [2]. Ці нові системи навчання забезпечують індивідуальний підхід до потреб студента з точки зору змісту (те, чому

навчаються) і методу (як і коли навчаються), та допомагають студентам-іноземцям не тільки шукати і отримувати навчальні відомості, але й аналізують їх, креативно і творчо підходити до вирішення задач з метою отримання знань. Особливо це важливо, коли іноземний студент безпосередньо зацікавлений в отриманні знань і самостійно обробляє навчальні відомості точних наук. У цьому випадку дуже важливі принципи відкритості, конструктивної діяльності й особистої відповідальності. Саме тому велика увага приділяється розвитку цифрових освітніх ресурсів, так званих сервісів мережі Інтернет, що допомагають створювати свій особистий навчальний простір (Online Test Pad, Google Форми, Kahoot!, ClassMarker, Plickers, Qzzr). Розробка різних програм і розвиток сервісів цифрових навчальних ресурсів надають можливість, завдяки Інтернету, не тільки розміщувати різні відомості та спілкуватися, але і створювати, працювати у спільних проектах з різних предметів, розвивати і наповнювати сайт, портали, навчальні мережі розробками навчальних матеріалів до занять і методичними рекомендаціями з викладання різних предметів, наприклад, вступний лексичний курс до предмету «Математика», «Фізика», «Хімія».

Введення технологій самонавчання студентів до організації процесу навчання сприяє:

- 1) поглибленню і закріпленню знань, умінь і навичок;
- 2) формуванню навичок роботи з технологічним інструментарієм;
- 3) розвитку технологічного мислення, вміння самостійно планувати процес навчання; алгоритмізація і стандартизація своїх навичок;
- 4) формуванню спрямованості і навиків раціонально організовувати самонавчання;
- 5) чіткості дотримання вимог технологічної дисципліни в різних видах діяльності.

Використання ІКТ в процесі навчання може забезпечити передачу знань і доступ до різних навчальних відомостей нарівні, а інколи й інтенсивніше та ефективніше, ніж традиційне навчання. Наприклад, платформа Online Test Pad, як вказано на сайті [1], є абсолютно безкоштовною, простою у використанні та швидкою в настройці.

Платформа Online Test Pad пропонує наступні можливості [1]: 14 типів питань; 4 типа результатів; 3 способи доступу до тексту; гнучке налаштування питань; зручний редактор питань; різні результати тестування; широка статистика тесту; різні способи доступу до тесту. Іноземні студенти можуть редагувати відповіді, працювати анонімно. Дана платформа дозволяє віддаленим від аудиторії студентам приймати участь в роботі групи, відправляючи свої відповіді електронною поштою, а також писати свої коментарі і питання. Під час перегляду кожного результату, статистики відповідей і набраних балів по кожному питанню, а також загальної статистики результатів, можна визначити рейтинг роботи групи студентів. У табличному вигляді представлені всі результати, реєстраційні параметри і відповіді на всі

питання. Отримані дані є можливість зберегти в Excel (рис. 1).

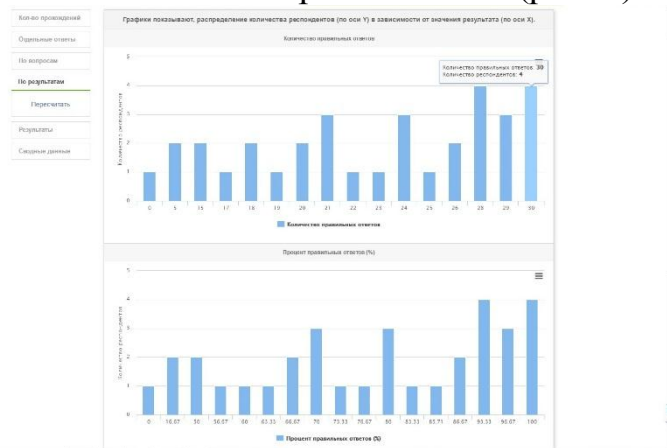

Рис. 1 - Представлення результатів в графічному вигляді.

У загальному звіті групи є дані про те, які запитання ставляться респондентам і які коментарі, написані в процесі виконання завдання. Використовуючи дані опитування студентів, можна з'ясувати, які теми і задачі викликають труднощі, а які являються простими; хто із студентів вимагає додаткових консультацій. В ході контролю діяльності студентів за допомогою платформи Online Test Pad, викладач має уявлення про проблемні теми, яким слід приділити увагу.

У цілому переваги використання Online Test Pad полягають в тому, що дана платформа дає можливість:

1. Проведення процедури тестування в режимі реального часу в будь-якій точці, де є доступ до смартфона, комп'ютеру чи планшету;
2. миттєве опрацювання результатів і отримання повної звітності;
3. високої точності й швидкості проведення тестування;
4. збереження звітів тестування у вигляді файлових даних;
5. можливість охоплення декількох тем визначеного питання;
6. легкості і доступності (при натисканні на посилання, студенти автоматично заходять на платформу Online Test Pad, тому немає необхідності запам'ятовувати окремі імена користувача та паролі).

Таким чином, одною із можливостей вдосконалення навчання і визначення рівня знань іноземних студентів є використання на всіх рівнях можливостей Інтернет-технологій, в тому числі використання безкоштовних платформ, таких як Online Test Pad.

Список використаних джерел

1. Платформа для онлайн-тестування Online Test Pad
<https://onlinetestpad.com/ua>
2. Азарова Л. Е. Обучение русскому языку как иностранному в техническом вузе. – 2013.
3. (http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2252/azarova_rus_kak_inostr.pdf?sequence=1)

УДК 004.94

Андрій Гагалюк

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ ОСНОВИ САПР ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Andryy Gagaliuk

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University, Ukraine

THE FEATURES OF TEACHING THE SUBJECTS "FUNDAMENTALS OF CAD SYSTEMS" FOR FOREIGN STUDENTS

Інформаційні технології відіграють важливу роль у формуванні кваліфікованого фахівця. В умовах сучасності якісне оволодіння програмами прикладного призначення значно підвищує продуктивність роботи працівника, а в кінцевому результаті його конкурентоздатність на ринку праці.

Дисципліна «Основи САПР» є фахово-орієнтованою і вивчається після вивчення таких дисциплін як «Інженерна графіка», «Деталі машин» та ін. Метою курсу є оволодіння необхідними знаннями з основ автоматизованого розрахунку та проектування технічних об'єктів. Навчальна програма курсу, як правило складається з лекційних, практичних або лабораторних занять, а також самостійної роботи студента.

Лекційні заняття основну увагу акцентують на ідеологію САПР, основним видах забезпечення САПР, основним методам та математичним моделям, які використовуються в САПР, їх основному призначенні, принципах побудови, незалежно від виробників програмного забезпечення.

Лабораторні заняття спрямовані на отримання практичних компетентностей студентами й передбачають ознайомлення з технічними засобами САПР. Як правило в межах практичних занять студенти вивчають будь-яку із програм САПР. Вирішальним моментом є технічні можливості і рішення лектора. При розробленні нової навчальної програми для іноземних студентів важливим аспектом було те, щоб отримані знання вони могли б використовувати за межами України. На відміну від українських студентів, яким до 2014 року викладався Компас-3D, для іноземців це було неприйнятним, оскільки в їх країнах і Європі зокрема не використовують стандарт ГОСТ. А у переважній більшості використовують такі пакети як SolidEdge, CATIA, AutoCAD, SolidWorks або Autodesk Inventor, які підтримують всі світові стандарти і ГОСТ в тому числі. Тому наш вибір був за останнім. Таким чином всі студенти 4 курсу, які навчаються за напрямками 131 – Прикладна механіка і 133 – Галузеве машинобудування незалежно від країни походження і

проживання на практичних заняттях вивчають Autodesk Inventor 2017.

До його переваг можна віднести 3-х річну безкоштовну ліцензію надану компанією Autodesk, значно ширші можливості, яких не було раніше. Зокрема значно продуктивнішою стала робота завдяки інтуїтивно зрозумілому інтерфейсу. Є генератор форм – спеціалізований модуль, який генерує оптимальну форму технічного об'єкта, в залежності від навантажень. Розширений САМ – модуль, який дозволяє програмувати механічну обробку (свердління, фрезерування, точіння, гідроабразивне та плазмове різання) з подальшим отриманням керуючої програми (КП) для верстатів з числовим програмним керуванням (ЧПК). Для студентів-зварників з'явилася можливість конструювання і розрахунку зварних конструкцій і зварних з'єднань. Наприклад, для Компас-3D був тільки модуль ЧПК для токарної обробки з обмеженим терміном дії 30 днів, що для підготовки і навчання студентів не достатньо. Використання Autodesk Inventor 2017 дозволило підняти навчальний процес на значно вищий рівень. Швидкість моделювання, проектування і розрахунків зросла, адже всі необхідні модулі є вбудованими. Саме це дозволило вирішити ціле коло прикладних проблем в навчальному процесі, а замість багатьох несумісних між собою програм використати одну.

Практичні заняття починаються із вивчення інтерфейсу, основних принципів проектування, ідеології пакету, побудови параметричних ескізів. По мірі засвоєння матеріалу завдання ускладнюються. Завдання для лабораторних робіт побудовані таким чином, щоб через декілька занять студенти могли із 5-6 створених деталей створити збірку, якій потім надати анімації, з можливістю створення запису відеопрезентацій. Після оволодіння такими компетентностями вони вивчають модулі автоматизованого проектування валів, зубчастих прямозубих і косозубих, червячних передач тощо. Оформляють креслення з отриманих 3D моделей. Практичні навчання завершуються вивченням моделювання напружено-деформованого стану технічних об'єктів. На практичні заняття відводиться 32 академічні години, яких вистачає для ознайомлення і засвоєння основних можливостей програми.

Зокрема, можливості Autodesk Inventor 2017 дозволили вирішити прикладні задачі з дисципліни «САПР технологічних процесів, верстатів та інструментів», в процесі вивчення якої студенти кафедри ВІ моделюють механічну обробку з отриманням керуючої програми для верстатів з ЧПК. Це звичайно не замінить практичних навичок програмування на самому верстаті, але принаймні, дещо компенсує його відсутність.

Як бачимо, інформаційні технології мають надзвичайне значення як у навчанні так і у подальшій роботі інженера. Зрозуміло, що використання САПР не тільки полегшує працю і робить її ефективною, а ще й може убезпечити інженера від можливих прорахунків і помилок, які можуть мати негативні наслідки.

УДК 514.18

Андрій Пік, Олена Скиба

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИВЧЕННЯ КУРСУ “КОМП’ЮТЕРНА ГРАФІКА” ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ”

Andriy Pik, Olena Skyba

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University, Ukraine

THE EXPEDIENCY OF COURSE STUDY "COMPUTER GRAPHICS INTRODUCED BY STUDENTS"

В результаті щорічного анкетування іноземних студентів, що обрали технічні та технологічні спеціальності навчання, і вивчають дисципліну «Комп’ютерна графіка», котра закріплені за кафедрою будівельних конструкцій встановлено, що практично всі студенти не мають початкової графічної підготовки, яка значною мірою впливає на подальшу успішність студентів.

Так як дисципліна читається на першому курсі велике значення має адаптованість студента-іноземця. Студент-іноземець стикається з низкою проблем, пов'язаних із перебуванням не в рідній країні, недосконалим володінням українською мовою. Тому потрібно використовувати найбільш активні методи навчання.

Важко переоцінити важливість комп’ютерної графіки. Проаналізувавши усього однієї з областей людської діяльності, а саме - розробку засобів і форм взаємодії людини і комп’ютерних програм, можемо зробити висновок: найбільш ефективним і зручним для сприйняття видом інформації була, є і в найближчому майбутньому буде інформація графічна. Будь-які обсяги інформації людина краще засвоює, коли вона надходить через зір. Великі обсяги інформації іноді просто неможливо сприйняти в інших формах – порівняйте таблицю, в якій зазначено курс акцій якоїсь компанії по днях року, з побудованим на її основі графіком. За графіком тенденції зміни курсу видні моментально, а щоб вловити їх з таблиці, потрібен час і навик.

Тому частка графічних даних у професійній діяльності будь-якого роду неухильно зростає. Отже, потрібні і засоби для роботи з зображеннями, і фахівці, які вміють грамотно працювати з цими засобами. Попит завжди породжує пропозицію, і сьогодні ринок програмних засобів, призначених для автоматизації роботи з графічними зображеннями, дуже широкий і різноманітний.

Отримані знання набуті вміння і навички з дисциплін «Комп’ютерна графіка» використовуються і складають базу на наступних етапах вивчення спеціальних дисциплін. Особливо це стосується тих дисциплін, для яких даних

курс є базовим, наприклад “Веб-розробка та веб-дизайн”.

Навчання іноземних студентів потребує розробку та впровадження нових методик викладання «Комп’ютерної графіки», що складає невід’ємну частину вдосконалення навчального процесу. Це дозволить забезпечити високий рівень викладання та підготовку студентів з даної дисципліни.

УДК 378.1

Михайло Пилипець, Лариса Данильченко

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
Україна

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ІНЖЕНЕРНИМ ДИСЦИПЛІНАМ

Myhailo Pylypets, Larysa Danylchenko

Ternopil Ivan Pul’uj National Technical University, Ukraine

FACTORS OF INFLUENCE ON TRAINING OF FOREIGN STUDENTS IN ENGINEERING COURSES

Навчання студентів-іноземців в технічному університеті пов’язане із низкою труднощів, які доводиться долати і самим студентам, і освітній установі. Передусім відмітимо відмітні особливості інженерних дисциплін, які впливають на організацію навчального процесу. Серед них: відносна складність; тісний зв’язок з вищою математикою; висока насиченість формулами, кресленнями, діаграмами; міцні міжпредметні зв’язки; велика кількість лабораторних і практичних робіт; наявність учбових і дослідницьких завдань, які вимагають проведення обчислень, у тому числі за допомогою комп’ютерних програм.

Проте головну складність для іноземних студентів, на наш погляд, складає адаптація до навчання в незвичних для них умовах української системи вищої освіти. Дослідження чинників, які впливають на її успішність, досвід викладання інженерних дисциплін англійською мовою на кафедрі технології машинобудування ТНТУ ім. І. Пулюя дозволили виявити деякі особливості дидактичної ситуації, яка складається при цьому, і сформулювати можливі способи їх врахування при викладанні навчальних дисциплін.

1. Відмінність вітчизняних і зарубіжних навчальних програм базової освіти та початкового рівня підготовки для засвоєння іноземними студентами технічних дисциплін. Робочі програми фахових дисциплін припускають наявність базових знань, а також отриманих при вивченні загальних навчальних курсів. У багатьох закордонних університетах навчання за бакалаврськими

програмами проводиться впродовж п'яти років (а не чотирьох, як в сучасних українських "вишах") і включає підготовчий рік, впродовж якого студенти серед іншого вивчають математику, механіку тощо. Тобто, на початок занять із фахових дисциплін проходить значний час, тому необхідні знання згадуються студентами не в повному обсязі.

У цій ситуації викладач повинен підготувати студентів до повторення пройденого матеріалу, необхідного для засвоєння, та на якому базується та чи інша дисципліна, - як в усній формі, так і на основі різних роздавальних матеріалів (наприклад, короткого вступного конспекту в електронному вигляді, письмового вступного опитування тощо). Найефективніше це можна зробити, якщо викладач знайомий зі змістом навчальних програм і зарубіжних підручників із закріплених за ним дисциплін, бажано, щоб він орієнтувався у змістовній частині таких підручників і досконало володів термінологією.

2. Відмінність форм і методів побудови навчального процесу. Традиційна до останнього часу аудиторна форма навчання "крейда - дошка" ("chalk and talk") в сучасних умовах є недостатньою.

Досвід проведення різних видів занять для іноземних студентів на кафедрі технології машинобудування підтверджує ефективність засвоєння, наприклад, лекційного матеріалу, шляхом представлення його пакетом кожному студентові в електронному вигляді на ПК в комп'ютерному класі, в якому, окрім лекції, міститься додатковий матеріал, необхідні для розглядуваної теми презентаційні слайди зі схемами, графіками, таблицями тощо. Це значно скорочує час на подачу матеріалу та дозволяє викладачеві зосередитись на роз'ясненні ключових аспектів щодо тематики лекції та наданні відповідей на запитання, які обирають студенти з переліку контрольних питань та включені до підсумкового семестрового контролю. Особливим є те, що наприкінці заняття запропонований пакет студенти бажають надсилати на свою електронну пошту і в подальшому для виконання виданих завдань змушені повернутись до нього, повторити самостійно. Звичайно, ефективним тут є застосування дистанційного навчання з розміщеними на ньому навчально-методичними комплексами дисциплін.

Як правило, іноземні студенти більшою мірою, ніж українські, готові до самостійної роботи. Причому, багато з них мають досвід використання пакетів стандартних комп'ютерних програм та програмних продуктів типу Mathcad, Matlab, SolidWorks, Wolfram Mathematica тощо при розв'язанні нескладних технічних та дослідницьких завдань. Рівень оснащеності обчислювальною технікою в ТНТУ ім. І. Пулюя дозволяє надати їм відповідні можливості.

Варто відмітити високий рівень відповідальності іноземних студентів і зацікавленості їх в результатах підсумкової атестації. Як показує практика, студенти, навіть не занадто успішні, впродовж семестру докладають значні зусилля при підготовці до заліків, іспитів і часто отримують високі бали. При цьому важливим є об'єктивність оцінювання; його критерії розробляються заздалегідь і обов'язково повідомляються студентам ще на початку семестру.

Рівень вимогливості студентів-іноземців зазвичай є вищим, ніж українських; зустрічаються такі студенти, які просто не дозволять викладачеві рухатися далі, поки не розберуться з поточним матеріалом. Тому, при плануванні учбового процесу необхідно резервувати аудиторний час на необхідні пояснення і обов'язково практикувати проведення індивідуальних або групових консультацій. Доцільним є використання модульного навчання, при якому студент може значною мірою самостійно працювати за запропонованою йому індивідуальною навчальною програмою в розрізі загальної, яка включає цільовий план заняття і необхідну інформацію.

3. Наявність основних і спеціальних методичних матеріалів. В навчально-методичний комплекс дисциплін кафедри входять опорний курс лекцій, завдання для виконання в аудиторії лабораторних і практичних завдань, самостійної роботи, тести, питань для підсумкового контролю, перелік посилань на англomовні вітчизняні та зарубіжні підручники, довідкові посібники. Створення і застосування такого комплексу методичного забезпечення для іноземних студентів якісно підвищує ефективність освітнього процесу, вимагає від викладачів постійної самовідданої та добросовісної роботи.

При навчанні іноземних студентів дуже важливою стає проблема мотивації. Студенту постійно доводиться долати мовні і когнітивні труднощі в спілкуванні, освоювати великий обсяг інформації. Рано чи пізно у нього починають виникати питання про практичне застосування набутих знань. Підвищенню мотивації може сприяти така педагогічна технологія, як метод проектів. Робочі програми багатьох інженерних дисциплін включають курсові роботи і проекти (на жаль, в останній час спостерігається тенденція до їх скорочення), при виконанні яких студенти вчаться застосовувати теоретичні знання на практиці. Проведення предметних олімпіад також можна розглядати як застосування методу проектів. Сучасні студенти прагматичні і розуміють, що портфоліо, яке включає сертифікати за участь або дипломи за призові місця в змаганнях підвищують їх шанси на успішне працевлаштування.

4. Мовний чинник. В ТНТУ є великий позитивний досвід викладання на іноземній мові. Завдання в тому, щоб переносити його на як можна більшу кількість інженерних дисциплін, здійснювати обмін сучасними методами і формами навчання, вдосконалювати рівень викладання, проводити підготовку викладачів, яка містить два аспекти: вдосконалення мовної комунікативної компетенції і навчання методичним прийомам іншомовного викладання.

Відповідальний, творчий викладач не обмежиться аудиторними заняттями з іноземними студентами, він самостійно читатиме літературу за фахом, слухатиме і переглядатиме аудіо~, відео~файли, буде ознайомлюватись з навчальними матеріалами провідних міжнародних університетів, брати участь в заходах із залученням іноземців; тим більше, що в сучасних умовах існують усі можливості для здійснення цих видів діяльності. Методичні прийоми, які полегшують спілкування з аудиторією, є присутніми в арсеналі будь-якого

кваліфікованого викладача, і потрібно переносити їх в нові умови з урахуванням особливостей іншомовної аудиторії. Цьому сприяють міжвузівські методичні семінари для викладачів, які беруть участь в реалізації освітніх програм для іноземних студентів.

Отже, організація навчання іноземних студентів інженерним дисциплінам є комплексним завданням. Для його успішного вирішення необхідні специфічні психолого-педагогічні умови, формування яких повинне спиратися на розумінні чинників, які впливають на адаптацію іноземних студентів до вітчизняної дидактичної системи з врахуванням характерних особливостей інженерних дисциплін.

УДК 375

Тарас Сіткар, Оксана Сіткар

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

АНАЛІЗ ДОСВІДУ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ КУРСУ «КОМП'ЮТЕРНІ МЕРЕЖІ» ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ

Taras Sitkar, Oksana Sitkar

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University, Ukraine

EXPERIENCE OF TEACHING LOCAL NETWORKS IN ENGLISH FOR INTERNATIONAL STUDENTS

Однією з фундаментальних дисциплін, які освоюють студенти, що навчаються за спеціальністю «Комп'ютерна інженерія», є курс «Комп'ютерні мережі». Завданням курсу є підготовка фахівця, озброєного сучасними науковими знаннями, і з високим рівнем професійної майстерності.

Навчання іноземних студентів курсу «Комп'ютерні мережі» проводиться відповідно до навчальної програми і направлене на формування у студентів знань з основних розділів комп'ютерних мереж. Протягом двох семестрів студенти вивчають принципи організації комп'ютерних мереж, протоколів, проектування комп'ютерних мереж, адміністрування комп'ютерних мереж, захист комп'ютерних мереж. Паралельно з вивченням теоретичних розділів комп'ютерних мереж студенти опановують навички проектування комп'ютерних мереж. В результаті студент здобуває знання, що дозволяють йому розуміти і обґрунтовувати призначення комп'ютерних мереж, а також адмініструвати та вживати заходів щодо захисту комп'ютерних мереж.

Структурою курсу передбачено лекційний курс, лабораторні роботи, самостійну підготовку студентів з питань програми, закріплення набутих знань

на лабораторних заняттях, а також контроль засвоєння знань, який включає поточні письмові роботи, усне опитування студентів і здачу підсумкових за деякими найбільш важливими розділами предмета. Заключним етапом є курсовий проект та іспит в кінці другого семестру навчання.

Серед студентів, що навчаються у Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя англійською мовою, переважну більшість становлять студенти з Африки, тобто країн, в яких англійська мова є державною, що дає студентам деякі мовні переваги при вивченні дисциплін. У порівнянні з іноземними студентами, що займаються українською мовою, англословні студенти, в основному, мають чітку серйозну налаштованість на навчання і часто хороший вихідний рівень підготовки з інформатичних дисциплін, що сприяє більш ефективному засвоєнню матеріалу з комп'ютерних мереж основною масою студентів і дозволяє їм успішно справлятися з вимогами програми. Проте, в кожній групі є студенти з низьким рівнем базових знань.

Як правило, вже на першому занятті звертають на себе увагу відмінності в рівні не тільки загальноосвітньої, а й мовної підготовки студентів. Найчастіше ці два показники підготовленості відповідають один одному за якістю, що дозволяє розділити студентів, що займаються англійською мовою, умовно на 3 групи.

Під час проведення заняття викладач, для якого, як і для студента, англійська мова не є рідною, здатний зрозуміти мовні труднощі студента і не звертати уваги на граматичні похибки.

Однак у певної частини студентів недостатнє знання мови навчання створює перешкоду для успішного оволодіння предметом і позначається на результатах навчання. Можливо, в зв'язку з цим доцільно перед зарахуванням студента в університет проводити з ним співбесіду або тестування з визначення рівня мовної підготовки. Для студентів з недостатнім рівнем мовної підготовки, безсумнівно, корисні заняття з вивчення англійської мови в рамках програми, передбаченої для україномовних студентів.

Оскільки між собою іноземні студенти спілкуються, в основному, на рідній мові, а англійською мовою користуються під час занять і підготовки до них, частина студентів здатна читати, розуміти, висловлювати думки письмово, але потребує заняття з розвитку мовлення і правильної вимови. При наявності можливості передбачити навчальним планом такі заняття з англословними студентами безсумнівно користь від їх проведення сприяла б подоланню мовного бар'єру і поліпшила б якість підготовки студентів з досліджуваних предметів.

Основним критерієм якості навчання студента є оцінка знань на звичайних і підсумкових заняттях, а також на державному екзамені з предмету. Для успішного оволодіння комп'ютерними мережами дуже важливо вже на першому занятті або лекції правильно зорієнтувати іноземних студентів на серйозність досліджуваного предмета, необхідність відвідування лекцій,

регулярної підготовки до занять і пояснити важливість самостійної роботи над матеріалом, що вивчається для отримання знань.

Важливим етапом в навчанні іноземних (англомовних) студентів є налагодження регулярного контролю їх підготовки до занять.

Ефективною виявилася система тотального опитування (всіх студентів групи) на кожному занятті. На думку самих студентів, які вже закінчили вивчати даний курс, регулярний контроль знань, здійснюваний викладачем, допомагає їм (або навіть змушує їх) регулярно готуватися до занять, дисциплінує студентів, сприяє підвищенню почуття відповідальності перед викладачем за підготовку до заняття.

Однією з характерних рис основної маси англомовних студентів, які вивчають курс «Комп'ютерні мережі», є їх виражене бажання вчитися і зацікавленість в отриманні хороших оцінок. У зв'язку з цим, викладач повинен з максимальною відповідальністю ставитися до об'єктивної оцінки знань студента. Для студента дуже важливим є вміння викладача зберігати розумний баланс між вимогливістю до рівня підготовки студента і тією оцінкою, яка виставляється відповідно до рівня знань і старанності студента. Викладач повинен не забувати, що вивчення нового предмета нерідною мовою вимагає від студента додаткових зусиль і напруги. Студент повинен відчувати шанобливе ставлення до нього викладача і щире бажання викладача допомогти студенту розібратися в складних питаннях.

Важливою передумовою для підвищення ефективності вивчення дисципліни англомовними студентами є здатність викладача зрозуміло пояснювати матеріал і вміння вести активний діалог зі студентами по досліджуваному питанню. Досвід показує, що іноземні студенти часто соромляться ставити викладачеві питання, що виникають в процесі вивчення матеріалу (підготовки до заняття). Це характерно не тільки для слабких, але, найчастіше, і для успішних студентів, і пов'язано, як пояснюють самі студенти, з страхом виглядати в очах одногрупників «не на висоті». У зв'язку з цим, викладач повинен сам визначати, які питання є у студентів найбільш важкими для розуміння, і за своєю ініціативою пояснювати їх у доступній формі на лекціях і на лабораторних заняттях.

Поряд з поясненням матеріалу важливим елементом роботи викладача є розбір на занятті тематичних питань, за якими студенти готувалися самостійно. Це дозволяє розвивати у студента навички самостійної роботи при підготовці до заняття і поєднувати їх з активною роботою в формі діалогу на занятті.

Такий підхід полегшує студентам вивчення і розуміння предмета, а викладачеві допомагає краще вивчити кожного студента і виявити рівень його підготовки.

Беручи до уваги особливості роботи з іноземними студентами і, зокрема, викладання предмета англійською мовою, доцільно передбачити можливість підвищення кваліфікації викладачів, які працюють з англомовними студентами, з урахуванням специфіки цієї роботи. Крім того, для вдосконалення

навчального процесу і надання реальної допомоги викладачам, велику роль відіграють методичні конференції, що стосуються питань роботи з іноземними студентами, що проводяться на базі ВУЗів, що мають багатий досвід такої роботи.

УДК 378:54–004

Ірина Назарко

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ХІМІЇ ІНОЗЕМНИМ СЛУХАЧАМ ПІДГОТОВЧОГО ВІДДІЛЕННЯ

Iryna Nazarko

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

USE OF THE CONTROLLED FROM DISTANCE STUDIES IN CHEMISTRY TEACHING TO FOREIGN LISTENERS OF PREPARATION DEPARTMENT

Протягом останніх років в українських вишах спостерігається тенденція до зниження контингенту іноземних студентів. В сучасних умовах постійної глобалізації інформаційного простору перед українськими університетами постає завдання щодо реформування своєї інформаційної інфраструктури для конкуренції на ринку освітніх послуг. Це вимагає постійного пошуку нових шляхів підвищення якості освіти та креативних підходів до професійної підготовки студентів.

Підготовче відділення для іноземних слухачів (ПВ) - це перший етап в опануванні базою знань, умінь і навичок у сфері майбутньої професії. Тому перед викладачами підготовчого відділення стоїть важливе завдання - підвищення рівня знань майбутніх студентів та ефективності навчально-виховного процесу загалом. Навчання на ПВ - це складний, короткотривалий, творчий процес, який залежить від багатьох чинників, зокрема:

- вихідного рівня підготовки здобувачів;
- відмінностей у змісті шкільних програм різних країн;
- несформованості мотивації до навчання;
- здатності засвоювати інформацію на нерідній мові та ін.

Курс "Хімія" на підготовчому відділенні є теоретичною основою для вивчення відповідних дисциплін за програмами вищих навчальних закладів технічного, медичного, аграрного та інших профілів, які обиратимуть майбутні

студенти. Тому основна мета викладання дисципліни "Хімія" на ПВ - підготувати іноземних слухачів до навчання у вищих навчальних закладах України. Зміст навчання хімії на підготовчому відділенні передбачає:

- систематизацію та корегування раніше отриманих знань з хімії для ліквідації прогалин шкільної освіти;
- поглиблення знань з хімії для покращення розуміння та вивчення спеціалізованих дисциплін у вишах;
- вивчення української хімічної термінології та "мови хімії" для повноцінного навчання у загальному потоці з українськими студентами.

Навчальний план вивчення курсу "Хімія" на підготовчому відділенні Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя передбачає проведення лекційних, практичних і лабораторних занять. Сьогодні для їх проведення існує великий вибір інформаційних технологій: он-лайн курси, відеоконференції, віртуальні експерименти тощо. Інформаційні технології здатні організувати гнучке управління діяльністю, активізувати, індивідуалізувати та диференціювати навчальний процес. Вони активно застосовуються для передачі інформації і забезпечення взаємодії викладач-студент в сучасних системах дистанційної освіти.

Ефективність дистанційного навчання базується на самостійному регулюванні слухачем об'єму, темпу, часу і місця засвоєння матеріалу. Це дає змогу навчатись в іншому місті (країні) і паралельно працювати. Окрім того, заміна аудиторної дошки, конспектів лекцій, підручників на відповідні електронні ресурси та нові методи навчання надає цій формі самоосвіти додаткові переваги над іншими формами. Кінцевий позитивний результат дистанційного навчання буде залежати від регулярності та послідовності виконання слухачем завдань та інструкцій викладача.

Однак, у роботі з іноземцями необхідно враховувати специфічні вимоги до використання методів підвищення мотивації слухачів, формування структури курсу, його наповнення і форм проведення занять. Дистанційний курс повинен бути добре спланований і структурований по модульній системі: теоретичний матеріал повинен чергуватись з практичними та лабораторними заняттями і різноманітними елементами контролю.

Досвід роботи автора показує, що для іноземних слухачів підготовчого відділення викладання курсу «Хімія» ускладнюється різним вихідним рівнем їх підготовки з хімії та різною засвоюваністю інформації українською мовою. Вони не достатньо володіють хімічною термінологією, мають певний мовний бар'єр і це створює складності під час сприйняття ними навчального матеріалу на слух. Особливо гостро дана проблема відчувається на лекціях, що не дозволяє слухачам сприймати лекційний матеріал у його традиційному викладі.

Для підвищення якості та полегшення засвоєння предмету іноземними слухачами нами пропонуються конспекти лекцій та лабораторні роботи з використанням англійської термінології у дистанційній формі. Це дозволяє студентам частково конспектувати лекції, а тому більше зосередитись на

поясненні лектора; приходити на заняття з оформленими лабораторними роботами, а тому більше часу приділяти на проведення дослідів. Адже суттєвим недоліком дистанційної форми освіти є неможливість дистанційно отримати практичні навички.

Багаторічний досвід роботи з іноземними слухачами підготовчого відділення засвідчив, що використання дистанційного курсу з хімії підвищує якість їх підготовки. Отже, щоб український ринок освітніх послуг був конкурентним потрібно зробити привабливим дистанційне навчання: можливість цілодобового доступу до навчальних матеріалів, он-лайн лекції, цікаві завдання, консультації викладачів, віртуальні досліди, електронні словники, віртуальні презентації тощо.

СЕКЦІЯ 4. АДАПТАЦІЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

INTERNATIONAL STUDENTS ADAPTATION

УДК 378.14

Надія Дзендзюра, Ольга Верней

Львівський навчально-науковий інститут Державного вищого навчального закладу
«Університет банківської справи», Україна

АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ (ІЗ ДОСВІДУ РОБОТИ)

Nadya Dzendziura, Olha Vernei

Lviv Institute of the State Higher Educational Institution «Banking University», Ukraine

ADAPTATION OF FOREIGN STUDENTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF UKRAINE (BASED ON WORKING EXPERIENCE)

Одним із важливих напрямків міжнародного співробітництва для закладів вищої освіти є підготовка іноземних студентів. Вона не лише сприяє зміцненню авторитету закладу вищої освіти, а й є додатковим джерелом фінансування. Про це свідчить офіційна статистика: так, за даними Міністерства освіти і науки України на сьогодні в нашій країні навчається 66310 іноземних студентів зі 147 країн світу. Бюджет отримав надходження близько 150 млн. доларів, окрім того близько 300 млн. доларів становили додаткові витрати студентів на харчування та проживання. Кількість закладів вищої освіти в Україні, де навчаються іноземні студенти, зростає щороку: 2015-2016 н.р. – 185, 2016-2017 н.р. – 228, 2017-2018 н.р. – 239 [1]. Потрібно зазначити, що кількісні показники чисельності іноземних студентів у закладах вищої освіти враховують при визначенні рейтингів закладу, а також свідчать про престижність і популярність конкретного закладу вищої освіти.

Питання адаптації іноземних студентів є важливими для будь-якого закладу вищої освіти, його структурних підрозділів (факультетів і кафедр), оскільки саме студенти є основним джерелом інформації про Університет у своїй країні. Найважливішим критерієм, який впливає на вибір закладу вищої освіти іноземними студентами, є якість освітніх послуг. Однак процес навчання – це синергія викладача і студента. Ця взаємодія залежить також і від ефективної адаптації іноземних студентів до нових умов.

Питання адаптації студентів до навчання у закладах вищої освіти розглядають у дослідженнях багато вчених, зокрема Г. Александров, К. Немець, П. Вірченко, Н. Бордовська, М. Вітковська, Л. Ключко, П. Просецький, І. Сімаєва, І. Ширяєв та інші. Кафедри нашого Університету накопичили значний власний досвід з адаптації студентів-іноземців, який розглянемо у нашій статті.

Виділяємо декілька основних проблем, пов'язаних із адаптацією студентів-іноземців:

Мовні проблеми: занурення в україномовне суспільне середовище та в багатомовне середовище студентської групи (у групах навчаються студенти з різних країн, які не завжди добре розуміють англійську мову один одного або у них узагалі немає спільної мови спілкування). Тому об'єднуваною мовою має бути українська, що не лише допоможе адаптуватися іноземному студенту, а й формуватиме повагу до країни та сприятиме підняттю престижу української мови на міжнародній арені.

Культурні проблеми: адаптування до українських звичаїв та традицій у побутовому спілкуванні у гуртожитку, повсякденному спілкуванні з українцями в магазинах, супермаркетах, лікарнях, закладах громадського харчування, розважальних закладах, на вулиці, в транспорті тощо; адаптування до української кухні; толерантне ставлення представників різних віросповідань та різних культур один до одного. Тут важливою, на нашу думку, є роль куратора як посередника між студентом і новим оточенням. Куратор, маючи налагоджені контакти зі студентами, може попередити чи усунути будь-які конфлікти. Окрім того, культурній адаптації студентів-іноземців сприяють різноманітні культурно-виховні заходи, зокрема «День першокурсника», «Містер та Місіс Університету», «Андріївські вечорниці», «Різдвяні вертепи», «Конкурс національної пісні», «Великодні майстер-класи», та різноманітні фестивалі, як от «Діалог культур», «Фестиваль національної кухні», а також спортивні змагання (футбольні, баскетбольні, волейбольні) тощо. Ще одним способом адаптації є проведення оглядових екскурсій, відвідування виставок, концертів, театрів, музеїв, майстер-класів, відкритих лекцій.

Організаційні проблеми: виконання умов договору, дотримання правил внутрішнього розпорядку закладу вищої освіти, правил проживання у гуртожитку, дотримання розкладу занять. Як показує практика, вирішення цих проблем можливе лише за наявності чітко прописаних фінансових санкцій за певні порушення. Жодні інші способи та засоби впливу не є ефективними.

Окрім того, це ще реєстраційно-візові та міграційні процедури, нострифікація та визнання документів про отримання освіти за кордоном, заповнення різноманітних документів, форм, анкет без урахування рівня володіння іноземними студентами українською мовою, тому вирішенням цих питань займаються працівники відповідних відділів закладів вищої освіти. Однак, тут виникають проблеми із дотриманням часових рамок оформлення таких документів студентами-іноземцями. Іноземні студенти розуміють

необхідність цінувати свій час, проте в реальності для них немає проблеми «запізнення», вони по філософськи сприймають час, дотримання обіцянок для більшості з них не властиво.

Проблеми з акліматизацією: як правило, потрібно достатньо багато часу для адаптування до кліматичних умов, до іншого часового поясу для іноземців. Лише через декілька місяців вони не відчують постійної втоми, менше хворіють на ГРВІ.

Проблеми особистої безпеки: толерантне ставлення один до одного при організації побуту, дозвілля, навчання. На нашу думку, тут важливою є роль куратора і адміністрації закладу. Проте і заклад вищої освіти має жорстко реагувати на будь-які спроби вирішення проблем силовими методами. На нашу думку, на старті навчання необхідно читати правові дисципліни для усвідомлення іноземними студентами поняття «закон» і «відповідальність за порушення закону».

Проблеми, пов'язані з навчанням: студент має мати відповідну мовну підготовку, розуміння структури навчального процесу в Університеті, виконувати вимоги викладача, розуміти наслідки неналежного вивчення дисципліни. Для успішної адаптації до навчання потрібна співпраця студент – викладач – кафедра – деканат – адміністрація.

Отже, адаптація студентів-іноземців до нового навчального, соціального, кліматичного та культурного середовища є непростим і довготривалим процесом і вимагає уваги закладу вищої освіти та постійного пошуку способів налагодження контакту між іноземними студентами і Університетом.

Список використаної літератури

1. Актуальні статистично-аналітичні показники надання освітніх послуг іноземцям [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://studyinukraine.gov.ua>

УДК 378.147:378.18

Наталія Матвєєва, Андрій Савєльєв

Одеський національний політехнічний університет, Україна

СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНА АДАПТАЦІЙНА ПРОГРАМА ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН С ВРАХУВАННЯМ СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА ЕТАПІ ДОВУЗІВСЬКОЇ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ

Natalia Matveeva, Andrei Savieliev

Odessa National Polytechnic University, Odessa, Ukraine

SOCIAL AND CULTURAL ADAPTATION PROGRAM FOR FOREIGN CITIZENS WITH ACCOUNT OF MODERN REALITIES OF FORMING THE EDUCATIONAL PROCESS AT THE STAGE OF PRE-UNIVERSITY LANGUAGE TRAINING

У 2001 році на підготовчому факультеті ОНПУ була розроблена і впроваджена Соціально-культурна адаптаційна програма (СКАП) для іноземних громадян на етапі довузівської підготовки.

Від початку програма СКАП складалася з трьох послідовних і взаємодоповнюючих етапів: початкової адаптації до умов проживання і навчання, соціально-культурної адаптації і соціально-професійної адаптації. Для кожного етапу розробниками були сформульовані свої цілі і завдання, за кожним етапом закріплювалися відповідні види культурно-виховної роботи і конкретні заходи. [1]

Багаторічна практика використання СКАП показала поліпшення результатів навчально-виховного процесу та адаптації іноземних учнів. Однак зі зміною термінів приїзду іноземних громадян і формуванням навчальних груп протягом усього осіннього семестру з'явилися труднощі з плануванням загальнофакультетських заходів в рамках поетапного підходу. Крім того, багаторічні спостереження показали, що у кожного студента етапність адаптації має різні часові параметри, що викликає деякі додаткові складності при плануванні культурно-виховних заходів навіть в групах з однаковими термінами формування.

Це стало підставою для більш глибокого вивчення проблематики адаптації іноземних громадян в нових соціально-культурних і освітніх умовах.

Нові спостереження і аналіз показали, що в реальному навчальному процесі в сучасних умовах провести межу між кожним етапом СКАП досить складно. Тим більше складно оцінити ефективність кожного етапу у відриві один від одного без урахування їх взаємодоповнення і взаємопроникнення. Незважаючи на відмінності між усіма видами адаптації, в реальності, переплітаючись між собою, вони виявляються єдиним процесом, який супроводжує різні види діяльності і набуття учням соціального досвіду в незвичних нестандартних ситуаціях, на різних рівнях: мовному, кліматичному, побутовому, комунікативному, психофізіологічному, навчально пізнавальному, інформаційному та ін.

У зв'язку з цим пропонується новий підхід до формування СКАП. Замість послідовного поетапного процесу в рамках всього підготовчого факультету адаптація розглядається як пролонгований на весь час навчання комплексний процес за чотирма основними напрямками.

Адаптація до іншомовного інформаційного простору в новому культурному соціумі і за межами однієї мовної спільноти. Її результатом має стати формування іншомовної інформаційної компетенції і здатності самореалізовуватися в іншомовному навчальній та професійному середовищі

[2].

Соціалізація і адаптація, пов'язані з психічними і фізіологічними труднощами на побутовому рівні, перебудовою особистості в нових умовах життєдіяльності, психо-емоційним напруженням, зміною клімату і т.д. Їх результатом має стати формування компетенції саморегулювання і саморозвитку, засвоєння норм і правил поведінки в новому соціумі.

Адаптація до нової навчальної діяльності. Її результатом має стати формування комунікативної і мовної компетенції взаємодії з іншими учасниками в навчально-пізнавальній сфері.

Міжкультурна адаптація, пов'язана з включенням в культуру країни навчання і подоланням відмінностей в діалозі носіїв різних культур. Її результатом має стати формування міжкультурної компетенції.

Для кожного напрямку пропонуються конкретні заходи в рамках, які враховують терміни формування навчальних груп, індивідуальні особливості учнів. Тому поетапність загальнофакультетського планування трансформується в послідовність конкретних заходів для конкретної академічної групи, при цьому в рамках всього підготовчого факультету спостерігається повторюваність багатьох видів заходів.

Практика реалізації нового підходу показує переваги гнучкості і адаптивності в плануванні культурно-виховної роботи, які особливо виразно проявляються, коли процес формування академічних груп займає тривалий час (з 1 вересня по 31 грудня), при цьому кількість груп перевищує 20, а кількість студентів 250 чоловік .

Список використаної літератури

1. Матвєєва, Н.М. Социально-культурная адаптационная программа в системе личностно-ориентированного обучения на этапе предвузовской подготовки / Н.М. Матвеева, И.Г. Миракьян // Актуальні питання організації навчання іноземних громадян у технічних вищих навч. закладах. Матеріали конференції. - Тернопіль, 2012. - С. 193- 196.

2. Матвєєва, Н.М. Формування іншомовної інформаційної компетенції іноземних учнів на заняттях дисципліни "Країнознавство" /Н.М. Матвєєва, А.А. Савельєв/ Проблеми і перспективи мовної підготовки іноземних студентів: матеріали X міжнар. наук.-практ. конференції (1-2 жовтня 2015). - Харків: ХНАДУ, 2015. -С. 445-449.

УДК 378.1

Лариса Данильченко, Дмитро Радик

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
Україна

ОКРЕМІ ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ АКАДЕМІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ В УКРАЇНСЬКИХ ВУЗАХ

Larysa Danylchenko, Dmytro Radyk

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University, Ukraine

PEDAGOGICAL ASPECTS OF ACADEMIC ADAPTATION OF FOREIGN STUDENTS TO STUDING IN UKRAINIAN INSTITUTIONS OF HIGHER LEARNING

З перших днів перебування в українському вузі іноземні студенти перебувають в незвичному для них соціокультурному, мовному і національному середовищі. Тому успішне управління учбовим процесом є невід'ємною частиною вирішення проблеми адаптації іноземних студентів в наступних сферах: мовна, соціокультурна, педагогічна.

Найважливіше значення мають педагогічні аспекти академічної адаптації іноземних студентів. При цьому слід враховувати, на наш погляд, наступні моменти:

- урахування специфіки різних видів занять;
- матеріальне забезпечення навчального процесу;
- організація самостійної роботи студентів;
- особливості контролю знань студентів;
- мотивація і механізм стимулювання пізнавальної діяльності;
- особливості групових занять тощо.

учет специфики проводимых занятий

Традиційно в учбовому процесі проводяться лекції, практичні, лабораторні та семінарські заняття. Лекція є базовим видом учбового заняття. Саме на лекції викладач має можливість визначення напряму, аналізу, обсягу змісту теми. Найважливіше значення лекції полягає у визначенні і фіксації мети і завдань інших видів занять. Природно, методика читання лекцій для іноземних студентів відрізняється від аналогічної для українських груп.

Однією з перших проблем, які повинен визначити викладач, є темп читання лекції, рівень володіння англійською мовою. Як показує практика, студенти більшості країн до друго-третього курсу в цілому є підготовленими до сприйняття складних технічних категорій і процесів. Проте часто можна зустрітися з ситуацією, коли в групі виділяються студенти, які не мають

відповідної базової підготовки. В результаті вони не встигають сприймати лекційний матеріал в повному обсязі. Виникає питання - на які групи слухачів орієнтуватися лекторові при читанні лекції? Вирішення цієї проблеми, на наш погляд, полягає в розробленні додаткових видів учбових матеріалів. У практиці викладачів кафедри технології машинобудування широке поширення отримали електронний курс лекцій, презентації з кожної теми навчальної дисципліни.

Доцільним і ефективним тут є застосування на лекціях таких аудіовізуальних засобів як презентації. Відмітимо лише деякі позитивні сторони. У презентаціях вказується література, найважливіші інженерні категорії, змістовний матеріал у вигляді формул, таблиць, графіків тощо. Лектор має реальну можливість звільнення студентів від механічного запису окремого матеріалу. Але при цьому потрібна чітка фіксація змісту окремих слайдів, їх місця в логічній схемі теми. Прикладом таких презентацій є навчальні посібники в схемах, розроблені викладачами нашої кафедри з наступних учбових дисциплін : "Технологія оброблення деталей тиском", "Технологічні методи виготовлення заготовок", "Основи технічної творчості та наукових досліджень" та ін. Практика використання таких методичних розроблень показує їх ефективність не лише на лекціях, але на інших видах учбових занять. Слід враховувати, що вони дозволяють більшою мірою регламентувати самостійну роботу іноземних студентів.

Важливу роль в активізації пізнавальної діяльності студентів відіграють практичні і лабораторні заняття. Як правило, вони проводяться з найважливіших тем навчальної дисципліни. В умовах роботи з іноземними студентами можна виокремити наступні специфічні особливості цих видів занять. Одним із основних їх завдань є закріплення знань, отриманих на лекції. Тому в ході практичного або лабораторного заняття викладач повинен не лише відтворити обсяг інформації, але й розширити та закріпити його. Розв'язок цієї задачі взаємопов'язаний, передусім, з самостійною роботою студентів. Викладач повинен чітко планувати хід самостійної роботи. Обов'язковою умовою має бути засвоєння матеріалу лекції, відповідних тем, рекомендованих викладачем.

На початкових етапах практичного або лабораторного заняття традиційно перевіряються знання найважливіших інженерних категорій, основних закономірностей і процесів. При цьому, як правило, проявляється репродуктивний підхід до учбового процесу. Надалі необхідним є перехід до активізації пізнавальної діяльності. Відповідно, слід продумати механізм відповідної мотивації учбової діяльності іноземних студентів. Хороший ефект дає використання елементів рейтингової технології. Вона дозволяє чіткіше фіксувати відношення до учбового процесу, накопичувати бали, виробляти додаткову мотивацію на заліках і іспитах. Позитивним є також застосування таких активних форм діяльності як проблемні ситуації, метод малих груп, дискусії. Потрібна індивідуалізація підходу до учбової діяльності іноземних студентів. В окремих випадках простежується прагнення створити "захисний

фон" деякими неактивними студентами.

Як відзначалося вище, найважливішою умовою підвищення ефективності учбового процесу є активізація пізнавальної діяльності.

Така практика дозволяє не лише закріпити необхідні знання, але й поступово формувати такі знання й уміння як порівняльний аналіз, прояв підготовленості до сприйняття нового матеріалу, уміння аналізувати відповіді інших студентів, ставити питання тощо. Позитивно, що при такому підході активізується основна частина іноземних студентів. Важливо, що при використанні активних форм учбових занять, формується групова відповідальність за результати заняття. Самі студенти розподіляють обсяг, відповідальність і напрями підготовки, підтримують інтенсивність зайняття, "хворіють" за рівень відповідей. При цьому завданням викладача є надання методичної допомоги студентам. Особливе значення має підбір неформального лідера групи, від якого багато в чому залежить ефективність занять. У міру напрацювання досвіду проведення такого заняття можливе застосування більш високих по рівню таких форм занять як семінари та дискусії.

Ефективність учбового процесу визначається рівнем організації і проведення самостійної роботи. Тут слід виділити необхідність запровадження такого важливого й значимого виду аудиторного зайняття як самостійна робота під керівництвом викладача. Такий вид учбової діяльності для іноземних студентів дозволяє підвищити ефективність лабораторних і практичних занять. Слід враховувати, що в ході проведення самостійної роботи викладач виконує дещо інші функції:

- доповнення матеріалу лекції;
- організація позааудиторної самостійної роботи;
- пошук і використання додаткових джерел інформації;
- підготовка до використання активних форм діяльності на практичних і лабораторних заняттях тощо.

Практика роботи з іноземними студентами дозволяє зробити наступні висновки:

- учбовий процес має якісні особливості в організаційному і методичному планах;
- якісно змінюється роль викладача в учбовому процесі;
- в умовах роботи з іноземними студентами необхідним є ширший рівень методичного забезпечення учбового процесу.

На кафедрі технології машинобудування ТНТУ ім І.Пулюя розроблені і використовуються наступні форми методичного забезпечення учбового процесу:

- презентації з окремих дисциплін, які застосовуються на лекціях, практичних і лабораторних заняттях, в ході самостійної роботи з іноземними студентами та дозволяють вирішувати цілий комплекс навчального процесу;
- електронні підручники, які включають довідкову складову з кожної теми, текстовий та наочний графічний матеріал за темами учбової дисципліни;

- методичне забезпечення активізації пізнавальної діяльності студентів;
- робочі зошити з дисциплін, розроблення яких нині здійснюється на кафедрі.

Наявність і застосування такого комплексу методичного забезпечення сприяє якісному підвищенню ефективності освітнього процесу для іноземних студентів.

УДК 378.015.3:378-057.87-054.6-044.332

Дмитро Дочинець, Юлія Чорна

Запорізький державний медичний університет, Україна

ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Dmytro Dochinets, Yulia Chorna

Zaporozhye State Medical University, Ukraine

PSYCHOLOGICAL ADAPTATION OF FOREIGN STUDENTS

У процесі навчання іноземні студенти опиняються у новому соціокультурному та мовному середовищі, незвичному кліматі, мусять адаптуватися до нових методів й форм навчання з повною зміною режиму праці та відпочинку, що, в свою чергу, викликає нові, далеко не завжди позитивні емоційні переживання. Це об'єктивно ставить перед адміністрацією вищих навчальних закладів проблеми психологічної адаптації іноземців до умов життя та навчання в нових кліматичних, мовних та соціокультурних умовах.

Спираючись на багаторічний досвід роботи з іноземними студентами та на праці Т.І.Довгодько, І.П.Слепухіна, А.Ю., А.І. Суригіна [1,2,3], можна виділити наступні найбільш значимі для психологічної адаптації іноземців проблеми:

1.Труднощі, пов'язані з необхідністю пристосування до нових норм та традицій поведінки в незвичних побутових та кліматичних умовах.

2.Можливі прояви етнокультурних стереотипів та упереджень, побутового націоналізму та расизму в регіоні навчання.

3.Важкопрогнозовані ситуації соціокультурного, навчального та побутового характеру, які породжують соціальні та психологічні труднощі та призводять до неможливості реалізації особистісно актуальних мотивів.

4.Деадаптивні реакції, які призводять до погіршення самопочуття, підвищення рівня тривожності, виражених проявів відчуженості від колективу навчальної групи, особистісних та міжособистісних конфліктів та, як наслідок, зниження навчальної успішності, втраті інтересу до навчальної діяльності та

навчально-професійного спілкування загалом.

Очевидно, що для успішної психологічної адаптації іноземних студентів необхідно звертати належну увагу на вказані проблеми та докладати всіх можливих зусиль для їх ефективного вирішення.

Адаптаційний період є особливо важким в перші 2-3 місяці перебування іноземців у навчальному закладі, тому важливо приділяти особливу увагу його організації.

Полегшити перебіг адаптації можливо за рахунок проведення цілого ряду заходів, серед яких варто виділити наступні. Перш за все, це проведення організаційних зборів для іноземців, на яких студенти знайомляться з деканом факультету та з куратором групи, у якій вони будуть навчатися. Задля психологічного комфорту іноземних студентів бажано забезпечити присутність перекладача-носія рідної мови, а не використовувати мову-посередник (англійську, французьку). Зазвичай на таких зборах у якості перекладача присутній один із іноземних студентів-старшокурсників.

Наступним кроком з оптимізації адаптаційного періоду є організація кураторами груп екскурсії «Знайомство з університетом», на якій іноземні студенти знайомляться з навчальними корпусами університету, музеєм, бібліотекою, спортивним майданчиком, гуртожитками, медпунктом тощо. Також проводиться екскурсія «Знайомство з містом», у ході якої студенти-іноземці отримують інформацію про розміщені поблизу університету лікарні, банки, магазини, пункти обміну валют, салони мобільного зв'язку, відділення пошти, маршрути міського транспорту, а також знайомляться з місцевими культурними пам'ятками. Велике значення для полегшення адаптаційного періоду має також створення на базі навчального закладу культурних центрів, які залучають студентів-іноземців до участі в різноманітних культурних та освітніх заходах, організаторами яких є земляцтва країн, громадяни яких отримують освіту в навчальних закладах України. Так, на базі ЗДМУ створено Центр марокканської культури, в якому студенти мають чудові умови для спілкування та культурного відпочинку.

Таким чином, ми бачимо, що значну роль в організації заходів, що полегшують психологічну адаптацію іноземних студентів відіграють куратори груп, які забезпечують зворотній зв'язок між студентами-іноземцями та адміністрацією навчального закладу і безпосередньо деканом факультету. Повсякденне спілкування, виховна робота, організація ефективного навчального процесу, за можливості надання допомоги іноземцям у вирішенні численних побутових проблем та надання консультативної допомоги з питань організації навчального процесу в університеті, контроль поведінки студентів в процесі навчання та у позаурочний час є безпосереднім обов'язком і повсякчас забезпечуються кураторами груп, працівниками деканату та деканом факультету.

Щоденна увага до студентів, до їхнього психологічного стану, своєчасна реакція на висловлені прохання та претензії, підтримка ініціатив сприяють

формуванню спокійної робочої атмосфери на заняттях та оптимального психологічного мікроклімату у групі, що дозволяє значно полегшити перебіг психологічної адаптації для іноземних студентів та максимально зменшити можливі негативні наслідки пристосування до нового мовного та соціально-культурного середовища.

Список використаної літератури:

1. Довгодько Т.І. Розвиток системи підготовки іноземних студентів в Україні / Т.І.Довгодько // Вища освіта України. — 2012. — №3 (додаток 2). — Т. 2.
2. Слепухин А.Ю. Высшее образование в условиях глобализации: проблемы, противоречия, тенденции. М.: ИД «Форум», 2004.
3. Сурыгин А.И. Педагогическое проектирование системы предвузовской подготовки иностранных студентов. — СПб.: Златоуст, 2001.

УДК 378(477):37.091.212-054.6

Геннадій Онищенко

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», Україна

ДО ПИТАННЯ ПРО АДАПТАЦІЮ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ

Hennadii Onyshchenko

National Technical University «Dnipro Politechnic», Ukraine

TO THE QUESTION OF ADAPTATION OF FOREIGN STUDENTS TO THE STUDY IN UKRAINE

Сьогодні майже в усіх сферах життя будь-якого сучасного суспільства відбуваються суттєві глобалізаційні та інтеграційні процеси, що базуються на певних принципах. Провідним принципом вітчизняної державної політики в освітянському просторі, відповідно до статті 76 Закону України «Про вищу освіту», вважається «міжнародна інтеграція та інтеграція системи вищої освіти України в Європейський простір вищої освіти за умови збереження і розвитку досягнень та прогресивних традицій національної вищої школи». Реалізація цього принципу відбувається завдяки академічній мобільності, під якою розуміється можливість здобувачів вищої освіти навчатися за межами своєї батьківщини. Україна є однією з європейських країн, яка зацікавлена у наданні якісних освітніх послуг іноземним громадянам, що стимулює педагогічні пошуки, спрямовані на покращення та вдосконалення якості освіти відповідно до вимог сьогодення.

Слід зазначити, що на відміну від багатьох інших країн, де можуть навчатися іноземні громадяни, які обов'язково володіють мовою викладання, в Україні вже напрацьовано певний досвід по залученню до навчання представників інших держав з нульовою мовною підготовкою. Так, наприклад, для прискорення та поліпшення мовної адаптації іноземних здобувачів вищої освіти у вітчизняних навчальних закладах створено курси вивчення української мови, які переважно функціонують на підготовчих відділеннях факультетів. Кваліфіковані викладачі обов'язково беруть до уваги та враховують особливості навчання іноземних громадян, пов'язані з психологічними та національно-культурними відмінностями, обмежені терміни підготовчого етапу до навчання, різницею між українською системою освіти і освітою в країнах, з яких прибувають іноземні здобувачі тощо.

Успішність професійної підготовки іноземних громадян залежить, у першу чергу, від їх адаптації до нових умов життя і навчання в Україні, адже перебування у новому соціально-культурному середовищі провокує фізичне й психологічне навантаження, що викликано незвичним кліматом та побутом, новою мовою спілкування і багатьма іншими факторами. На думку більшості вітчизняних науковців, існує три види адаптації іноземних здобувачів вищої освіти: фізіологічна, соціально-культурна та дидактична (академічна). Перша пов'язана з кліматичними і географічними особливостями місця навчання. Соціально-культурна адаптація стосується входження іноземців на тривалий час у незвичний соціум, пристосування до нових умов життя та оточення, дотримання норм поведінки, незвичайний режим діяльності, необхідність комунікації з представниками різних культур тощо. Академічна адаптація пов'язана з готовністю іноземних здобувачів у нерідному середовищі опанувати нові різноманітні організаційні форми навчання, пристосуватися до інтенсивності навчання та великих обсягів навчального матеріалу, що подається нерідною мовою.

З урахуванням вказаного вище, можна зазначити, що адаптація іноземних здобувачів вищої освіти це складний, динамічний і багатокомпонентний процес перебудови потребово-мотиваційної сфери, комплексу наявних навичок і умінь відповідно до нових умов життя і навчання. Тому завдання викладання полягає в створенні оптимальних умов для адаптації іноземних здобувачів, що сприятиме успішному міжособистісному, міжкультурному та професійному спілкуванню.

УДК 378.147:376.68:811.161.2

Ірина Кудлай, Любов Семенюк

Одеський національний політехнічний університет, Україна

УДОСКОНАЛЕННЯ ВМІННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В ПРАКТИЦІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Irina Kudlay, Lyubov Semeniuk

Odessa National Polytechnic University, Ukraine

IMPROVEMENT THE ABILITY OF INTERCULTURAL COMMUNICATION IN PRACTICE OF TEACHING UKRAINIAN LANGUAGE SUCH AS FOREIGN

Серед тих проблем, які виникають у іноземних студентів, культурний бар'єр, чи не один з перших. Він набагато небезпечніший і неприємніший ніж мовний. Культурні помилки зазвичай сприймаються набагато болючіше, ніж помилки мовні.

Виходячи із зазначеного вище, можна констатувати необхідність організувати процес навчання іноземним мовам (в нашому випадку українській / російській) таким чином, щоб ті, хто навчаються, оволоділи у необхідній мірі всіма складовими міжкультурної комунікації.

Кожна культура формується відповідно за своїми базовими ознаками, до яких найчастіше відносяться:

- мова,
- мислення,
- національний характер,
- сприйняття навколишнього світу, часу, простору,
- невербальні способи спілкування,
- ціннісні орієнтації,
- норми поведінки, звичаї, соціальні ролі,
- соціальні відносини і угруповання.

Тому іноземний студент, прибувши в Україну, повинен не тільки вивчити мову, якою розмовляють українці, але і долучитися до національних цінностей, зрозуміти основні особливості національного характеру, особливості сприйняття світу, часу, простору, зрозуміти картину світу людей мову яких він вивчає.

В умовах сучасного навчання, коли в одній навчальній групі виявляються представники різних країн, що володіють специфічними особливостями національного характеру і мислення, питання міжкультурної комунікації набуває особливого значення. Кожен член групи належить до певного національного, соціального типу і очікує, що спілкування з іншими членами

групи буде проходити у відповідності з тими етнічними стереотипами, які досить міцно у нього склалися.

У зв'язку з цим культурно-виховні заходи, що проводяться викладачами кафедри української та російської мов Інституту підготовки іноземних громадян Одеського національного політехнічного університету, дають можливість впливати і формувати уявлення студентів про те, який світ їх оточує.

Навчально-виховна діяльність на кафедрі набула системного характеру, який базується на загальних принципах процесу навчання:

- культивування загальнолюдських цінностей і гуманних, толерантних відносин в контексті діалогу культур;
- забезпечення наступності на всіх стадіях навчально-виховного процесу (підготовчий факультет, основний етап (I, II курси), фахово-орієнтований етап (III, IV курси), завершальний етап (I курс магістратури);
- прищеплення правил та норм поведінки в іншомовному соціокультурному середовищі, вивчаються цінності та традиції українського народу, спосіб життя в побутовій сфері, культивується внутрішня потреба вивчати українську мову;
- організація виховних заходів країнознавчого змісту, спрямованих на співпрацю і міжкультурну комунікацію з урахуванням інтересів і можливостей іноземних студентів.

Для формування полікультурної компетенції використовуються різножанрові тексти регіонального характеру «Перлина біля моря», «Одеса театральна», «Одеса - місто багатьох релігій».

Цінним джерелом культурологічної інформації зокрема є екскурсії. Де студенти іноземці чують живу українську мову, що розвиває здатність слухати й розуміти різні повідомлення сприймати інформацію на слух, розуміти і бути зрозумілим у різних ситуаціях. Крім того, вони знайомлять студентів з культурою, традиціями, історією регіону перебування.

Вибір і планування екскурсій здійснюється викладачем в залежності від рівня володіння учнями мови навчання та їх інтересів.

Для студентів 1 курсу проводяться планові ознайомчі екскурсії:

- по території університету;
- в науково-технічну бібліотеку, де проводяться виставки наукової і технічної літератури;
- в музей ОНПУ, де зібрані експонати, що розповідають про історію і діяльність університету;
- по місту, де студенти знайомляться з пам'ятками та історією Одеси.

Для студентів 2 курсу організовується навчально пізнавальна екскурсія «Одеса - місто різних релігій», на якій іноземні студенти знайомляться з історією національно-культурних громад, які проживають на території Одеси. Відвідують краєзнавчий, літературний музеї міста.

Студенти 3-4 курсів відвідують Художній музей, де продовжують

знайомитися з історією міста, а також з картинами відомих художників і експозицією, присвяченої фольклорній творчості народу України та декоративно-прикладному мистецтву (живопису, вишивці, гончарству, ткацтву).

Студенти регулярно відвідують Одеський театр опери та балету, драматичний і музичний театри. Перед переглядом вистав проводиться аудиторна робота з текстами, в яких викладається сюжетна лінія вистави. У зв'язку з тим що розуміння задуму іншомовного партнера, а також чужорідний засіб вираження думок надзвичайно складний.

Після перегляду, учні діляться враженнями про побачене, переказують сюжет. Ця робота допомагає навчити іноземців бачити відмінності між культурами, вловлювати особливості української культури, долати стереотипи, що склалися про Україну та українців.

Традиційною є поїздка в Національний дендрологічний парк «Софіївка», місто Умань, а також в місто Білгород-Дністровський, в музей-заповідник середньовіччя - Аккерманська фортеця. Під час екскурсій студенти дізнаються про історію виникнення цих пам'яток і пам'ятників архітектури.

Особливу увагу заслуговує такий вид культурологічних заходів як «Тиждень української культури». Протягом тижня проводяться вікторини, конкурси «Чи знаєш ти Україну?», «Чи знаєш ти місто, в якому навчаєшся?», Що виявляють знання студентів в галузі історії, культури, літератури і сучасного життя України. Студенти відповідають на питання, що стосуються певних аспектів, а також висловлюють власну думку з будь-якого питання.

Продовженням даної роботи є написання творів «Культура моєї країни», «Культура України», «Що спільного в наших культурах і в чому відмінність».

В ОНПУ організовуються заходи за участю українських та іноземних студентів, що допомагає підвищити культуру міжнаціональних і міжособистісних відносин. Найбільш яскравими та незабутніми є заходи в формі концерту. Наприклад: «Віват, Африка», «Студентська весна», де беруть участь студенти з різних країн світу.

Таким чином розвиток у іноземних студентів міжкультурної комунікації допомагає інтегруватися в українське суспільство, познайомитися з українськими традиціями і звичаями, зіставити рідну й нерідну повсякденну культуру та культуру проведення свят, вивчити елементи вербальної й невербальної поведінки, прийнятої в Україні, досягнути сучасний спосіб життя в Україні, молодіжної субкультури та сприяє кращої мовної адаптації іноземних студентів.

Список використаної літератури

1. *Эффективная коммуникация: история, теория, практика: Словарь-справочник.* М., 2005. С. 842.
2. *Практическая методика обучения русскому языку как иностранному: учеб. пособие / Л.С. Крючкова, Н.В. Мощинская.* - М.:ФЛИНТА: Наука, 2012. —

480 с.

3. Семенюк Л.М. Лингвокультурологический аспект обучения иностранных студентов в вузах Украины «Современные проблемы методики преподавания языков и обучения иностранцев в вузах Украины». / Сборник научных статей.- ОНУ.- 2016.- С.114-120.

УДК - 378-147:81 243

Ніна Куйда, Людмила Омельницька

Запорізький державний медичний університет м. Запоріжжя, Україна

ФОРМИРОВАНИЕ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ В ПРОЦЕССЕ КОММУНИКАТИВНОГО ИНОЯЗЫЧНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Nina Kuyda, Ludmyla Omelnitska

Zaporizhzhia State Medical University, Zaporizhzhia, Ukraine

THE FORMATION OF INTERCULTURAL COMPETENCE IN THE PROCESS OF COMMUNICATIVE FOREIGN LANGUAGE EDUCATION

Новые подходы к обучению языку ставят перед лингводидактикой новые проблемы, в том числе касающиеся взаимосвязи языка и культуры.

В настоящее время в современной методике обучения иностранному языку центральным является понятие языковая личность выступает носителем языка и культуры.

Модели повседневного общения между носителями языка не могут быть автоматически перенесены в ситуации межкультурной коммуникации, ибо усвоение страноведческой информации в ситуациях повседневного общения носителей изучаемого иностранного языка не ведет к автоматическому пониманию другой культуры (а значит, и другого языка) и успешному взаимопониманию обучающихся. Диалог на иностранном языке представляет собой диалог двух иностранцев с различными культурами, что не всегда учитывают, современные учебники. Межкультурный диалог как средство и цель обучения направлен не на кажущееся объективным выяснение различающихся культурных фонов общающихся, а на обмен личным опытом в условиях этих культурных фонов общающихся, на обмен личным опытом в условиях этих культурных фонов, благодаря чему и достигается взаимопонимание.

Цель межкультурного образования состоит в формировании у обучающихся нового культурного сознания - способности при контактах с

другой культурой понять иной образ жизни, иные ценности, по-иному подойти к своим ценностям и отказаться от существующих стереотипов и предубеждений, т.е. усвоить культурные стандарты иной культуры, постоянно переосмысляя свой культурный багаж и обращаясь от конкретной ситуации.

Единственная возможность понимания поведения людей другой культуры - это понимание их культурных контекстов, активная эмпатия, культурный релятивизм. Именно эмпатия, способность к смене перспектив является центральной¹ предпосылкой для приобретения межкультурной компетенции - комплекса социальных навыков и умений, при помощи которых личность успешно осуществляет общее с представителями другой культуры как в повседневном, так и в профессиональном контексте.

В качестве единиц межкультурного общения выступают релевантные для межкультурного контакта тексты - дискурсы, представляющие собой речь, погруженную в жизнь, и запускающие механизмы международной коммуникации отражающие проблемы международного общения, т.е. связанные тексты в совокупности - прогматическими, социокультурными. Психологическими и др. факторами. Для дискурсивных высказываний главным является кто, кому, как, о чём и с какой целью сказал, т.е. дискурс - это прежде всего диалог плюс контекст этого диалога. В системе «культура» таким контекстом является традиция и экстра-культурная реальность - социальные, бытовые, временные условия функционирования текста.

Именно в диалоге культур формируются умения в познании собственной культуры и культуры других. Это видение своей культуры через призму другой, образование определённой дистанции между собственной культурой и другой через микродиалог в сознании ведет к межкультурной компетенции, характеризующийся новым взглядом на своё собственное существование и на собственную личность и промежуточным положением между родной и иностранной культурой.

Сам же процесс осуществляется с помощью определённых умений межкультурной личности, включающих такие умения, как: интерпретация текстов и фактов иноязычной культуры, использование их в процессе реальной межкультурной коммуникации, соотнесение их с собственной культурой умение объяснить возникающие непонимание отдельных фактов и событий иноязычной действительности; критическая оценка событий своей собственной и иноязычной культуры на основе приобретённых знаний о них.

В учебном процессе необходимо уделять большое внимание проблеме формирования культурной компетенции, так как совершенно очевидно, что личность, изучающая иностранный язык, должна овладеть не только языком, но и научиться, если не думать, то научиться, если не думать, то научиться понимать взгляд на мир своего собеседника.

Установление межкультурной коммуникации приобретает особую актуальность в глобализирующемся мире.

Межкультурная компетенция формируется в процессе межкультурной

коммуникации. Можно выделить различные уровни межкультурной компетенции:

- когнитивный - владениями знаниями об общностях и различиях в ценностях, нормах и образах поведения контактируемых культурах.
- аффективный - владение умением встать на позицию партнёра по межкультурному общению.
- коммуникативно-поведенческий - владение умениями осуществлять конкретные действия в межкультурной ситуации.

На начальном этапе важно соединить два аспекта обучения: формирование речевых умений и развитие межкультурной коммуникации.

Для участия в межкультурном общении на иностранном языке необходимо владеть соответствующим языковым и речевым материалом, позволяющим не только понять представителей иной культуры, но и рассказать о своей.

Созданное на кафедре пособие по курсу «Страноведение» знакомит иностранных студентов с культурой, образом жизни украинского народа, историей, обычаями, традициями страны изучаемого языка, помогает понять самобытность украинцев, способствует взаимопониманию и межкультурной толерантности, а также расширяет фоновые знания, что помогает быстрее адаптироваться к новым условиям жизни.

Таким образом, цель межкультурного образования состоит в формировании у обучающихся нового культурного сознания - способности при контактах с другой культурой понять иной образ жизни, иные ценности, по-иному подойти к своим ценностям и отказаться от существующих стереотипов и предубеждений.

УДК 37.013.74:378.147

Світлана Івлєва

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, Україна

**ФОРМУВАННЯ МІЖЕТНІЧНОЇ ВЗАЄМОПОВАГИ
СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ (НА ПРИКЛАДІ ПІДГОТОВЧОГО
ВІДДІЛЕННЯ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН ОНУ ІМЕНІ
І. І. МЕЧНИКОВА)**

Svitlana Ivleva

Odessa National University I.I. Mechnikov, Ukraine

FORMATION OF INTER-ETHNIC RELATIONSHIP BY STUDENTS-FOREIGNERS (ON THE EXAMPLE OF THE PREPARATORY DEPARTMENT FOR FOREIGN CITIZENS OF ONU I. I. MECHNIKOV)

Міжнаціональне спілкування супроводжується подоланням численних труднощів, оскільки в процесі цього спілкування виникають суперечності, пов'язані із різними культурними традиціями, особливостями поведінки, ціннісними орієнтаціями. Зіткнення різних точок зору, думок, цінностей можуть викликати конфліктні ситуації, зумовлені переживаннями з приводу втрати власного етнічного образу, який склався в самосвідомості. Одним із механізмів розв'язання цього конфлікту може стати міжетнічна взаємоповага.

Освіта відіграє важливу роль у формуванні взаємоповаги суб'єктів соціуму, тому освітні стратегії необхідно вибудовувати у відповідності із врахуванням найважливіших принципів толерантності, серед яких повага до прав людини, її культурних норм та ідеалів, індивідуальних ціннісних орієнтацій. Студентство, виступаючи частиною соціальної групи молоді, характеризується значною активністю та залученістю до суспільних процесів, що вимагає посилення уваги щодо готовності студентів до міжетнічного спілкування в умовах співіснування та взаємозбагачення культур.

Іноземці, які прибувають в Україну та, зокрема, в Одесу з метою отримання вищої освіти, є представниками своїх етносів, носіями етнічної культури, тому, потрапляючи в нове соціокультурне оточення, вони зустрічаються з новими для них цінностями, традиціями, поведінкою, з новими вимогами соціуму, тобто відбувається взаємодія різних систем світосприйняття і світорозуміння. Внаслідок такої міжетнічної взаємодії в багатьох студентів формуються стереотипи міжетнічної поведінки, які залишаються на все життя. Саме тому важливим завданням вищої освіти іноземних громадян в умовах нового освітньо-культурного середовища виступає формування міжетнічної толерантності, здатності розуміти цінності різних культур, розвиток інтересу до власної культури та культури країни перебування, формування кроскультурної грамотності та етнокультурної компетентності.

Етнокультурна компетентність та кроскультурна грамотність є важливими показниками сформованості міжетнічної толерантності особистості іноземних студентів. Знання іноземними студентами культури та історії інших народів сприятиме продуктивності міжетнічного діалогу, тому цілеспрямоване використання елементів традиційної української культури, залучення іноземців до сфери національних та загальнолюдських цінностей створюють сприятливі умови для успішної їх соціалізації в освітньо-культурному середовищі вищого навчального закладу. Толерантність в освітньому процесі може виступати результатом міжкультурної взаємодії, отриманим у контексті діалогу культур. Робота щодо формування культури міжетнічної толерантності іноземних студентів відбувається в межах навчальної діяльності, науково-дослідної

діяльності, проходження різних видів практики, позааудиторної роботи.

Ефективність цього процесу зумовлена організацією комплексного та системного впливу різноманітних факторів в усіх видах діяльності, посиленням уваги до виховної роботи, яка має охоплювати всі сторони формування особистості майбутнього фахівця. Освітньо-культурне середовище, виступаючи соціокультурним фактором розвитку толерантності іноземних студентів, створює умови для трансляції культури, розвитку нової культури.

Таким чином, для формування міжетнічної взаємоповаги іноземних студентів як якості особистості, важливої для процесу соціалізації, необхідно: формувати культурологічні знання іноземних студентів, спираючись на особливості організації навчально-виховного процесу та освітнього-культурного середовища вищого навчального закладу у контексті діалогу культур; прищеплювати іноземним студентам знання про національні традиції, звичаї, народні промисли й особливості національної самобутності українського народу; формувати етнокультурну компетентність та кроскультурну грамотність як іноземних, так і українських студентів; реалізувати соціально-педагогічну програму формування міжетнічної толерантності, яка виступає складовою соціально-педагогічного супроводу соціалізації іноземних студентів в освітньо-культурному середовищі ВНЗ.

УДК 378.09:316.614.6

Вікторія Ігнат'єва

Тернопільській національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНІ КОМПЛЕКСИ ЯК ОБ'ЄКТИВНА ОСНОВА ДЛЯ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Viktoriya Ignatyeva

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

TOURIST AND RECREATIONAL COMPLEXES AS AN OBJECTIVE BASIS FOR SOCIAL ADAPTATION OF FOREIGN STUDENTS

Постановка проблеми. Інтернаціональний характер сучасної освіти поряд з іншими завданнями, які стосуються організації учбового процесу, висуває завдання адаптації іноземних студентів до умов навчання та мешкання в соціально-культурному середовищі України. Адаптація представляє собою багатфакторний процес входження, розвитку та становлення особистості

студента-іноземця в освітньому просторі університету. В ході даного процесу іноземні студенти, що мають специфічні етичні та психологічні особливості, змушені переходити різного роду соціальні, психологічні та мовні бар'єри.

У зв'язку з цим питання соціальної адаптації іноземних студентів є актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній і зарубіжній науковій педагогічній літературі приділяється досить багато уваги проблемам адаптації іноземних студентів до навчання у ВНЗ. Загальні проблеми педагогічного забезпечення адаптаційного процесу розглянуто в працях Г. Балла, Т. Землякової, М. Лукашевича, М. Махмутова. У дослідженнях А. Андрєєвої, І. Бега, Ю. Бохонкова, М. Вієвської, О. Прудської, В. Штифурак розглянуто педагогічні та соціально-психологічні аспекти адаптації студентів-іноземців і чинники, що на неї впливають. В дослідженнях М. О. Дудченко, А. Ф. Артеменко та інших вирішуються проблеми подолання мовного бар'єру. Проте незважаючи на значну кількість наукових праць питання використання туристсько-рекреаційних комплексів з метою полегшення соціальної адаптації іноземних студентів не вивчалися.

Постановка задачі. З огляду на сказане вище, дослідження туристично-рекреаційних комплексів Тернопільської області для полегшення соціальної адаптації іноземних студентів, є важливим завданням.

Виклад основного матеріалу Одним з механізмів, засобами якого може здійснюватись соціальна адаптація є духовна культура суспільства. З огляду на те, що культура несе в собі рекреативну функцію, ознайомитись з духовною культурою суспільства, а також задовольнити свої духовні потреби, трохи відволіктися від учбового процесу, поспілкуватися в неформальній обстановці і, нарешті, зміцнити взаємини можна у вигляді культурної програми, що може містити в собі екскурсії, відвідування музеїв, храмів, пам'яників природи, концертів, театрів, спортивно-оздоровчих заходів тощо.

Тернопільський регіон має великий туристсько-рекреаційний потенціал.

Говорять, що «краса перебуває в очах людини яка дивиться». Із цієї причини, автор не затверджує, що місця, про які мова йтиме нижче кращі, але вони, безумовно, заслуговують на увагу.

Одним з найцікавіших природних туристичних місць Тернопільщини є Джуринський водоспад, який носить не тільки пізнавальну та естетичну цінність, але й наукову. Це найбільший рівнинний водоспад України, висота якого 16 м. А в якості безкоштовного бонусу, поруч з водоспадом найромантичніші руїни в Україні - дві вежі Червоноградського замку.

Справжньою перлиною не тільки Тернопільщини, але й всієї України є природний заповідник «Медобори». Який славиться своєю красою і цілющими водами. Цю місцевість називають також Подільською Швейцарією. А «солодку» назву дано заповіднику, тому що ця місцевість просто рясніє медоносними рослинами.

Ознайомитися з Тернопільським краєм можна відвідавши музеї області, в яких представлено експозиції, що відображають природне багатство, історію, культуру та побут краю, де можна відкрити для себе щось нове, зрозуміти людей, які жили й творили тут у попередні епохи. Саме тому музеї Тернопільської області були включені автором до переліку туристично-рекреаційних комплексів, які можна відвідати.

З найдавніших часів невід'ємну частину панорами міста і області становили храми. Зовсім невеличка область - а за кількістю пам'яток архітектури мало поступається великій Львівській області. Саме на Тернопільщині збереглась найбільша кількість замків.

Автором було проведено дослідження привабливості для іноземних студентів об'єктів туристично-рекреаційного комплексу Тернопільської області. Метою дослідження був вимір об'єктів туристично-рекреаційного комплексу Тернопільської області, зокрема музеїв, храмів, замків, пам'ятників природи, а також печер і водоспаду по ступені їхньої привабливості серед студентів-іноземців 4 курсу, тобто серед студентів, які вже трохи адаптувались до соціально-культурного середовища України. Вибіркова сукупність склала 50 чоловік. Було проведено опитування, в інструментарій якого включена процедура ранжирування. Перший ранг відповідає найбільшій популярності об'єкта серед респондентів.

В табл. 1 представлені туристично-рекреаційні комплекси Тернопільської області, які автор вважає найцікавішими, і які були пропоновані студентам-іноземцям в якості можливих екскурсій, а також результати анкетування.

Опитування показало, що найбільш привабливим об'єктом студенти-іноземці вважають підземні гіпсові печери, на другому місці - Джуринський водоспад з, на третьому - заповідник Медобори.

Таблиця 1

Туристично-рекреаційні комплекси Тернопільської області

% п/п	Екскурсія	Ранг
1	Підземні гіпсові печери (Тернопільська область)	1
2	Екскурсія «Храми Тернополя» (Домініканський костел, Церква Різдва Христового; Церква Успіння пресвятої богородиці, Воздвиженська церква)	7
3	Екскурсія по Тернополю: Венеціанський дворик, Старе місто, пам'ятник Івану Франку, театральна площа, пам'ятник Данилу Галицькому, Пам'ятники сантехніку, невидимці й стільцю, пам'ятник Степану Бандері, парк імені Тараса Шевченка, Острів закоханих, Тернопільський замок, парк Топільче	11
4	Музей політв'язнів (місто Тернопіль)	4
5	Тернопільський краєзнавчий музей (місто Тернопіль)	13
6	Тернопільський обласний художній музей (місто Тернопіль)	5
7	Селище міського типу Вишнівець (Палац Вишневецьких (1720), Вознесенська церква, Кармелітський монастир (1640), Церква Різдва)	9
8	Місто Збараж (Збаразький замок (1620), Бернардинський монастир, Воскресенська церква, Спасо-Преображенська церква (1600), Водяний млин, Успенська церква, комплекс монастиря феліціанок	6
9	Селище міського типу Микулинці (Микулинський замок, Палац Потоцьких, Троїцький костел (1761), Пивзавод Бровар)	14
10	Місто Бучач (Ратуша (1751), Успенський костел, руїни Бучацького замку, Василіанський монастир, Покровська церков, Миколаївська церков, Краєзнавчий музей)	8
11	Місто Чортків (Чортківський замок, Нова Ратуша, Стара Ратуша, історичний центр Чорткова)	10
12	Заповідник Медобори	3
13	Місто Бережани (Бережанський замок, Бережанська ратуша-музей, Петропавлівський костел)	13
14	Джуринський водоспад (Тернопільська область)	2

Висновки. Знаючи про те, які туристично-рекреаційні комплекси є найбільш привабливими для іноземних студентів можна розробляти певні екскурсійні маршрути та готувати відповідний екскурсійний матеріал.

УДК: 378.091.2/.3:364-787.522:378.09-021.67-057.87-054.6

Інеса Молчанова, Бойко Л.П.

ЗДМУ (Центр підготовки іноземних громадян), Україна

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ВИХОВНІ ЗАХОДИ ДЛЯ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА ПІДГОТОВЧОМУ ФАКУЛЬТЕТІ

Inesa Molchanova, Boyko L.P.

ZSMU (Foreign citizens training center), Ukraine

ORGANIZATIONAL AND EDUCATIONAL MEASURES FOR THE SOCIAL ADAPTATION OF FOREIGN STUDENTS AT THE TRAINING FACULTY

Кожний іноземний студент, що прибуває до ВНЗ України на навчання, є представником певної країни з особливою ментальністю, психологічним станом, своєрідним сприйняттям світу й нового соціокультурного середовища. Це необхідно враховувати для успішного керування навчально-виховним процесом студентів-іноземців

Більшість іноземних студентів, які приїжджають до України для подальшого навчання у ВНЗ нашої країни починають своє навчання на підготовчому відділенні. З моменту потрапляння в нашу країну ці студенти зазнають дискомфорту. Тому що стикаються з незнайомим для них мовним, соціальним і національним середовищем, до якого їм потрібно адаптуватися. Окрім цього вони повинні пристосуватися не лише до умов навчання в університеті, нового режиму, до специфіки проживання у гуртожитку, а й до життя в чужій для них країні. І дуже часто такі умови стають для них екстремальними. Особливо складно проходить період адаптації у перший рік навчання майбутніх студентів, тобто на підготовчому факультеті. Студенти гостро відчують вплив незвичної кліматичної зони, особливості погодних умов, у них відбуваються порушення біоритмів через зміну часових поясів. Особливо важко при звичаються до української холодної зими й нестачі сонячних днів у осінньо-зимовий період студенти з африканських країн і Південно-Східної Азії. До цього слід додати й екологічну ситуацію у великих містах: загазованість повітря, велика кількість транспорту, шум, багато людей тощо. Окрім фізіологічних факторів, на адаптацію впливають соціальні фактори, нерідне соціальне середовище, “мовний бар’єр”, стиль поведінки оточуючих людей та ін. Студентам іншої культури, віросповідання доводиться вивчати, звикати, приймати нове етнокультурне середовище, традиції, тобто проходити культурну адаптацію.

Для того, щоб період адаптації у таких студентів проходив непомітно кураторами груп проводяться виховні та організаційні заходи. Слід зазначити, що виховна робота, яку проводить куратор, спрямовується на забезпечення гармонійного цілісного розвитку особистості, формування у студентів гуманістичного світогляду, соціально-політичної орієнтації, моральності і культури. Головними завданнями виховної роботи є:

- виховання принципів загальнолюдської моралі – правди, справедливості, доброти та доброзичливості;
- виховання духовної культури особистості;
- забезпечення умов для самореалізації особистості відповідно до її здібностей;
- виховання правової культури, поваги до Конституції, законодавства, державної символіки, знання та дотримання законів;
- поваги до батьків, старших за віком, культури та історії українського народу;
- формування мовної культури;
- формування у студентів потреби вести здоровий спосіб життя, позбавитися шкідливих звичок;
- виховання у студентів бережливого, економного ставлення до державного майна;
- забезпечення високої художньо-естетичної культури, розвиток естетичних потреб та почуттів та інше.

Куратор є головним у виховній роботі, наставником і радником студентів. Він здійснює свої функції шляхом контролю за успішністю студентів, залучаючи їх до позанавчальних заходів та вибудовує відносини зі студентством на основі співпраці та партнерства.

Конкретно це втілюється у таких видах робіт:

- Ознайомлення студентів з Правилами внутрішнього розпорядку;
- Інформування студентів про наукове життя університету, культурно-масові, суспільні, спортивні й інші заходи;
- Збір даних про студентів (анкетування; данні з особової справи студента);
- Допомога в організації навчальної аудиторної і самостійної роботи студентів;
- Контроль протягом семестру за поточною успішністю (контрольні роботи, зрізи);
- Сприяння у вирішенні побутових проблем студентів (умови мешкання в гуртожитку, матеріальне положення тощо);
- Бесіда “Як працювати в бібліотеці”;
- Бесіда “Як краще організувати навчальну та самостійну роботу”;
- Бесіда “Про етику міжособистісних стосунків у групі”;
- Допомога у розв'язанні конфліктних ситуацій студентів (у групі, з викладачами, з керівництвом підрозділів);
- Індивідуальна робота зі студентами з питань відвідування занять, поведінки, дотримання етичних норм; підтримка контактів з батьками або родичами

студентів в міру необхідності (проблеми успішності, дисципліни, адаптації);

- Проведення олімпіад з української мови;
- Залучання студентів до участі в різноманітних конкурсах (конкурс читців);
- Бесіда “Мовленнєва культура студента”;
- Бесіди “Про профілактику та запобігання розповсюдженню в студентському середовищі негативних явищ (паління, пияцтва, наркоманії, тощо);
- Організація перевірки умов проживання студентів у гуртожитку; дотримання студентами правил внутрішнього розпорядку;
- Відвідування мистецьких заходів, музеїв, театрів, тематичних виставок;
- Екскурсійні поїздки у місця історичної та культурної спадщини України.

Отже, метою організаційно-виховної роботи, яку виконують куратори груп є формування шанобливого ставлення іноземних студентів до національно-культурних традицій нашої країни, мови. Ознайомлення з правами і обов’язками громадянина України. Підготовка до подальшого життя і майбутньої професії.

Тетяна Задорожна

Філія АТ «ПРОСТО-страхування» в м. Тернополі, Україна

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН, ЯКІ ТИМЧАСОВО ПЕРЕБУВАЮТЬ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Tetyana Zadorozhna

MEDICAL INSURANCE OF FOREIGN NATIONALS TEMPORARILY STAYING IN UKRAINE

АТ «ПРОСТО-страхування» (раніше – «Укрінмедстрах») засновано в 1997 році. Компанія є правонаступником спеціалізованого медичного страховика – **«Акціонерна компанія по наданню екстреної медичної допомоги іноземним громадянам».**

АТ «ПРОСТО-страхування» є членом таких об'єднань страховиків, як:
«Ліга страхових організацій України» (ЛСОУ);
«Моторне (транспортне) страхове бюро України» (МТСБУ);
«Ядерний страховий пул України»;
«Асоціації платників податків України»
членом Асоціації «Спортивна індустрія України»
учасником Глобального Договору ООН в Україні щодо соціальної відповідальності бізнесу
учасником Українського національного комітету Міжнародної торгової палати.

АТ «ПРОСТО-страхування» також має найбільший в Україні досвід роботи з медичного страхування іноземців – 21 рік.

За результатами діяльності Компанії за 2017 рік одразу два національних рейтингових агентства «Стандарт-Рейтинг» та «Експерт-Рейтинг» підтвердили рейтинг АТ «ПРОСТО-страхування» на рівні uaAA (дуже високий рівень фінансової стійкості відносно інших страхових компаній України). Агентство ґрунтувалося на результатах аналізу діяльності Компанії за 2017 рік.

1. СК «ПРОСТО-страхування» фінансові показники.

Власний капітал виріс на 4,88%. і станом на кінець 2017 року склав 191,69 млн. грн.

Активи Компанії за 2017 рік зросли на і на кінець періоду досягли позначки в 344,73 млн. грн

Зобов'язання за 2016 рік становили 162,67 млн. грн. ; у 2017 році 153,05 млн. грн. зменшилися на 9,64 млн. грн.

2. За поточний рік Страховик зібрав 204,90 млн. грн. валових премій. У трійку найбільших видів страхування увійшли: КАСКО наземного транспорту (крім залізничного), обов'язкове страхування цивільної оборони, і добровільне

медичне страхування.

3. Частина страхових премій, що належать перестраховикам, зменшилась на **1,637** млн. грн., що становить **23,706** млн. грн..

4. Страхові виплати, які справив Страховик, склали 84,22 млн. грн. та або 41,09% від валових премій.

5. Головним фінансовим підсумком діяльності Компанії у 2017 році став чистий прибуток в розмірі 8,911 млн. грн. (після сплати податків).

Таким чином, проаналізувавши звітність СК «ПРОСТО-страхування» за 2017 рік, Агентство відмічає наявність значного запасу капіталу та ліквідності, зростання ділової активності за наявності чистого прибутку у страховика. Зазначені фактори дозволяють підтвердити рейтинг фінансової стабільності компанії.

Дані фактори дозволяють Агентству підтвердити рейтинг фінансової стійкості Компанії на рівні uaAA за національною шкалою.

Особливість роботи компанії полягає в індивідуальному підході до клієнта – від розробки страхових програм до врегулювання страхових випадків. Також ми пропонуємо сервіс високої якості, що підтверджується відсутністю скарг клієнтів, зауважень від компетентних органів, установ охорони здоров'я, нарікань із боку партнерів, з якими співпрацює АТ «ПРОСТО-страхування».

Іноземні громадяни, які тимчасово перебувають на території України, згідно чинного законодавства, зобов'язані придбати договір (страховий поліс) медичного страхування на випадок захворювання.

ДОГОВІР МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ (страховий поліс) – це письмова угода між страхувальником (застрахованою особою) і страховиком, за яким страховик зобов'язується при настанні страхового випадку здійснити страхову виплату шляхом оплати медичних послуг, передбачених договором страхування (програмою медичного страхування).

Страхова сума – ліміт відповідальності, в межах якої страховик зобов'язаний провести виплату при настанні страхового випадку. За договором медичного страхування страхова сума для іноземних студентів може складати від 50000 до 100000 грн.

З 2017 року вийшла постанова N 150 від 16 березня 2017 р., в якій зазначений розмір страхової суми 30 000 (тридцять тисяч) євро, для надання екстреної медичної допомоги іноземцям та особам без громадянства, які тимчасово перебувають на території України. «ПРОСТО-страхування» одна з небагатьох компаній, яка надає страховий захист в повному обсязі відносно встановленого ліміту відповідальності, що становить майже 1 млн. гривень.

ДОГОВІР МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ, який пропонує АТ «ПРОСТО-страхування» включає наступні **програми страхування «Екстреної медичної допомоги іноземним громадянам»:**

1. **Амбулаторно-поліклінічну допомогу**, що передбачає: запис на прийом до фахівця, консультації вузькопрофільних фахівців, можливість виклику лікаря додому, лабораторно-діагностичні дослідження: ЕКГ, ЕхоКГ, ендоскопія, УЗД,

рентгенографія, МРТ і т.п., медикаментозне забезпечення, лікування в умовах денного стаціонару, виконання усіх видів медичних процедур та амбулаторних хірургічних втручань, фізіотерапевтичне лікування за медичними показами.

2. **Стаціонарну допомогу**, що передбачає: екстрену госпіталізацію, консультації вузькопрофільних фахівців, лабораторно-діагностичні дослідження: ЕКГ, ЕхоКГ, ендоскопія, УЗД, рентгенографія, МРТ і т.п., медикаментозне забезпечення, виконання усіх необхідних медичних процедур і лікувальних маніпуляцій, оперативне лікування, оплата вартості харчування під час перебування у стаціонарі, оформлення медичної документації.

3. **Швидку медичну допомогу**, що передбачає: виїзд бригади швидкої медичної допомоги, проведення невідкладних лікувально-діагностичних заходів на місці виклику, медикаментозне забезпечення курсу невідкладного лікування, при необхідності – госпіталізація в медичний заклад.

4. **Медикаментозне забезпечення**, що передбачає: забезпечення медикаментами та витратними матеріалами при амбулаторному лікуванні, забезпечення медикаментами та витратними матеріалами (шприци, бинти, катетери і т.д.) при стаціонарному лікуванні, наданні швидкої медичної допомоги та у разі придбання медикаментів за власні кошти застрахованої особи – 100% відшкодування вартості медикаментів.

5. **Невідкладну стоматологічну допомогу**, що передбачає: огляд і консультацію стоматолога, проведення анестезії, рентгенологічні дослідження, видалення зубів і коренів, розкриття кореневих каналів (розкриття пульпової камери), накладення тимчасової пломби, зняття гострого зубного болю при пульпіті, періодонтиті, періоститі, глибокому карієсі, екстрене протезування, пов'язане з втратою зуба в результаті нещасного випадку .

При настанні страхового випадку застрахована особа звертається за медичними послугами в медичний заклад у зв'язку з погіршенням стану здоров'я.

Основною конкурентною перевагою перед іншими страховими компаніями **АТ «ПРОСТО-страхування» є наповненість програми страхування та механізм обслуговування застрахованих**, який здійснюється через Медичний Асистанс – спеціалізований структурний підрозділ страховика, в функції якого входить: прийом і фіксація звернень застрахованих осіб, організація медичної допомоги для застрахованих осіб, оплата такої допомоги та контроль за процесом її надання, укладення договорів про співпрацю з медичними та аптечними установами України. Медичний Асистанс працює цілодобово, без вихідних і святкових днів. Усі співробітники цього підрозділу мають вищу медичну освіту. Прийом звернень застрахованих осіб здійснюється в телефонному режимі. Медичний Асистанс має 30 виділених телефонних ліній для вхідних і вихідних дзвінків на номер «0800 50 3234» та міський номер «044 581 11 89». Крім того, в наявності є також мобільна телефонна лінія оператора МТС в Україні.

АТ «ПРОСТО-страхування» пропонує добropорядні і довготривалі

партнерські відносини.

Ми відкриті до співпраці і завжди готові до обговорення варіантів різноманітних страхових програм.

Гарантуємо оптимальні умови страхового захисту і повне виконання усіх узятих на себе зобов'язань.

З нами співпрацюють вищі навчальні заклади на території усієї України.

Наші контакти:

Філія АТ «ПРОСТО-страхування» в м. Тернополі

вул. Словацького, 6/2

м.Тернопіль

тел. (0352) 52-27-43, 52-29-04

директор філії Задорожна Тетяна Вікторівна

УДК 378 147: 004. 032. 6 : 37. 016: 811. 161.2] -057.875-0546

Дмитро Дочинець, Людмила Омельницька

Запорізький державний медичний університет м. Запоріжжя, Україна

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМІДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Dmytro Dochinets, Lyudmyla Omelnitska

Zaporizhzhia State Medical University, Zaporizhzhia, Ukraine

THE USAGE OF MULTIMEDIA TECHNOLOGIES IN THE TEACHING THE UKRAINIAN LANGUAGE TO FOREIGN STUDENTS

На сьогодні в Україні вже стало намітились нові пріоритети розвитку освіти, тому зараз відбувається складний та багатопрофільний процес оновлення освітньої системи, а саме модернізація інформаційно-технологічної бази навчального процесу вищої школи.

Основне завдання сучасної освіти – це розвиток та виховання всебічно обізнаної особистості, яка готова до здорової конкуренції у майбутній професії. Саме задля виконання цього завдання використовують інноваційні педагогічні технології у навчанні студентів.

Зазначимо, що на думку С.О. Сисоевої, використання новітніх технологій у педагогіці вищої школи має розвивати особистість, її лабільність, схильність до адаптації в соціумі та колективі [1]. З огляду на це так важливо стежити за постійним розвитком педагогічних технологій, оновлювати та вдосконалювати власну навчально-виховну діяльність.

Саме мультимедійні технології є надважливою ланкою оновлення процесу навчання. Використання вищезазначених технологій важливо для освітнього процесу, оскільки саме ці методи вивчення допомагають студентам розвивати власну творчість, варіативність та, що не менш важливо, критичність власної думки. Здебільшого саме сучасні технології у мовній підготовці студентів дають студентам змогу розширити свої знання в цій сфері та власній спеціалізації.

Тема дослідження надзвичайно важлива завдяки своїй актуальності та прогресу технологій, які все частіше виникають та допомагають викладачам використовувати прогресивні методики у навчанні студентів мови. На допомогу викладачу з'являються новітні технології навчання.

Традиційні методи підготовки часто є не такими ефективними як раніше, на відміну від нових мультимедійних засобів, які дають те, чого не може забезпечити підручник. Завдяки мультимедійним технологіям викладач має змогу зацікавити студентів не тільки змістом, а й виглядом інформації. Мультимедійні технології створюють неповторну творчу атмосферу в процесі навчання, сприяють особливому професійному розвитку. Крім того, самі студенти відзначають, що сприйняття та засвоєння мови проходить набагато легше при використанні новітніх технологій у ході навчання.

Мультимедійні технології забезпечують у процесі навчання інтерактивність та взаємодію викладача з іноземними студентами. Варто відзначити, що використання вищезазначених технологій формує у студентів здатність до саморозвитку, самоосвіти, пошуку та засвоєння інформації, культуру навчання, а також комунікативність у навчальній та професійній сфері.

Мультимедійні технології мають не лише плюси, а й мінуси, про них, зокрема, пише Є. Л. Носенко та інші автори [2]. Наприклад, при надмірному використанні новітніх технологій студенти можуть втратити емоційний зв'язок із викладачем. Також, мінусом використання цих технологій є послаблення комунікативних зв'язків між самими студентами. Крім цього, при роботі з мультимедійною технікою викладачу слід привчати студентів до самостійної роботи при виконанні завдання. Проте, незважаючи на недоліки, які є у мультимедійному навчанні, ці технології значно полегшують сам процес навчання та засвоєння знань, роблять його більш різноманітним, цікавим та комфортним для студента.

Таким чином, мультимедійні технології варто використовувати у мовній підготовці іноземних студентів оскільки система освіти, як і інші галузі, має йти у ногу з розвитком суспільства та розвитком мовної особистості. Саме використання сучасних методик дасть нам можливість розвинути у студентів-іноземців самостійність, активність, логіку та здатність до пошуку та використання нової інформації. Використання новітніх педагогічних технологій майбутніх фахівців дає змогу ефективніше систематизувати отримані знання в ході мовної підготовки.

Література:

1. Сисоєва С. О. Творчий розвиток особистості в процесі неперервної професійної освіти / С. О. Сисоєва // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: зб. наук. пр. // За ред. І. А. Зязюна та Н. Г. Ничкало. – у 2 ч. – Ч.1. – К., 2001. – С. 45-53.
2. Носенко Є. Л. Використання ІТ в освіті / Є. Л. Носенко // Освіта. – 2001. – № 7. – С. 16-18.
3. Потатуров В.А. Культура и цивилизация: диалектика взаимоотношений (методологические аспекты) // Образовательные ресурсы и технологии. –2014. – № 3(6). – С. 52-62.

Авторський покажчик

Drożdziel Paweł 36	Назаревич О. 76
Rudawska Anna 36	Назарко І. 108
Баб'як Ж. 25	Нікіфоров Ю. 91
Баран І. 60	Новікова І. 78, 80
Бойко Л. 134	Омельницька Л. 126, 140
Булгар В. 61	Онищенко Г. 121
Вакуленко О. 93	Пельчер М. 23
Васецька Л. 64	Пилипець М. 102
Вербицька А. 38	Пік А. 101
Верней О. 111	Пікалова А. 25
Вітенько Т. 36	Поляковська О. 47
Вотякова М. 57	Прадівлянний М. 34
Гагалюк А. 99	Прісовська Г. 41
Гайдук Л. 67	Радик Д. 116
Гарасимчук Н. 23	Рокіцька Н. 28
Гашин Н. 60	Росол Н. 34
Горпініч Т. 20	Савельєв А. 113
Давидова І. 67	Сельський П. 51
Данильченко Л. 102, 116	Семенишин Г. 60
Дзеньдзюра Н. 111	Семенюк Л. 123
Дочинець Д. 67, 119, 140	Сіткар О. 92, 105
Задорожна Т. 137	Сіткар Т. 105
Захарків І. 74	Скиба О. 101
Іванова О. 96	Склярів Р. 87
Івлєва С. 128	Скоренький Ю. 89
Ігнатєва В. 130	Сопіга М. 82
Кльопова І. 61	Сорокіна М. 54
Ковалюк Б. 16	Чорна Ю. 119
Ковальова В. 69	Чумакова О. 69
Колесніченко Є. 61	Шаповалова О. 31
Корда М. 51	Швець Г. 71
Крамар Г. 49	Шевченко М. 73
Крамар І. 49	Щигельська Г. 85
Кругленко Л. 47	
Кудлай І. 123	
Кужельова Л. 64	
Куйда Н. 126	
Кульчицький В. 82	
Лазарюк В. 45	
Манаєва Г. 78, 80	
Мариненко Н. 49	
Матвєєва Н. 113	
Машталір А. 82	
Молчанова І. 134	
Наджам Шахзад 18	
Назаревич Л. 76	

Author index

Babiak 25	Onyshchenko 121
Baran 60	Pelcher 23
Boyko 134	Pik 101
Bulgar 61	Pikalova 25
Chorna 119	Poliakovska 47
Chumakova 69	Pradivlyannyi 34
Danylchenko 102, 116	Prisovska 41
Davidova 67	Pylypets 102
Dochinets 67, 119,140	Radyk 116
Drożdziel 36	Rokitska 28
Dzendziura 111	Rosol 34
Gagaliuk 99	Rudawska 36
Gashchyn 60	Savieliev 113
Harasymchuk 23	Selskyy 51
Hayduk 67	Semeniuk 123
Horpinich 20	Semenyshyn 60
Ignatyeva 130	Shapovalova 31
Ivanova 96	Shchyhelska 85
Ivleva 128	Shevchenko 73
Klepova 61	Shvets 71
Kolesnichenko 61	Sitkar O. 92, 105
Korda 51	Sitkar T. 105
Koval'ova 69	Skliarov 87
Kovalyuk 16	Skorenkyy 89
Kramar H. 49	Skyba 101
Kramar I. 49	Sopiha 82
Kruhlenko 47	Sorokina 54
Kudlay 123	Vakulenko 93
Kulchytskyj 82	Vasetska 65
Kuyda 126	Verbytska 38
Kuzhelova 65	Vernei 111
Lazaryuk 45	Vitenko 36
Manaeva 79	Votyakova 57
Marynenko 49	Zadorozhna 137
Mashtalir 82	Zakharkiv 74
Matveeva 113	
Molchanova 134	
Najam 18	
Nazarevych L. 76	
Nazarevych O. 76	
Nazarko 108	
Nikiforov 91	
Novikova 79, 80	
Omelnitska 126,140	

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА СТАНДАРТИ МІЖНАРОДНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	5
Управління Державної міграційної служби України в Тернопільській області	5
ПРАВИЛА ПЕРЕБУВАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ В УКРАЇНІ. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ ВНЗ ТА ОРГАНАМИ ДМС	5
Богдан Ковалюк	16
ОРГАНІЗАЦІЯ НАБОРУ ТА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ В ТЕРНОПІЛЬСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ТЕХНІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ	16
Шахзад Наджам	18
ОСОБЛИВОСТІ НАБОРУ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ – ГРОМАДЯН ІНДІЇ	18
Тетяна Горпініч	20
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ РОБОТИ З ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ В УНІВЕРСИТЕТАХ США	20
Наталя Гарасимчук, Мар'яна Пельчер	23
ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАННЯ ДОКУМЕНТІВ ПРО ОСВІТУ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ	23
Жанна Баб'як, Анна Пікалова	25
ПРОБЛЕМИ ГАЛУЗІ ОСВІТИ В ДЕМОКРАТИЧНІЙ РЕСПУБЛІЦІ КОНГО В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ КРИЗИ	25
Наталія Рокіцька	28
ДОСВІД ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ НІМЕЧЧИНИ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ	28
СЕКЦІЯ 2. ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА УКРАЇНСЬКУ ОСВІТНЮ СИСТЕМУ: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ.	31
Олена Шаповалова	31
ІНОЗЕМНІ СТУДЕНТИ ТА ПИТАННЯ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ В УКРАЇНІ	31
Микола Прадівляний, Наталія Росол	34
ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ЯК ЗАСІБ УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	34
Тетяна Вітенько ¹ , Paweł Drożdżel ² , Anna Rudawska ²	36
ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ З ЧИСЛА ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН ДО УЧАСТІ У ПРОГРАМАХ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ	36
Анна Вербицька	38

СТРАТЕГІЇ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ МОДЕЛІ	38
Галина Прісовська	41
ПРОГРАМА АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ERAZMUS+ ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ_(З ДОСВІДУ РОБОТИ)	41
Валерій Лазарюк	45
УКРАЇНСЬКИЙ ЕРАЗМУС	45
Людмила Кругленко, Ольга Поляковська	47
ЗРОЗСТАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ У УМОВАХ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО РИНКУ	47
Ірина Крамар, Галина Крамар, Наталія Мариненко	49
"ЯКІСНА ОСВІТА" ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА	49
СЕКЦІЯ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ- ІНОЗЕМЦІВ, ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ	51
Михайло Корда, Петро Сельський	51
ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ТЕРНОПІЛЬСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО	51
Маріанна Сорокіна	54
РОЛЬ ВИКОРИСТАННЯ ВПРАВ НА МОБІЛЬНИХ ПРИСТРОЯХ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ	54
Марина Вотякова	57
МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ МАТЕМАТИКИ, ДОСЯГНЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ В УНІВЕРСИТЕТІ	57
Надія Гашин, Ігор Баран, Галина Семенишин	60
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТУ «АЛГОРИТМІЗАЦІЯ І ПРОГРАМУВАННЯ» ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ	60
Віктор Булгар, Євген Колесніченко, Інна Кльопова	61
ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В СИСТЕМІ МОВНОЇ ТА ПРЕДМЕТНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ	61
Лариса Васецька, Лариса Кужельова	64
ІЗ ДОСВІДУ СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА З КРАЇНОЗНАВСТВА ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДОВУЗІВСЬКОГО ЕТАПУ НАВЧАННЯ	65
Лідія Гайдук, Дмитро Дочинець, Ірина Давидова	67
ДО ПИТАННЯ ВИКЛАДАННЯ НАУКОВОГО СТИЛЮ МОВЛЕННЯ	67
Валерія Ковальова, Олена Чумакова	69

СУЧАСНИЙ УЧБОВИЙ МОВНИЙ КОМПЛЕКС ЯКОСНОВА ІНТЕНСИФІКАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	69
Ганна Швець	71
МОДЕЛЬОВАНІ ТЕКСТИ В НАВЧАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ	71
Мирослава Шевченко	73
ФОРМУВАННЯ АУДИТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СИСТЕМІ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ	73
Ірина Захарків	74
ПІСНЯ ЯК МЕТОД ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ	74
Леся Назаревич, Олег Назаревич	76
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ	76
Галина Манаєва, Ірина Новікова	78
РОЛЬ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ	79
Галина Манаєва, Ірина Новікова	80
ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ ПОТРЕБ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ПРИ НАВЧАННІ МОВИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ	80
Віталій Кульчицький, Михайло Сопіга, Андрій Машталір	82
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ	82
Галина Щигельська	85
РОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ЕКСКУРСІЙ У ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ» ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ (НА ПРИКЛАДІ ЕТНО-ГАЛЕРЕЇ «СПАДОК» У ТЕРНОПОЛІ)	85
Руслан Складар	87
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ» ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ	87
Юрій Скоренький	89
ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ ВІДКРИТОЇ ОСВІТИ В КУРСІ ФІЗИКИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ	89
Юрій Нікіфоров	91
НАСТУПНІСТЬ ТА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПРИ ВИКЛАДАННІ ФІЗИКИ І ТЕОРЕТИЧНОЇ МЕХАНІКИ СТУДЕНТАМ-ІНОЗЕМЦЯМ	91
Оксана Сіткарь	92
ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З КУРСУ «ФІЗИКА» НА ПІДГОТОВЧОМУ ВІДДІЛЕННІ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН	92
Олександр Вакуленко	93
ДЕЯКІ ТЕРМІНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРИ АДАПТАЦІЇ ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКЦІЙ З	

ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	93
Олена Іванова	96
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПЛАТФОРМІ ONLINE TEST PAD ПРИ ОЦІНЮВАННІ ЗНАНЬ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ІНЖЕНЕРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ	96
Андрій Гагалюк	99
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ СНОВИ САПР ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ	99
Андрій Пік, Олена Скиба	101
ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИВЧЕННЯ КУРСУ “КОМП’ЮТЕРНА ГРАФІКА” ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ”	101
Михайло Пилипець, Лариса Данильченко	102
ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ІНЖЕНЕРНИМ ДИСЦИПЛІНАМ	102
Тарас Сіткар, Оксана Сіткар	105
АНАЛІЗ ДОСВІДУ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ КУРСУ «КОМП’ЮТЕРНІ МЕРЕЖІ» ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ	105
Ірина Назарко	108
ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ХІМІЇ ІНОЗЕМНИМ СЛУХАЧАМ ПІДГОТОВЧОГО ВІДДІЛЕННЯ	108
СЕКЦІЯ 4. АДАПТАЦІЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ	111
Надія Дзеньдзюра, Ольга Верней	111
АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ (ІЗ ДОСВІДУ РОБОТИ)	111
Наталія Матвєєва, Андрій Савельєв	113
СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНА АДАПТАЦІЙНА ПРОГРАМА ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН С ВРАХУВАННЯМ СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА ЕТАПІ ДОВУЗІВСЬКОЇ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ	113
Лариса Данильченко, Дмитро Радик	116
ОКРЕМІ ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ АКАДЕМІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ В УКРАЇНСЬКИХ ВУЗАХ	116
Дмитро Дочинець, Юлія Чорна	119
ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ	119
Геннадій Онищенко	121
ДО ПИТАННЯ ПРО АДАПТАЦІЮ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ	121
Ірина Кудлай, Любов Семенюк	123
УДОСКОНАЛЕННЯ ВМІННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В ПРАКТИЦІ	

ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ	123
Ніна Куйда, Людмила Омельницька	126
ФОРМИРОВАНИЕ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ В ПРОЦЕССЕ КОММУНИКАТИВНОГО ИНОЯЗЫЧНОГО ОБРАЗОВАНИЯ	126
Світлана Івлева	128
ФОРМУВАННЯ МІЖЕТНІЧНОЇ ВЗАЄМОПОВАГИ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ (НА ПРИКЛАДІ ПІДГОТОВЧОГО ВІДДІЛЕННЯ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА)	128
Вікторія Ігнатєєва	130
ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНІ КОМПЛЕКСИ ЯК ОБ'ЄКТИВНА ОСНОВА ДЛЯ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ	130
Інеса Молчанова, Бойко Л.П.	134
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ВИХОВНІ ЗАХОДИ ДЛЯ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА ПІДГОТОВЧОМУ ФАКУЛЬТЕТІ	134
Тетяна Задорожна	137
МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН, ЯКІ ТИМЧАСОВО ПЕРЕБУВАЮТЬ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ	137
Дмитро Дочинець, Людмила Омельницька	
ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМІДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ.....	140

CONTENS

REGULATORY AND LEGAL ENSURING AND INTERNATIONAL EDUCATION STANDARDS IN UKRAINE	5
Ternopil regional administration of State Migration Service of Ukraine	5
REGULATIONS FOR INTERNATIONAL STUDENTS' RESIDENCE IN UKRAINE. WAYS FOR ENHANCING THE COORDINATION OF HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS AND STATE CUSTOMS SERVICE OFFICE	5
Bogdan Kovalyuk	16
RECRUITMENT, ENROLLMENT AND TEACHING OF FOREIGN STUDENTS AT TERNOPILIVAN PULUJ NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY	16
Shahzad Najam	18
FEATURES OF ADMISSION AND ORGANISATION OF TRAINING OF INTERNATIONAL STUDENTS – INDIAN CITIZENS	18
Tetiana Horpinich	20
THE PECULIARITIES OF ORGANIZATIONAL WORK WITH INTERNATIONAL STUDENTS AT UNIVERSITIES IN THE USA	20
Natalya Harasymchuk, Mariana Pelcher	23
FEATURES OF RECOGNITION OF DOCUMENTS ON EDUCATION OF FOREIGN CITIZENS IN UKRAINE	23
Zhanna Babiak, Anna Pikalova	25
EDUCATIONAL SECTOR PROBLEMS IN THE DEMOCRATIC REPUBLIC OF THE CONGO IN ECONOMIC AND POLITICAL CRISIS CONDITIONS	25
Nataliya Rokitska	28
TEACHES' TRAINING EXPERIENCE OF GERMANY: LESSENS FOR UKRAINE	28
INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION AND ITS IMPACT TO THE UKRAINIAN EDUCATIONAL SYSTEM: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES	31
Olena Shapovalova	31
INTERNATIONAL STUDENTS AND ISSUES OF INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE	31
Mykola Pradivlyannyi, Nataliia Rosol	34
INTERNATIONALIZATION AS A WAY TO IMPROVE THE TRAINING OF TECHNICIANS	34
Tetiana Vitenko ¹ , Paweł Drożdziel ² , Anna Rudawska ²	36
TRAINING INTERNATIONAL STUDENTS FOR PARTICIPATING IN THE ACADEMIC MOBILITY PROGRAMS	36
Anna Verbytska	38
THE STRATEGIES OF HIGHER EDUCATION INTERNATIONALIZATION IN THE	

CONTEXT OF PROVIDING THE COMPETITIVENESS OF THE NATIONAL EDUCATIONAL MODEL	38
Galyna Prisovska	41
ERAZMUS + ACADEMIC MOBILITY PROGRAM FOR TEACHERS AS A PART OF IMPLEMENTATION OF HIGHER EDUCATION INTERNATIONALIZATION IN UKRAINE (FROM EXPERIENCE)	42
Valeriy Lazaryuk	45
UKRAINIAN ERASMUS	45
Lyudmyla Kruhlenko, Olha Poliakovska	47
INCREASING THE COMPETITIVENESS OF UKRAINIAN UNIVERSITIES IN CONDITIONS OF MODERN EDUCATIONAL MARKET	47
Iryna Kramar, Halyna Kramar, Natalia Marynenko	49
“QUALITY EDUCATION” AS A TOOL TO ENSURE SOCIETY SUSTAINABLE DEVELOPMENT	49
ORGANIZATION OF EDUCATIONAL PROCESS FOR INTERNATIONAL STUDENTS, THEORETICAL AND APPLIED ASPECTS	51
Mychaylo Korda, Petro Selskyy	51
ORGANIZATION OF EDUCATIONAL PROCESS OF INTERNATIONAL STUDENTS IN THE I. HORBACHEVSKY TERNOPIL STATE MEDICAL UNIVERSITY	51
Marianna Sorokina	54
THE ROLE OF EXERCISES ON MOBILE DEVICES IN LEARNING RUSSIAN AS A FOREIGN LANGUAGE	54
Marina Votyakova	57
METHODS OF ORGANIZING THE TRAINING PROCESS ON MATHEMATICS, ACHIEVING THE ACADEMIC ADAPTATION OF FOREIGN STUDENTS AT THE UNIVERSITY.	57
Nadiia Gashchyn, Ihor Baran, Halyna Semenyshyn	60
FEATURES OF TEACHING THE SUBJECT "ALGORITHMIZATION AND PROGRAMMING" FOR FOREIGN STUDENTS	60
Viktor Bulgar, Yevgen Kolesnichenko, Inna Klepova	61
FORMATION OF THE INFORMATIONAL AND EDUCATIONAL ENVIRONMENT IN THE SYSTEM OF LANGUAGE AND SUBJECT TRAINING OF FOREIGN CITIZENS IN THE INITIAL STAGE OF TEACHING	61
Larysa Vasetska, Larysa Kuzhelova	65
FROM THE EXPERIENCE OF ESTABLISHING A TRAINING GUIDELINES FOR COUNTRY STUDIES FOR FOREIGN STUDENTS AT THE PRE-UNIVERSITY STAGE OF STUDING	65
Lidiya Hayduk, Dmitro Dochinets, Irina Davidova	67
ON THE ISSUE OF TEACHING THE SCIENTIFIC STYLE OF SPEECH	67
Valeria Koval’ova, Olena Chumakova	69

IV INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
TEACHING AND LEARNING OF INTERNATIONAL STUDENTS IN UKRAINE.
CHALLENGES AND PERSPECTIVES

Ternopil, Ukraine, May 2-4, 2018

MODERN LEARNING LANGUAGE COMPLEX AS THE BASIC OF EDUCATIONAL PROCESS INTENSIFICATION	69
Hanna Shvets	71
MODELED TEXTS IN TEACHING UKRAINIAN AS THE FOREIGN LANGUAGE	71
Myroslava Shevchenko	73
FORMING LISTENING COMPETENCE STUDENTS IN THE SYSTEM OF UKRAINIAN LANGUAGE LEARNING	73
Iryna Zakharkiv	74
SONG AS A METHOD OF LEARNING UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE	74
Lesia Nazarevych, Oleg Nazarevych	76
INNOVATIVE APPROACHES TO STUDY OF UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE USING INTERNET TECHNOLOGY	76
Galina Manaeva, Irina Novikova	79
THE ROLE OF MULTIMEDIA TECHNOLOGIES AT TEACHING UKRAINIAN LANGUAGE TO FOREIGN STUDENTS	79
Galina Manaeva, Irina Novikova	80
THE FORMATION OF COMMUNICATIONAL NEEDS AMONG FOREIGN STUDENTS DURING STUDYING THE LANGUAGE OF SPECIALITY	80
Vitalyj Kulchytskyj, Mykhailo Sopiha, Andriy Mashtalir	82
ACTUAL PROBLEMS OF TEACHING HUMANITARIAN DISCIPLINES TO FOREIGN STUDENTS	82
Halyna Shchyhelska	85
THE ROLE OF EDUCATIONAL EXCURSIONS IN STUDYING THE ACADEMIC DISCIPLINE «HISTORY AND CULTURE OF UKRAINE» BY INTERNATIONAL STUDENTS (ON THE EXAMPLE OF THE ETHNO GALLERY «HERITAGE» IN TERNOPIL)	85
Ruslan Skliarov	87
FEATURES OF TEACHING OF DISCIPLINE ARE "INTELLECTUAL PROPERTY" FOR FOREIGN STUDENTS	87
Yuriy Skorenkyy	89
IMPLEMENTATION OF THE OPEN EDUCATION PRINCIPLES IN PHYSICS COURSE FOR INTERNATIONAL STUDENTS	89
Yuriy Nikiforov	91
CONTINUITY AND INTERCONNECTION OF PHYSICS AND THEORETICAL MECHANICS TEACHING FOR FOREIGN-STUDENTS	91
Oksana Sitkar	92
ORGANIZATION OF PHYSICS PRACTICAL TRAINING FOR INTERNATIONAL ATTENDEES AT THE PREPATORY DEPARTMENT	92
Oleksandr Vakulenko	93
SOME TERMINOLOGICAL ASPECTS IN ADAPTATION OF LECTURES TRANSLATION	

FROM TECHNICAL DISCIPLINES	94
Elena Ivanova	96
USE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES ON THE ONLINE TEST PAD PLATFORM WHEN ASSESSING THE KNOWLEDGE OF FOREIGN STUDENTS OF ENGINEERING SPECIALTIES AT THE INITIAL STAGE OF TRAINING	96
Andriy Gagaliuk	99
THE FEATURES OF TEACHING THE SUBJECTS "FUNDAMENTALS OF CAD SYSTEMS" FOR FOREIGN STUDENTS	99
Andriy Pik, Olena Skyba	101
THE EXPEDIENCY OF COURSE STUDY "COMPUTER GRAPHICS INTRODUCED BY STUDENTS"	101
Myhailo Pylypets, Larysa Danylchenko	102
FACTORS OF INFLUENCE ON TRAINING OF FOREIGN STUDENTS IN ENGINEERING COURSES	102
Taras Sitkar, Oksana Sitkar	105
EXPERIENCE OF TEACHING LOCAL NETWORKS IN ENGLISH FOR INTERNATIONAL STUDENTS	105
Iryna Nazarko	108
USE OF THE CONTROLLED FROM DISTANCE STUDIES IN CHEMISTRY TEACHING TO FOREIGN LISTENERS OF PREPARATION DEPARTMENT	108
INTERNATIONAL STUDENTS ADAPTATION	111
Nadya Dzendziura, Olha Vernei	111
ADAPTATION OF FOREIGN STUDENTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF UKRAINE (BASED ON WORKING EXPERIENCE)	111
Natalia Matveeva, Andrei Savieliev	113
SOCIAL AND CULTURAL ADAPTATION PROGRAM FOR FOREIGN CITIZENS WITH ACCOUNT OF MODERN REALITIES OF FORMING THE EDUCATIONAL PROCESS AT THE STAGE OF PRE-UNIVERSITY LANGUAGE TRAINING	114
Larysa Danylchenko, Dmytro Radyk	116
PEDAGOGICAL ASPECTS OF ACADEMIC ADAPTATION OF FOREIGN STUDENTS TO STUDING IN UKRAINIAN INSTITUTIONS OF HIGHER LEARNING	116
Dmytro Dochinets, Yulia Chorna	119
PSYCHOLOGICAL ADAPTATION OF FOREIGN STUDENTS	119
Hennadii Onyshchenko	121
TO THE QUESTION OF ADAPTATION OF FOREIGN STUDENTS TO THE STUDY IN UKRAINE	121
Irina Kudlay, Lyubov Semeniuk	123

IV INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
TEACHING AND LEARNING OF INTERNATIONAL STUDENTS IN UKRAINE.
CHALLENGES AND PERSPECTIVES

Ternopil, Ukraine, May 2-4, 2018

IMPROVEMENT THE ABILITY OF INTERCULTURAL COMMUNICATION IN PRACTICE OF TEACHING UKRAINIAN LANGUAGE SUCH AS FOREIGN	123
Nina Kuyda, Ludmyla Omelnitska	126
THE FORMATION OF INTERCULTURAL COMPETENCE IN THE PROCESS OF COMMUNICATIVE FOREIGN LANGUAGE EDUCATION	126
Svitlana Ivleva	128
FORMATION OF INTER-ETHNIC RELATIONSHIP BY STUDENTS-FOREIGNERS (ON THE EXAMPLE OF THE PREPARATORY DEPARTMENT FOR FOREIGN CITIZENS OF ONU I. I. MECHNIKOV)	129
Viktoriya Ignatyeva	130
TOURIST AND RECREATIONAL COMPLEXES AS AN OBJECTIVE BASIS FOR SOCIAL ADAPTATION OF FOREIGN STUDENTS	130
Inesa Molchanova, Boyko L.P.	134
ORGANIZATIONAL AND EDUCATIONAL MEASURES FOR THE SOCIAL ADAPTATION OF FOREIGN STUDENTS AT THE TRAINING FACULTY	134
Tetyana Zadorozhna	137
MEDICAL INSURANCE OF FOREIGN NATIONALS TEMPORARILY STAYING IN UKRAINE	137
Dmytro Dochinets, Lyudmyla Omelnitska	
THE USAGE OF MULTIMEDIA TECHNOLOGIES IN THE TEACHING THE UKRAINIAN LANGUAGE TO FOREIGN STUDENTS	140

Науково-методична література

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ В УКРАЇНІ

Матеріали тез доповідей IV Міжнародної науково-методичної конференції 2 – 4 травня 2018 року

Комп'ютерне макетування та верстка *О.А. Сімкар*

Формат 60х90/16. Обл. вид. арк. 8,74. Тираж 300 прим. Зам. № 3022.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя.
46001, м. Тернопіль, вул. Руська, 56.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4226 від 08.12.11.